

Karl Gripp. Endmoränen. Moreny krańcowe

a. Historie.

Nietylko słowo "Morena" pochodzi z Alp, ale także ~~skierse~~ sformułowanie tego pojęcia rozwinęto się na podstawie alpejskich stromoków.

Perme zakończenie formowania jego nastąpiło w 1899 w czasie międzynarod. Komisji Sandomernej. Ta kwalifikacja była wprawdzie silnie i niekiedy krytykowana przez A. Böhma, ale to nie przeszkadza jej figurata ona w wielu podręcznikach, nawet po dziś dzień.

Należy odróżniać moreny ~~zewnętrzne~~ formujące się i wierzchołkowe. Do tych ostatnich należą waty morenowe (Wallmoränen) które rozpadają się.

Langmoränen (= resztki moren i naciekowych na terenie dawniej pokrytym lodem) i moreny krańcowe (Randmoränen) się rozpadają. Te moreny ^{krańcowe} _(stromokowe) (Randmoränen) obejmują także moreny rotone i moreny (Mfermoränen).

Termin Stawa morena krańcowa (Endmoräne), wprowadzone w 1838 przez Agassiza w niektórych tyłko niszczach klasyfikacji uznane jest jako ekwalent moreny brzoziowej (Randmoräne). Było ono ustalane przez geologów dyskusyjnym i było wypracowane i określone jako wiatrowatych wyprisk gromu kamieniste (wallartige Schuttaufhäufungen) równoległych do krańca lodowca, bez względu na to, czy ich materiał ^{podchodzi} z przeważnie lodowca, czy też z moren brzoziowych albo i wzdłużnych, albo też z niektórego lodowca (moren wewnętrznych i zewnętrznych - Innen u. Quermoräne), ~~albo~~ lub też z moreny dalszej. ~~podlega~~

Jest ważnym punktem ustalenia, że w Alpach moreny krańcowa (Endmorenen) przeważnie tak powstały, że na lodowcu ^{material gromy} ~~material gromy~~ ^{odrocany} ~~material gromy~~ moren brzoziowych na człoto lodowca jest ~~przeważnie~~ ^{odrocany} i tworzy przed nim wał. Rozumie się, że ten wał jest tym wyższy im bliżej krańca lodowca spooczywa

na jednym miejscu. A nic im więcej jest walc moreny
~~większe~~ ^{krainomij} (Endmoränenwall) tym bliżej brzoza okres
~~brzoza~~ lodowca

Stosunki alpejskie były jedyną jaskie interesnie
znano, to też szczegolnym się wydarzało, gdy w
Anktyce rozpoznano moreny ^{krainomij} ~~okrainomij~~ (Endmoräne)
skladowane z gromu moreny dennej (Grundmoräne)
To nie przeszkadza, że bliższe alpejskie stosunki
i te, które w okresie dyluvialnym okresie w Pn. Europie
panowały są zupełnie podobne. Prócz tego dość szedł-
idomy nie może sammi radnych porównawczo
moren [Oberflächenmoräne] i dlatego dymy jest
przypuszczenie, że moreny krainomij powstały z
gromu moren brzozyk. Ten wyjęk jest walc, tym
bliżej brzoza brzoza, nie może być może, że
dyluvialne moreny krainomij [Endmoränen] w północno-
europijskich okrainach - mogą być moräne ze stady
postępnie lodowca se cenne, gdy się on cofał.
O tym stanie brzoza lodowca panowało

Grippy i jego swolennicy znaleźli w 1925 i 1927 na Spitzbergenie podobne polizne
tutaj mowen ~~wypiskach~~ ~~stwierdzenia~~ przez lod
razem z innymi gniaziskami, są czysto
popatkiowane, czystej jednak składają się z
nieczystych nie takie jak Turke zbra
czysto wziętych w lodzie kupa kamieni.
Najbardziej ciekawym tu o fluwioglacialne
związki, które w stanie namrozonym
uległy naciskowi i czysto barwnym
z czystości. Daje się stwierdzić, że nacisk nie
też mały i nie może być przez setki metrów i nie
bardzo wywołat przesunięcie ich ponad lod
miejscie zapowiane przez lod.

W tym celu tych badań mowen ustalac, że
w kierunku północno-wschodnim obrotu
~~ustalonych~~
~~wypiskach~~ mowen, te mowen wypiskach
(Stauchendmoränen) są bardzo rozproszone
mowen. Są one podobne w ~~formach~~ ~~kształtach~~ ~~kształtach~~ (Hüt-

tenor und Duwenstedter Berge u siberianu)
jak i w wernsteinej budowie (Lönstrup Klint in
Nord-Jütland) - do zbedawych (wiel moren)
w Arctyce

C. Schott (1933) podkreila w swym
doskonatym wykladzie o kinstattowaniu stöz kra-
wchionych lodowca północno-wschodniego (Eisrand-
lage, ie talie moreny ^{wypiskane} (Stauchendun-
ränen) jui dawno w lodowcach norweskich.
Byly wspomiane przez A. Penck i H. Crecheta.
Penck przyjmuje, ie w gorki do 4 m. wysokości,
ktore on spozka ^{na przedpolu} w okolicy lodowca Adbrechte,
sz namicione przez lodowice, nie sz one, jak
kwasne moreny ^{krainowe} (Endmoränen) z kanciastego
gruntu, ktory sz na ^{z potyke} ~~panewkach~~ ^{glinnej miedzi} w mo-
renach powierzchniowych (Oberflächenmoränen), ale z
sumonitke i stozalosi poiciewanych z rowin przed-
lodowcowych". Rowiny lodowca byly tytko domniema-
ne i w swieku z ^{wymyślanymi} ~~zupelnymi~~ ^{zupelnymi} przed Burcha ^{zupelnymi} ~~zupelnymi~~

20.10

niskie waly-podobne do moren- od ~~retrocedujacych~~
moren ~~krainowych~~ (Endmoränen s.c z porzeczna
^{talizna na} ~~rezo~~ [gomego] ~~gromu~~). Penck ~~zakazuje~~ ~~potnocno-~~
niemieckie watorate ~~rozprze~~ z otoczenia. Ale, czy
te maji co wspolnego z dzisiejszym pojeciem mo-
reng ~~uzyskowych~~ (Stauchendmoräne) jst b. roz-
pline. Berendt (1881) ~~precizowania~~ ~~Penckowi~~ ~~ura-~~
~~zaje~~, ze ~~zesumite~~ i ~~krainowych~~ ~~klaspione~~ moreng
~~krainowe~~ (Endmoränen ~~nalezia~~ ~~odroznic~~ ~~od~~
moreng ~~uzyskowych~~ i ~~naratnych~~ (Stau- ^{Stütz} ~~und~~ ~~Stütz-~~
~~moränen~~), ~~nie~~ ~~zapominajcie~~, ~~co~~ ~~my~~ ~~dziś~~ ~~nazy-~~
~~wamy~~ ~~moreng~~ ~~uzyskowych~~ (Stauchendmoräne).
W 1889 H. Schröder ~~okreslit~~ ~~pojcie~~ ~~Stau~~ ~~morä-~~
~~ne~~ = ~~morene~~ ~~uzyskowe~~ ~~przyjmujcie~~, ~~ze~~ ~~jednostro~~ ~~nie~~
~~uzysu~~ ~~niekt~~ ~~lodu~~ ~~glacigenicznych~~, ~~fluvio~~ ~~gla-~~
~~cyjnych~~ i ~~pre~~ ~~glacjalnych~~ ~~osad~~ ~~wrazie~~ ~~portuji~~
~~welone~~ ~~produkuje~~ ~~do~~ ~~goin~~. Gely ~~nad~~ ~~chochi~~
~~okres~~ ~~ropania~~ ~~sij~~ ~~lodu~~ ~~moreng~~ ~~obiazac~~

stabo, albo male nie poekwislanis.

Penck (1875), H. Credner (1880), Gripp (1924)
 pierwsi wrócili uwage na znaczenie wahan
 krawędzi lodowca dla formowania się moren
 krańcowych (Endmoränen), ale ^{już} Johnstrup ~~już~~
 w 1895 (str. 480) już mówił: Prawdopodobnie
 krawędź lodowca zięrego (w nich = lebende Gletscher)
 na dużej powierzchni jest odkształcony grubym piaskiem
 i żwir, który może lodowca wynosi z moren
 denniej (Grundmoräne), podczas gdy bardziej
 gliniaste części składowe są dalej odkształcone.
 Przy wahań tych mchach lodowca - najbliższej
 leżącej masy piasku i żwiru związane są z
 długie poprzeczne wady o różnych formach i
 rozmaitej rozciągłości wzniesień. Te tutaj wspomniane
 porożniczaste skupienia piasku - jest właśnie
 kally bardzo duży i nieregularny moreny, która
 razem z wyle (nie wchodzą) leżącym piaskiem
 Mergeln (Geschichte Mergel) jest rezultatem

13

namioniej obciatalowci." Muzne si dzisic ze tak
zachowujzo uelatny pogled dunskiego beclasse
pozostat bez odchwizku.

B. Definicja pojcia: morena kra- wowa (Endmoräne).

Okazuje si, ze pojcie moreny kra-
^{podstanie} wowej (Endmoräne)
nadziejstich stosunek nie cakowicie musie
byc ~~zarte~~ ^{obserwacje} zrozumiane, ale ~~z~~ ^z ~~obserwacji~~
moga byc ^{bardziej} przydatne.

Definicja nierealna od genezy, czysto morfo-
logiczna jest niemozliwa, albowiem zniepek z
budowcem, takze i w tych wypadkach kiedy on
oddawne zniknel - musi byc tu ^{ustalony} ~~postawione~~ De-
finicja ta bami najlepiej: Morena kra-
wowa (Endmoräne) jest skupiskiem kamieni ukla-
dajzyc si w rownolezcie do siebie wazy, nanie
sionezki przez krancdz pomnajszego si budowca
i w stosunku do ktorej s rownolezcie.

Przy takim ^{ujazie} ~~polymorfizmie~~ to skupisko gmin podlinnych moren (Engkluserne, ale ^{zaliczane do klast.} gmin porieczniowych, morene cienne, ~~maszynny~~ fluvio-glacialne, jak i ~~maszynny~~, sterna nieglacialne kamienic, ~~maszynny~~ ^{pedial} pozostałości straty (krentje) czy ~~si~~ dotychczas ~~si~~ a subaeracyjnej czy też subaque-tycznej osadów.

21.45.

C. Podział moren (^{krainowych} Endmoräne.)

16.10

Jeśli chodzi o podział genezy moren <sup>kraino-
wych</sup> (Endmoräne), to powstały one z materiału naniesionego przez lód - moren (Satzmoränen (osadzonego lub moren ~~stos~~ = (Stapelmo-
ränen)). Głównie porieczniowy i materiał z moren-
dennej tutaj ulegają dalszemu rozkładowi.

Do moren [Satzmoränen] należą także grupa moren ^{= krajinowych} krajinowych [Randmoränen] na które dopiero w ostatnich czasach ruro-
coso uwagi, dają to moreny ^{krainowe} [End-
moränen] które nie przed to dołem, ale na

Morenom [Sätzen moränen] przeciwniej
 moreny wyspienne [Stauchendmoränen] budowane
 przeważnie z fluwioglacigenicznego, albo nie glaci-
 genicznego materiału, który ulega resunacji.

Spotyka się także moreny krańcowe [Endmoränen]
 nie tylko auf dem Lande zum Absatz, ale także wy-
 siewno na brzegu, a nawet pod poziomem
 morza. Takie, już w czasie ich powstania pozostały
 pod wpływem działania morza. Moreny krańco-
 we [Endmoränen] ^{spotyka się także} ~~spotyka się także~~ ^{nie tylko} ~~nie tylko~~
 w Tenukskanii, Grenlandji oraz Północnej Ameryce. Te niektóre
 kraje były pod ciężarem masy lodowej osiadły
 niżej, a później po jego rozstąpieniu podniosły
 się (po nad poziom morza) ^{dolinami exaratacyjnymi} ~~exaratacyjnymi~~
 dosięgając ongiś morza, obecnie leżą na brzośnie.

Nauwazone Działanie ród morskich prowadzi
 także sortowanie gmasu nauwazonego przez lód
 i wody z kopiejącego lodowca. Ciepłe składowiki odłża-
 dają się w piasekiste równiny (Terasy, w Gren

landzi zwane Siorack. Te leżę ^{w części} ~~na~~ 4
pojedynczo wśród glacyenicznego krajobrazu
skalnego (Dals Ed patrz Ge de Geer. 1909), uszi-
wono jeden na drugim w dolinach ramyfiakcyjnej
Fiordy (Hohlltedahl 1924, 1934). ^{Termy the fiordów} ~~na fiordach~~
leżę moreny krańcowe [Endmoränen] ± głęboko
na dnie mora, uszowano je te później rano-
pione (z. p. Finmarken, Hohlltedahl 1929), ale
najpóźniej chodzi tu o próg lodowca, które
kiedyś się w płytkim morzu, a moreny krańcowe

(Endmoränen) pod działaniem fali cieków,
się pod fale chowają [Stegri - Gletscher na Spitz-
bergenie]. Tak samo rozkłada się próg lodow-
cowy ^(wałcude Ejsströmen) ~~trony~~ ^{podmoranie} (podmoranie) szczytów górnego
kamienia.

Autor proponuje następujący podział:

moreny krańcowe [Endmoränen]: (i moreny dnie)
A. Moreny krańcowe [Satz - Endmoränen] podległe morzu i oceanicznemu
1. Moreny krańcowe znajdują się na szczy-
towej części lodu i rano-
pione

stronie przez czas dłuższy, lód lodowcowy. 18
2. Morenowe moreny krawędziowe (Zwischen
Randmoränen) osadzone na lodowcu
na krawędzi lodu martwego i pomarżniętego
się.

3. Osadzone pod wodą:

a. lód wptywający w głąb wody i tam roz-
dzielający się. Morena denna przez npty-
wający i naciskający lód ulega podmyciu
i ~~rozmyciu~~ nagromadza się ~~rozmycia~~.

b. lód w płytkiej wodzie ~~wptywający~~ ^{ulega} ~~przeważnie~~
nie rozstajaniu ~~ulegającym~~ materiał naniesiony
układa się przed krawędzią lodowca i pod
wodą w deltowaty wał. Jego krawędzi górna
jest zupełnie wyrównana przez działanie
wody.

B. Moreny usyniskane [Stauchmoränen] powstałe
przeważnie przez zsunanie gromu lodowego
przed krawędzią lodowca.

1. Osadzone na lądzie. Powstają nierówności
(unruhige) składające się z wałami i oddzielenymi
kopczykami.

2. Osadzone pod wodą = Salpausselkä
lód zanikający dzięki tająnieniu. Głębokie kany
szerokiego wału przez działanie fali wy-
równane, pozostały po uztajaniu materiał
osadził się w deltowate warstwy przed no-
wym usyniskaniem [Stauchmoräne]

D. Hennetszka budowa moren krańcowych [Endmoränen].

1. W przekroju.

Moreny [Stauchendmoränen]
w przekroju prostopadłym do krańcowej linii
wykazują przeważnie gęsto nieregularny kształt.
Warstw ~~głównie~~ odłożeni spotyka się delikatniejszy
materiał, osadkowy warstw, ale zdane są to
daleko poza krańcową linię. W Hennetszce
Morenie moreny krańcowej [Endmoräne]
przedstawi następujące osadzenie się przy cofnięciu
krańcowej lodowca, sfornione pyłmateriały i t.d.
Morena denna jest tu ⁶ (rozporządzenia).

Główniej się dzieje w wypadku moren
usypiskowych [Stauch-Endmoränen]. Tutaj
zgodnie jest warstwowanie i linie plan-
o rysy przesunięci z lodowcem.

W Hennetszce budowie moren usypiskowych
[Stauchendmoränen] jest charakterystycz-
nym rysem, że $\pm$ szeroki szor (również
w dyluwialnym lodowcu irodzidosym)
specyfna na - plastycznym podłożu. Przy
tym góra części tego podłoża aż do
ostro wystającej granicznej powierzchni jest
przez lod ^{spórnia}. Ta właśnie część
jest ^{moren usypiskowych} ~~niekiedy~~ niemożliwym części
podłoża i ~~dobrze~~ przedstawia lodu - jako

natnego ze Wschodniej Ameryki. Tu ²¹ ~~slaty~~
Vostok ^{Stanching} ~~maszyn~~ i w kopali rozpoznac
minerał ^{jakie są} Zagisica i Tuskovania. Günther Schultze
O. Roethe, K. Potonié i W. Fries (1933) ^{moim}

18.10.
12.55.

^{o tym samym} Fries podaje spotnienie nad ^{moim} ~~moim~~ ^{Störmer} ~~moim~~ (około 150m), nad strefą z której wznoszą lodu
jest umiarkowane, ale on pienny mój, to prawie ~~stopy~~
Haniał jest zupełnie mechaniczny: „jako kombinacja
cisnienia i (tangencjalnego) katowego przesunięcia
a więc i statycznych i kinetycznych.”
W Biezar mas lodowa ^{przez} lodowa przez ^{tristions}
Karcin i Groganin (Izraelin) na podłożu i ten jest spręża
ny dalej na podłożu gdzie wzdłużuje jego
rozciąganie się (rozprężanie), a więc „wygląda
nie dwa jako następstwo przesunięcia się woda
jego się lodowa, jeśli podłożu ma odpowiednią
ten termin wtaśmności” i „Przesunięcie na
woda lodowa bez obciążenia przez węższe masy
Zapatrywania Slaters i jego zrośnięcie
według którego się rozprężanie przesłony pod
lodowaniem postęgu, gdyż części podłożu do
Scherflächen są dotychczas - z najczystej i to ^{to} ~~to~~
nie odzwierciedla (A. Jessen, C. Schopp, W. Fries)
Pravidłami budowy mowy wypriskowej ^{Stanching}
nowoczesnej stopy się na nowo przedmiotem badań
Carlégo, który postęguje się sposobami pracy
fektomikro!

1. Wyniki tych badań są prawie nie opublikowane
Dziękuję p. Carlému, że to się powołał mi stopy
wspomnieć o nich.

W dolinie pod wylewem morfo logicznym zachowa
 mych morenach wypiśkowych [Stanchendunoränen]
 miedziwego dyluvium Carle miewał kiennek
 Forme ^{Einzelgussformen} Seiswännekt, jako pionowo ustosowane warstwy
 Scherflächen, płaskie wyklepienie i ^{zafatowane} warstwy
 jako rownie i kiennek form rozprostrowana się
 (serie ^{numerowe} Verwerfungen) i ^{rozpatrywa} je w związku
 z ^{przezwianymi} (Strichen) wata moren wypiśkowych
 (Stanchendunoränen). Carle zauważył:

- a. formy seiswännekt ^{rozprzeczają} się jak i wady
 wypiśkora (Stanchille) pod katem 40°. Linie ^{przebiegają}
 odprziada w przybliżeniu pionownie wata ^{rozpiśkowych}
 b. Kiennek seicelin i fusel stoi w prostym
 stosunku do wytworów form ^{przebiegających}
 Kiennek ^{wym. - Hörungen} ^{przebiegają} odprziada w kierunku ^{numerowanym}

z pomocą tych wytworów badać pomysłowo
 ustalili w ^{związku} morenach wypiśkowych (Stanchendunoränen)
 starego dyluvium ich kiennek i dawny
 wyrostki.

2. H kiennek wadlinym.
 W morenach (Satz-Endmoränen)
 jeśli chodzi o ich występowanie i ^{rozbieg} widzi
 się, że linie moren krzywe (Endmoränen)
 w miejscach szerokościach często rozstają ^{podczas} waga
 zachowują i dlatego wydają się krzywe, aniżeli to
 wynikałoby z ^{ich} ^{wzrostu} gęstości. Kiedy Sygurd Hansen
 w Danmarks Geologiske Undersøgelser indover
 Uerfasser i J. 1930 ^{zob. badanie wad.} ^{związku} Frederikhaab - Isblin

morenowe są gesto skupione, często jest 24
miejscami odrośniętymi wprost sobie stowa
krawędzi lodowca. W.G. Simon od roku 1934
kartografował badany obszar, zrobił był on sztyt
zincowy (zincopolisium), aby wzrucić stowa
krawędziowe lodowca; strygnąć dolebadnieję
podstawę, dla przynależności moren kran-
cnych [Endmoränen]. Postąpił w on
metody Hessemaura przy linieru, ustalił
jako on nadto strumień ^{zawieszony} (strumień) i
allandakich gżazów. Simon robił, nie jak
dotychczas w szeregu, pojedyncze próbne
badanie, ale przeszedł cały obszar. Znalazł
że między siebie są systemami
moren krawędziowych [Endmoränen], upiśniono
porównanie, upiśniono myślenie zmiany w składzie
kamieni następują. Silne zmiany wynika
stąd, że między morenami krawędziowymi [Endmoränen]
przenosił się, pro starszych, a także później
~~złazają~~ ^{złazają}, gdy lód niepokoił się z innymi
strony nadmiernie, a przez to kamieni
gruntuł się emicuit. Simon stwierdza, że
przy tworzeniu się między moren Holstein
interesowne postąpił się taki przebieg:
Węzłowe niepokoił się wstępujące i

Karłowickiego lodowca i następnie porolice ²⁵
później od albańskiego, a w końcu przeważnie
fińskiego lodowca. Lód wiodący płynął
skutek tego przy silnym dopływie poprzez
Baltykę ~~na~~ basen Baltyki na południe
i trzymał fiński lód dale od Holsteinu.
Przy słabym dopływie wtargnął jednaki lód
ze wschodniej części basenu baltyckiego
coraz dalej na zachód.

Metoda praliczanie Geschichte nie
może dotychczas ^{odstrzici} ~~odstrzici~~ różnic w najmo-
dalszych morzach krainowych [Endermöräne]
Holsteinu, ale w morzach krainowych
[Endermöränen] z starszego i młodszego
okresu Würm - daje doskonałe rezultaty
[patrz Simon. 1934.]. Np. dotychczas za jedno
lité ^{warzenie} ~~warzenie~~ krainy lodowca, okazują się strome
z naj różnorodnych fragmentów strome.

Układ Geschichte strome dalej obronił
niekiedy młodszych morach krainowych [Endermöräne]
nawet tam, gdzie ich się wcale nie spodzie-
wano. Także i sporne kwestja, czy jakiś
wysoki górz jest młodszy krainowy [Endermöräne]
czy też górz naroz [Wallberg] daje się roz-
poznać z układowi Geschichte.

Kartografowanie tego typu porolice

był przeprowadzane nie tylko po zewnętrznej 26
stronie ~~skrajnej~~ lodowca z okresu Himm
ale przy dostatecznym wyjaśnieniu taterni i
na obrzeżach występowanie utworów krasowych
starożytnego słodowacenia

Jednolite powstanie śnieżnych, jak i
kopalnych systemów mrozu krawczych [Endmo-
ränen], jest przewidziane na miejscach, gdzie
subglacjalne prądy występują pod lodowcem.
Na młodych wielkich lodowcach i na
lodzie śródlodowym jest wówczas mroza (^{osadowa})
[Eisendmoräne] w tych miejscach silnie
pomniejszona (widoczna na wysokości, jak i
na głębokości. Zarazem leżą tylko niewielkie
skupiska gnezu, które ~~skupiają się~~ ^{skupiają się} ~~skupiają się~~ ^{skupiają się}
znalazły na lodowcu.

Skazywanie ^{stos} dyfuzyjnych i krawczych
nych lodowca dyfuzyjnego z subglacjalnymi
kanalami wodnymi [Tunnelkätern = doliny
Tunnelowe] rozstrzyga się w ten sposób, że
liczne kanałki w obrębie doliny Tunnelowej
napływają na niskie skupiska gnezu mrozu
krawczy [Endmoräne]. Tak proste
nieprzemienne w śniegu właściwościach
Tunnel do określania gnezu, które

Gripp narwał w 1935 roku krajo-
 brzeem przedpole lodowcowego. Tron-
 miaty i; teraz staje obywateli skupisk gmin
 moreny kraikowej [Endmoräne] w od-
 dolin tunelowych tyllis wtedy, gely i;
 przynie, ie te moreny kraikowej [Endmoräne]
 jako weingtune moreny kraikowe wysoke
 na lodowca leiaty i dopiero później
 liniey w doliny i; zesunęły. ~~Wtedy~~
 wtedy obywateli wode a topniejiego lodowca
 na granicy lodowca martwego i pomniejszego
 i ponizej przez i; utrakowanej moreny kraikowej
 [Endmoräne] w woiich kanatach metkmita
 dalej przynie. Z drugiej strony dochodzi i;
 do jui wresniej glazowanego zdania, ie wode
 zupn a topniejiego lodowca przeplywa
 pod samym lodowcem.

17.

26.30

W starych morenach, jak jui wspomni
 natem W. Carlé ostatnio z powrotem
 z tektonicznymi wiaznościami lodu odbe-
 dnywał puchiy, szerokości i; wysokości
 moren kraikowych [Endmoräne]

F. Wiek moren kraikowych

Dotychczas rozpoznaliny następujace stadia
 moren kraikowych [Endmoräne]

28
a) Okres rosnienia: Okres nasypowania albo na-
ciskania; trwa aż do momentu, kiedy lodowiec
zaczyna się cofać od morza krainowej [Enderböräne]

b) I Okres dojrzewania, mroźna krainowa [Enderböräne]
zamrożona, zakiera ~~przebieg~~ ^{przebieg} lodu
[w okolicach z umiarkowanymi klimatem]

c) II Okres dojrzewania z nowymi formami
ryzyżeni (pinar - Hohlformen) w niezłej z dołgobrym
tajaniem. To stadium trwa bez związku dopóki
pełny roślinny brzo. powstanie mroźny
krainowej (Enderböräne). Okres międzyglacjalny
i okazy okres na obrach sledowacenie.
Himm.

d) Okres ~~nasypowania~~ ^{niakazenia} ~~ij~~ Mroźny. Zmniejszenie
mroźny krainowej [Enderböräne] następuje tylko
wiosną, gdy pełny ~~zostanie~~ ^{zostanie} jest b. odleża-
na. Obecnie jest to rezultat disialnowości
letowiska [Drogi, Karasowanie], Ale większe
zmniejszenie może być roślinności wskutek
pozwolenia się warunków klimatycznych
podczas ostatniego sledowacenie. Mroźny
krainowej [Enderböräne] poprzedniego sledo-
wacenia ~~był~~ ^{był} ~~nie~~ ^{nie} ~~daleko~~ ^{daleko} ~~nie~~ ^{nie} ~~był~~ ^{był}
poza ~~okres~~ ^{okres} obrach sledowacenie, ~~nie~~ ^{nie} ~~był~~ ^{był}

29
pozbawione ^W (wegetacji, następuje przysła-
eraja, deflacja i miejscami gęste gromad
był drobnozianisty soli flukcja.

Errozja była bardzo silna na obrzeżach
Tatno przepuszczających wody, gdzie piasek i
żwir uległ zamrożeniu staje się nieprze-
uszczalnym, stromym. Kanaty pocięły się w tyły,
tak, że powstało tak charakterystyczne dla
starych moren promieniście doliny [Radiale
Zertalung]. Te doliny leżą dziś na prze-
puszczalnym suchym podłożu. Dziśki deflacji
postrzeż piasek [Flotssand], Windkanter i
Steinsohle. Sól flukuje stromo. Badel-
boden, Hügelboden, krytwarbater Boden

Dzięki tym kryptycznym procesom otrzymany
moreny krainowe ²⁰ ~~pod~~ znacznym uniesobieniem
sąpatnie nowe i dojrzałe formy porieczni
z przeważającymi formami nasypkowymi [Auf-
schüttungsformen] nie zachowały się nie pra-
wie. Jeśli jednak także i w krajoznawie sta-
nych moren można rozpoznać moreny
krainowe lub ich części [Endmoränen],
to dzięki a) formom usytkowe, których traw
dzięki małej wielkości się zachował. Mniej nie
nie prostotniejszą trudnych wyznac bez glazj.

= Harkling 6)

Zurichese T. Dewers. Summe podkreslot
 znaczenie up. stoz ziem - ziemisk, które wa-
 zyczej się na przeszech Ma postaranie Aufr-
 gungem w stanach morenek. Tak samo tamże
 (stare moreny).
 (Pluste gliny) i usypiskowe warstwy lincionedowe
 oraz stare piły wklony zdelusii oporn. Tam
 jednie gdzie warstwy ograniczają się do moren
 nasypnych gdzie występują wielkimi pasami - tam
 mimo pomniejszenia swiadczenia - przed i budo
 wa moren krańcowych daje się ^{forma} ~~forma~~ ^{czesto} ~~czesto~~
 także i w dalszych formach - scytkowych. Ale
 te formy scytkowe nie są pierwotnymi forma-
 mi nasypnymi!

W polizie krajach niemieckiego zlodowacenia
 panują formy ziemne. Zupetnie podobne
 formy wykazują wpięty na południe od
 Hamburga (brockowe dylunium, zlede-
 racenie Warty), które również nad dolinę
 Elby o 100m., oraz steredylunialne wpięty
 na północ od Renu kolo Arnheim (100m.)
 Mimo wielkiej różnicy wielki podobieństwo su-
 pednie podobne formy scytkowe [rys 5:6]
 Pan obrazem najpotodniejszego zlodowacenia
 ziem i wisty naliczają wpięty moreny
 krańcowe do ostatniego odinka okresu
 rozwoju moren krańcowych.

2. Jedni, które poświęciłyśmy na ~~we~~ okolicy ~~Moreny~~ ^{człowieka} dątarzenty nie
tylko nam oświadczenie lepszego zrozumienia ~~obrazu~~ ^{istoty} glacialnego
lecz przyniosły także nowe naukowe wyniki z punktu widzenia regional-
nego i ogólnego.

Konta podróży jednego z nas pułonyt Uniwersytet w Hamburgu
i Tomam. Uberspice.
Wolnych przyjaciół dątarzenty Linje Hugo Stimm i Viktor Schuppe.
Dzięki ich pomocy dowiedzieliśmy ~~ze strony~~ z licznych stron
od Niemców, Norwegów i Holendrów. O tym jak i oddalonych
tręgotkach i wywiakach podróżyach bógie wspomnianie trzymamy
niejśm. Niedłaj bógie wolno także tu wyrazić uprzejme
podziękowanie wynstkiem wspomnianym.

Nasz pobyt ~~na~~ w Green Harbour fiordzie przypadt nam
lipiec i sierpień 1925r. Morena lodowa Green Bay odwiedziłyśmy
w dniach 5-8 i 15-18 sierpnia. Oczywiście pogoda nie była
o tyle przychylna jak przy naszych powrotnych odwiedzinach.
Kiedy uścisiliśmy olener i ujęte, to lato roku 1925 było jedyną
dla naszych studiów bardzo sprzyjające; lody uoskie
i śniegi ~~pr~~ zniknęły prawie całkowicie. Tak też pogody
jak Krausen (14. S. 84 u. 277) miał w 1912r., i takiej samej ilości
łosei śniegu, których wspominają Miethe (12 u. 13. 563ff.)
i Drygalaki, na koniec w lecie 1925r. nie uścisiliśmy.

(Treiber)
 Takie gór lodowych takie opisyje Miethe, nie wieliszony
 w Eisfiorde. Mone uakoto Spibbergem byto wolne od bloków
 lodu lodowego. Tackeis (zwata kry lodowe) trichieliszony w powrotu
 podrozny statkiem generat Jan Martin pod 81°15' N i 10°30' O.
 Tricke kry lodowe bytoj dla nas, ktorziszony w 4,75 m
 dlugrej Tochia jeidhili po fiorde, rownie przykre jak
 (uniemwiliniujace jarde) jak smez ktory jak wiadom
 cwato zuma geologow do berey usoi.

b.) lodowice Green Bay + ogolnosc:

Lodowice Green Bay czesciowo zwany takie wielkim lodowcem
 Green Harbour, ~~z~~ opozniere setke Green Harbour od potudur.
 kry. mapy Trachtena 1909/10 dlugosc jego kryzisi 10 km
 szerokosc cwota ras' cz. 5 km. ^{Spizywa.} ~~Cieplice~~ z wywotxi okoto 600 m
 do okoto 30 m n.p.m. i pokrywa okoto 45 km. ~~Stada~~ tie z 3 cwesi
 Muijity na 50 potozony ob nar, odobielony jest cawko wice
 mer Luorene trockowq od uerowine wieknej cwesi ~~potozony~~
 na ~~trachochu~~ zachodniej. Zachodnie cwosi jest w swej partzi
 brezniej podzielona na 2 cwesi potozonym wadaku Luorenowym
 ktory jednuk ku trockowi ciegnie tie tylko okotoku.

4.

Te krotkie morena trodkowa przedluzla Unicy, na zachodni
pobrzeznie od centralnej, glownej cieczi lodowej.

Wraz z ~~du~~ innymi trodkami pomolodniczymi dla glaciologicznych
studium jest okolicznosc, ze lodownice ma jako podloze: na zachodnie
trodk. i gory karbow, dalej ku O permokarbowka krasnicznost; krasnicznost

tro-tropienowa terie, wrenci na wschodnie Trias i Jura. Skad sklad
skat uskutkowyle w morenach jest s. rozny, tak np. # wschodnia
morena trodkowa skladu sie wytycznie ze skat Triasu i Jury.

W morenie wystepuje takie na wschid od lodowej wystepujace
zielonkowe piaskowce Francionedowe, jak wiec; zobaczym, bardzo
ciekawy geologicznie fenomen. O morenie wieemy dotad pitano malo.

Feilden umat ja w 1894 r jako morene wschodnie pod trodk. Niestety
praca ta byla dla nas niedostepna. W 1896(4) reprezentuje autor
ten sam punkt widzenia i daje profil przez cudo lodowe i morene

i wspomina w tekscie lod konczy sie stroma 50 stop wysoka sciana
i ze wiodny lodem i morene, nadto calej otulajacy lodowej cispini
sie okolo 27 m szeroki row. Zobaczymy, ze dnis cudo lodowe
ma superficie dany kontakt i podloze. W 1898 r. Garwood i Gregory

poddaja w wrotpladzie, to, ze morene te mogta powstac pod wodza.
Edkad zdaje sie tylko B. Koppom zajmowal sie tym Tancuskim morem, spro-
bowal swych badan nad podlozem, ztem w obrzecz fiondu lodowej o.

II Beschreibung der Endmoräne

a) Ogólny przebieg, wymiary i podział podturny.

Poduda. Krawiec zat. Green Harbour tworzą góry, osiągnące 500-700m wysokości, które sterzą jako mniej więcej sferyczne stożki i dółki pod lodowymi. Z Półk. W ciągu się ku morzu znacząco mały lodu encionu z piknym rozmachem (rozprosem). P. między nimi a lodem wygus się długi, brązki ciemny bez węgla, rdzawych się składają z wielkości z prostokątnych wyci odwróconych, ponieważ są poprzecznie poprzecznie pękniętymi dolinami: morena ciotowa. Stamtąd, gdzie doliny poprzecznie opuszczają Tancuła węgla, rozproszają się kędziorowato płaskie stożki zwinaste, ciągnące się aż do brzegu morza. ~~Te~~ Dzięki temu dłużej rozmieszczeniu poprzecznie do fiordu i dzięki trzym ~~st~~ zupełnie różnym od stożka formom powierzchniowym, Te mały obwar między lodem i moreną zakurkisty, rusa się trochę zbliżającemu się na skutek jmi z kilometrowych odległości. (Tabl. 2).

z wody oceanie się morena na 3,5 km odlegości, ~~z~~ z mapy okazuje się że ma 5 km. W stosunkowo brązkiu miejscu w dolinie między odwróconymi D i E powierzchni pna nas szerokość Tancuła wyci 400m

6. dalej na wschodzie, które one sięga do 800 m, podnosi się tryloki i
wzrost waha się między 50 i 80 m n.p.m.

Już pierwsze przekształcenie prowadzi do dwóch odmian obram.
W dolnych partjach występuje się strefa zewnętrzna, z
wieloma ułamkami, ale w większości silnie porażona, drobno-
ziarnistych skal i drobnych i średnich żwirów, jedne i drugie zupełnie
porażone rieknych kamieni. Do niej przylega strefa środkowa
składająca się z grubego nieregularnie rozmieszczonego materiału blokowego
i w większej części bogato domienanej moreny dolnej.

~~Ta druga odmiana~~ Ten podział na dwie części: w przystosowaniu
(wyższej): na strefę zewnętrzną, składającą się z porażonych
kamieni, w przystosowaniu krótko moreny wyciszczonej (Stammoräne)
zmoreny, oraz na wewnętrzną z nagromadzoną gęstością
moreny dolnej, w przystosowaniu mały moreny kamienistej (Block-
moräne), da się przedstawić przez cały ten cały moreny ciotkowej.

Obie te strefy różnią się przez budowę wewnętrzną, także i formami
powłokami; Stammoräne jest mocno utęszona (władna) i tylko
w dolnych podlega silniejszemu uśrednieniu, jej złoże jest równomierne
strome i jej powłokami jest bogato rozróżniona. Blockmoräne
jest nieregularna w wysokości i szerokości, bardzo nieregularna w formach
złóża jej, a niejednolite stroma zwrotne do łodu podlega silniejszemu
sprężeniu i przekształceniu.

W dolinie DE Staumoraäne ma 240m-300m terokwiei, a Blockmo-
raäne 100-170m.

b.) Drie Staumoraäne

2 obu creici moreny najeresiej tryróznia się Staumoraäne; jst
terna ni Blockmoräne. istnieją krócej licme creiciono pokaiue
dolinny, a przedwnyitkru jst zewnetnia, widobna od more
creicij moreny cwiótrzej. gówna charakterystyka jej leży w jej
zewnetniej budowie. Składa się z:

1. trantr + słabo ilastego piasku, twarego lub bronzowawego,
kawnie często skorupy uieroków morekich ca. 10-20m.
2. trantr zwinastych z Tupton i wapieni, metalicowych ilastymi
piaskami morekimi 0,1-2m
3. Sredniei grube zwinny i tukt creiciono z zielonkawym piarkow-
cem tracionedownym: są one creiciono przewartrione osadami
morekimi creiciono jednak ... aufgelagert (leży u nich???)
4. Materiał ubocowo-zukowy, uienawina trantr 1 do 3.

transtry 1-3 nadko występują porionno, w trilonij creicij są stani profet-
dornne. W niektótych z dolin ~~lub~~ widobne są faoty lub ich creicij

8. Przewidywaliśmy jednolite i obniżające poprzecznych z przemyślej-
ciami instrukcjami widzenie za obne oddzielne profile wykona-
30-40 m. Pokazuje one stricnie rzeczy za toba utworzonych siodeł,
tak np. wskazuje zach. strona doliny DE 6 fatolów, patrz figura 2 w księ-
i tabl. 3.

w dolinach poprz. powtórzonych dalej, a na melochie liczba fatolów
jest mniejsza, tu wyolaje się występować tylko jedno podcięcie
wypiętnienie transtr. Te sfaldowane osady morskie dadzą się stricnie
od odcinka A na zachodzie aż do wschodniej osady trockowej
jako jądro zewnętrznej części osady wlotowej. Stwierdzenie
okazuje się być zbudowana z ówczesnego dna morskiego.
z równowierzości sedymentu i braku grubego materiału
pochodzenia glajowego, można wnioskować, że lodowce nie było
wówczas w bezpośredniej bliskości ujścia, w którym powstały
one osady morskie. Lód umiał wówczas być dalej
cofnięty w tył kopnieje. Wynika to z dalekiego rozmieszczenia
obozowisk tego, zamierzającego skamieniałości osady morskiej.
Spotykanego nie tylko w Skamienie ale także w Block osady
na 1000 m od brzo. osady trockowej, a nawet na lądzie, gdzie obrosły
piasek zamierzający skorupki zwierząt wypetnia trawliny i występują
(na) [we] mginał. Zarys ten zachodzi na zachód od potrocznego
Krańca wschodniego jeziora. Jenera więc pool obiciej tym lodowcem
leżą obrozianiste osady morskie.

Może więc niegdyś niegdyś Kitka ku dalej ku S & coś to
 lodowca leżała odpowiednio dalej w głąb lądu. Po pewnym czasie
 o nieokreślonym czasie, lód musiał być napróżd
 i sfalował przy tym dwa worki, które w przyszłości uwarunko-
 wały "downiection" (obniżenie) podnoszenia się loda, leżało tuże w tarasie.

Jestli się przedkłada Staurmorey, to widoczne jest różnica
 w kolonie i składzie skał. Na zachodzie Staurm. składa się z struktur
 cieniowych turkion i jonych trapieni, dających wrestawieniu odleci-
 nary, na wschodzie występują jednak i drugie pora masowo występu-
 jący wielokątne piaskowce traciondowymi.

W partiach granicznych z dniejszą dolną Green dal występują
 często one piaskowce, jak i ~~skale~~ kawałki traciondowego konglomeratu
 podstarobrego i pojedyncze ostryki twarde z owych ~~wyżej~~ wyżej
 3 wyżej wymienionych żwirów. Zielony piaskowce pokrywa zbiec
 i promieniście aż do najwyższych wywokoci w formie piaskich
 żwirów (materiału omywkowego) i to tak gęsto, iż zaleca się one
 wyrażnie zielone. Jestli idzie się od n. Green dal poprzez wązkie
 Staurmorey ku zachod., to obserwuje się mniej namie ~~nie~~ niż
 zarówno ilości jak i wielkości wielokątnych żwirów, na zach. res
 od dol. DE brak tych skał zupełnie. Często występowanie traciondo-
 wych skał we wsch. części Staurmorey jest tem bardziej udane, że
 że ~~to~~ lód leżący pora owymi częściami Staurmorey nie trampał

0
chi's ani kawałku skał trzeciorzędowych, jak to wynika z badań
Bloekmoreny.

Mamy więc tu na melodii morony cwołorrej, fakt, że zewnętrzna
część mor. crot. zawiera zupełnie inne skały, niż bezpośrednio
do niej przylegające część wewnętrzną, a wiadomo, że skały
nie występują chi's na obnawie pokrytym przez lodowce;
granica bowiem między trzeciorzędem, jakim przebiega na melodii
od lodowca. Mierzwe nie tu myśle, że lod w czasie gody aku-
mulowane była stałotopem spływał z innego kierunku niż
próśniej. Przeciwnie jednak przebiega zupełnie równoległości
lodu i morony cwołorrej.

Rozumowanie tego zapędzenia musi więc być zupełnie
inne. Jestli się obstarwuje pojedyncze oknały skał trzeciorzędowych
to okazuje się, że zawsze są one płaskie i otoczone, i że żadne
z nich nie posiada śladów transportu lodowcowego; według
tego ~~nie~~ wie się tu rozchodzi (rozchodzi się) o otoczeki (gerölle)
a nie o kamotowe (geschiebe). Jestli się dalej bada owe wśród
3-ech wyżej wymienionych źwirów, to okazuje się, że także Tamice
źwirów wtrącone w wyjątkowe osady morskie, zawierają one
zielonoczerwone skały trzeciorzędowe.

Zobu tych ~~at~~ spostrzeżeń wynika jednak, że owe skały
+ trzeionodorne, nie mają charakteru lodowice zastępy przytransporto-
wane, lecz że obniżone zostały do utworów workich finii przed-
crasem, w którym powstała Staunmorena. To ostatnie jednak
kazuje, że zostały one przytransportowane przez pływającą
kłodę, inaczej mówiąc, neką pochodzącą z północnego we-
melochu obłaz trzeionodowego, pośrednio dzięki greeu bal,
osadzie tme żwiru w-i na osadach workich, które później
zostały wypiętnone przez lodowice.

Jestli się obserwuje profile naturalne we melochu dolinach
pniejących się Staunmorena, znajduje się ułożenie obruszenia
wady workie, dalej ku północy, we wch leżą żwiru, które jak
zwykle widać zawierają owe zielonkawe skały trzeionodorne. W pobli-
żu powiechni występują one zielonkawe żwiru w znaczącej ilości.
Ten przyrost ilości żwiru wady żwiru jest z pewnością
z wywiezionym wyżej wypiętnawem łodem (str. 50.) Tak dłużej
można się udać dalej ku S, gdzie neką większej trzeionodorne
żwiru leżało we północniu. Widać je ~~je~~ dwa workie było

wypiętnam i statcato się tarasem, które było kumulozowa,
ujście sre przesuwa się ku N, i przy tym zielonkawe
stoczeki więcej coraz więcej zostają osadzone
na starych czystych utworach wierzonych. W ten sposób
kolejnie (najemny stoczek) kolejno się potwierdza wywniosko-
wane wyżej z występowania osadów morskich wypiętnanie łodni,
i jeśli się tylko przyjmuje iż stoczek zwinasty ze skał trzeciorzędowych
powstający na osadach ujścia rz. Green Dal, staje się zrominowane
uderzające rozprężaniem zielonkawych piaskowców w staumorenie.

Powstaje teraz zagadnienie, kiedy powstała staumorenie. Pewnego
punktu zachwiania co do czasu, kiedy się to działo, dostarcza nam
fauna osadów morskich staumoreny.

Na całej długości od odcinka I, gdzie tuż na pniu od moreny
brodki, obserwowane były wielkie ilości i tu morskiego z fauną,
aż do odcinka A, wznoszą występnię faunologiczne piaski. Bezgłównie
bogate i dobre zachowane były skamieniały na odcinku A. Zważywszy
tu około 25 różnych rodzajów wielosoków, wśród nich:

- Clupea truceata*
- Mytilus edulis*
- Loricaria pholadis*
- Chaeoma calcaria*
- Buccinum glaciale*
- Paratitho Kröyeri*
- Nauphrea despecta* var. *Spitzbergensis*.

Przed tego na storku zniwelowym między odlewkami B i C znalazione rotaty lienne epremplane *Paratitho Kröyeri* i *Buccinum glaciale* obok pojed. epremplamy *Mytilus edulis*. Ze spisu fauny, niezgólnie waznym jest *Mytilus edulis* prospolita „*clius muschel*” (?). ~~Rodziej~~ ~~odluzianu~~ te na występuje jui dhis na Spitzbergensie.

Ta i inne jaszere, dhis jui ^{talne} ~~raspinione formy~~ wymarte foriny jak *Historina litorca*, *Cyprina islandica* i *Quonua squamula*, znalazione rotaty jako kopalne na liennych unizkach na bregu Eisfjordu. sly tami znalazistiny w wielkiej ilosci skorupy *Mytilus* na Coles Bay w utworach najwiznego tarasu, ktorego polowienkine brzy tylko 3m nad dhisiejnym poziomem morza. Te utwory morwie z *Mytilus* obramowane byly tylko na wistych taratach bregowych, obramujacych wybnie Spitzbergum, a wiadomwie na tarasach brzegowych od 60m w dot n.p. m (15 S. 20)

chożemy więc z tego wywnioskować geologiczny wiek tranzyt - luytilunowych. Owe fazy brygowe, podnoszą się do twych chitiej - twych wyłokości, dopiero w czasie postglacjatu, kiedy to Spitsbergen uarkutek uwolnienie od dyluvialnego lodu, powoli podnosi się do góry. Grawolopodobnie była to utwórna potłwa postglacjatu, w której oładniły się tranzyt luytilunowe. Wtedy to, jak ~~to~~ na to wskazuje uigcraki, w uornu była ^{cięższej} woda uiz chis, i wtedy lodowce były dalej w tył cofnięte, tak, że tam gdzie chis była mały lodu lod. green Bay, było to uorne.

Do tej dolej ku so uiz chis sięgajęj zatoki, która popomedunkę nekis green dol ma trzeciorodowe otociaki i usypywat w kciu zatoki trój stork, podciospdy na dniu tybiadujęcego uorne oładraue były obr. piarki i tylko kładko i uir.

2. Później stonukowo tybko uarnut się lodowice green Bay, i uarnut i faldowat utrony uorkie. Muriato się to stae stonukowo tybko tybko, ponieważ nie ualierowo ouak zblizajęcego się lodowca jak sandry lub gray uarnutowe. W kaidym ranie tot, geologicznie uinięć, tybkie uarnuticie lodu, mogto się zbiepać z konicem ciępkiego okresu luytilunowego.

trójnym uapadnicem jest cy piarki morckie w czasie gdy były faldowane, były uarnuticie cy uie.

Jestli się wazy silne fotolowanie, wydaje się nieporównodopodobnym,
 że aby owe warstwy były przy quiescent equilibrium przez lodowce
zauważalne. Z drugiej strony jestli się wierzyc pod uwagę,
 że owe linie utwory w nierównomiernym stanie, mimo
 niebezpiecznego potężnia między morem i lodem, zachowały
 one pierwotne formy udobnie jako dobre i całkowite, to ludzom
 trzępić, aby mogły w nierównomiernym stanie lecieć przez olbrzymie
 czas. W każdym razie staunmorena obwodzi, ~~to~~ że lodowce Green
 Bay od początku okraju wytylusowego nigdy dalej nie posu-
 wał się już dalsi. Obecne jego rozmieszczenie odpowiada więc
maksimum od początku okr. wytylusowego, co jmi takie wypo-
 wiedział S. Köpcke (9a). Köpcke takie obserwowat taki sam
 podział warstwy — odwrót lodowca w okr. wytylusowym, a
 następnie w kierunku posuwania się napród ponad wypiętnożym
 utworami wytylusowymi — na lodowcu Paula w zatoce
 Brazanço (Bell fund). Ciężar to otrzymuje więc nie
 tylko lokalnie ale i ogólnie zmniejszenie.

c) DIE BLOCKMORÄNE

1. lodowce i jego topnienie.

Te fińskie lodowce Green Bay otoczone jest pojedynczymi firanami lub pasmami. Na nich zaleleka widać więcej brzozy fińskie. Niekiedy są jednak, które nie mają już kłosa kłosa na lodowce wspięli, więc zupełnie ich nie, wato przeważnie są one lub niejednolite ograniczony wiejski lod. Stwierdził na ~~tych~~ obrzeżach, na którym to miejscu przeważa nad innymi wolewo materiału. Stud lod bory tu wolny (odstąpił) na powiększeniu, jest on tu w skutek silniejszego spadku bardziej, tuż niż ^{dalej} w górze, gdzie jest mniejszym spadku ~~przez~~ ^{porównaniu} niż one tak obrębowa przez F. Lehnera i Lechnera (5) opisane bagna lodowe.

Rozprzeczony jest uakto, to zaleleka jini udany was głęboko wiejsze potoki, które ze swymi wieloma zakrętami, wygłębionymi jak poronowane spirale, często z wielokilometrowej odległości ostro odcinają się od lodu. Potoki te zanikają za często z innych stankach obrzeżów fińskich, pokrytych w skutek ~~stwierdzenia~~ intensywnej pracy procesów topnieniowych polegających bieżącymi lodowymi. Skądinąd otrzymują potoki silne dopływy z użycia najbliższego sąsiedztwa. Wreszcie po lodzie przynosi woda. Zaczyna się z sobą czerpać wodę rzeczną. (Tabl. 4 fot. 1, Tabl. 8 fot. 2.)

17
Mimo słych dopięwów potoki w udęnej się spoiób powoli
prybykają na herceici. Prawdopodobnie wraz z zbliżaniem
się do Krawolii, zwiększa się spadek a wraz z nim
i szybkość, a i tym samym na jednostkę czasu pnie również
hercei pniekój ~~odpływa~~ przepływa wiskha, twicie nie dalej
w górze.

Tylko niektóre ilwie potoków lodowych dopięwa do usoreny
na powienelciu lodu, w wiskności kwicie się one w herceinach,
w które wala się grunotami i hukciem, aby w lochie lub pod
stokiem na wiele tu
nim kontynuować swój bież. (Tabl. 4 obr. 2).

Wzrost komplikowania odbywa się topnieniem lodowca na
powienelciu. U wanych stop spostęgujący cienka piaszka, wypetuiom
wołą obłoczeki, o średn. rozklu mm, na obwie których majduje
się obrobionymite brzoza usara, omacia narow kryokout.
Jako obrobny pył wywiewiany jest kryokout z nie pokrytych lodem
klat, a następnie delikatnie sortowany opadke na lod. ~~W~~ Warkutek
cennego robocznienia na kryokout zolucie uagnawallie się
pnie izolacje, nawet pnie witych temperaturach powietrze, a następn
oddaje to ciepło, topi kłizolui lod. Ponieważ warkty obrobnych zlod-
traconych obherach warkutek wiskiej temperatury powietrze tylko

wielkie lodu topnie bezpośrednio, główna część topnienia lodu
 odbywa się ~~przez~~ ^{dzięki} tak pnie Philipp'a (16.5.33) nazywanej „pośred-
 nią obłają”.

W środkowych partiach lodowców, powiększenie lodu jest
 dzięki małym słotkom topnieniom tylko obropowata i nierówna.
 Dalej jednak to dot od około trójkąta drugiej wśrodkowej urosły
 środkowej, ~~przez~~ rozciąga się pośrodku do lodu strefa, na której
 lód pokryty jest ułożenymi białymi równoległymi wyłokami
 podunkami, podobnymi do w kształcie do forfolowych..... (Bulken).
 Te podunkowate utwory składają się z mizno ich białego koloru
 nie ze śniegu, a z lodu. Są one ~~po~~ gęsto podługowate
 pionowymi do około 20cm głębokości kanałami, o przekroju od
 grubości ołowka do 10cm. Kanały są silnie zregenerowane i wypęsto-
 ne woda, na dwie ich części urosły kryokonyt, który pnie się wtapianiu
 się spowodował powstanie brył kanałów. Przed wtapianiem śniegu,
 obłych potęgólnych kanałki, powstają kanały wąskie. Nie tylko
 trona się ~~na~~ ryżny i długi, na dwie których równoległe zalepa
 kryokonyt, podczas gdy czysta woda topnieniom przepływa powoli
 ponad wir. To, że są to właśnie kanałki kryokonytowe obserwowane
 były w środkowych partiach lodowca, stoi w ścisłej obserwacji
 części Philipp'a (16.5.34) ~~na~~ na lodowcu V. Post'a w najpóźniejszej

~~oto~~ istotne oznaki tutez lodowca.

Jestli się zbliżymy do strefy krańcowej lodowca, to linie nasunięć występują na powierzchni lodu coraz częściej. Także i na ścianach potoków rysują się one jako skośne linie spadające ku górom lodowca. Pojedynczo wtopione góry, a zwłaszcza wystęki kamieniste bloki z prostopadłymi powierzchniami, mają, że teraz nacięte zostały takie dołki poziomu lodowca przedłożone suntu (suntrem i blokami). Tu dalej w dół tym więcej górną wytopia się (sic). Lodowca jest chłodziakiem jakby podzielony na plastry, a lód między kamieniami wygląda tylko jak cement. W innych miejscach suntu gromadzi się nieregularnie, bez ustalonego porządku. Z drugiej strony można przy wyjściu ze szeregów bogactw w tutez ptarczyn ustulicia, porządkuje się on w szeregi równoległe do krańców lodowca. ^{W ten sposób} ~~tak~~ przebiega także równoległe prostopadle do kierunku lodu ści zorientowana t. zw. „morena poprzeczna” (Z S. 202), że wchodzi na zachód ku zach. morenie środkowej (Tabl. 8 Abb. 2) Przy spowolnieniu napotyka się także prostopadle do krańców lodu skierowane szeregi suntu (suntzi). Tu tutez napotyka się do kierunku, albo też zostały wyeksponowane z dołu, i przy topieniu pojawił się na powierzchni.

~~Fot~~ W ten sposób creje kształt, które dostają się do lodu na obrzeżach fiordowym, wytapia się z powrotem na powierzchni ~~na~~ w jeziorze.

Dalej ku krawędzi zewnętrznej, powierzchnia lodu zapada coraz stromiej; $\frac{3}{4}$ całej odległości ~~z~~ krawędzi lodowej spada pod ostrym kątem ku osłabionej przed nią block-moranie.

Tu opuchają lod potoki przecinające jego powierzchnię, i tu także pojawiają się znów owe potoki, które zapadły w głąb w kierunku przynajmniej częściowo pod, częściowo zaś w lodzie. Jedne ~~z~~ nich występują w piaskach jaśniejszych pod lodem, inne wogóle nie pojawiają się, lecz uchodzą do piaskach ciemniejszych ciągnących się pod daleko wzdłuż podługą krawędzi lodowej. Tu w każdym razie widoczny powienność lodu widoczna jest około 20 cm-owa pryzmatyczna warstwa lodu jędrniejszego, powstałego przy wyższym stanie wody w jeziorze. Inny potok który wyżej miał kocioł wch. moreny środkowej pojawił się prawie poziomo we wschodnim dalekim jeziorze zastojowym jako cienkie źródko. Możemy więc stąd stwierdzić, że owe jezioro ~~z~~ krawędziowe widoczne pokrywa wywołane z olotu części lodu.

Najciekawszego jednak widowiska, dostarczył nam ~~przy~~ pewnego dnia przy swym ujściu z lodowej potok, który zanurza się w kierunku widoczna na obrzeżu 2-go tab. 4ta. Zwykle spuchnięta krawędź

lodowca, wzniesie poniżej jednego z trzech suchych koryt potoków
 jak to widzimy na tabl. 5 Bild 2. Ale na sturzejmy dołem, pojawił
 się w pewnej odległości i kilka metrów powyżej krawędzi, w postaci
 3 m wysokości i 2 m szerokości suchającego źródła, i to w zachodniej
 i trzech przedstawionych na Tabl. 5; Abb. 7 i 2 rzuciem od północny
 Jwi dzięki topnieniowemu obrotowi ~~wzniesie~~ kottującej się wody
 zaczęły się tworzyć polutki uity, podobnej do uity, widocznej
 na Tabl. 5 ry. 1. nieco powyżej nowego źródła, która kiedyś
 przedtem wytrorzył strumień przy zbyt silnym przypływie wody.
 i potoczenia starego i nowego źródła wynika, że ~~stare~~ potok
 przynajmniej częściowo nie pod leci w lodzie prygnął.

Wewnętrzna budowa obładowanych trutem warstw lodowca
 nie była widnie na płasko stopniatej krawędzi tak ~~nie~~ dobrane
 widoczna jak na stromej ścianie zachodniego ramienia lodowca.
 To zeznawie że znalazłistiny tu stromą ścianę lodu bez trutem
 mogło mieć obrotowa podstawa: 1. mogły górne warstwy lodu
 przynajmniej dwójce niż dołem i dzięki temu ślizgach się górnej
 krawędzi powstające przy topnieniu ślizgach się górnego
 kantu stromej krawędzi, nie tylko było barońej wyrównywane,
 lecz nawet wypytane przez niezbytłe warstwy w górę,

2. Sutrę wypływający z dna rzeki u stóp ściany
może być daleko od niej.

23

Tabl. 3 eia wskazuje, że tylniej przynależne górne warstwy lodu
tworzą nad obłocznymi jako wyraźny grzyms i że liczne silne
potoki występują pod lodem, podczas gdy stabilne spadają z po-
wierzchni lodu. Na tym profilu tab. 3 eia (T. 6 abt. 1), że
ileśi sutru wydostanie się od góry ku dołowi. Poł
nadto kamieniami pokrytą powierzchnią widac lod bez śladu
a poniżej aż do podstawy warstwy o wyraźnym uwrotnieniu
w której małe i duże kamienie rozmieszczone nieregularnie.

Poratym lod jest gęsto-ciemno-brawy z wyjątkiem pojedynu-
cnych jasnych centymetrowych warstewek lodu. Lod jest unako-
wicie zupełnie przepuszczalny piaskiem, żwirem i porzniętą
tr. trytki bromową obrobioną w masę, olejną z zawieszoną
w jaskiniach tab. 3 eia w środkowej partii Kralowohi.

Wydaje się one być ~~z~~ przynajmniej b. podobne do kryokomitetu
może być jednak również drobne zbity i tasy sutru. Niektóre
ze skał są jui otoczone (na tabl. 6. abt. 1. widac wyraźnie otoczenie
warstwowe). ~~z~~ Wolna od lodu morena olewna, która jako kamie
wistaj słam włocowa jest pod lodem, taka jak ją ualant Brygalst;

na obrzeże lodowca Karajak^(1.3.10), niegdyś tu nie została odkryta.
 Wprawdzie obniżą partię lodowca pokrywający haty tundra, ale tamże
 i tam gdzie spód lodowca wypływały potoki, nigdzie nie było widocznej
~~wolnej~~ moreny olewej bez lodu (wolnej od lodu - eisfreie)

2. Die Blockmoräne.

Z krańców lodu graniczny, pagórkowaty, ~~stwierdzenie~~ ciekawość
 umiarkowy się obrzeż, który, idąc po powierzchni, wydaje się
 składać wyłącznie z dużych bloków. Jakkolwiek w krańcach lodu
 strefie lodu leżą tylko kamieniste góry, to na Blockmoräne znajdują
 się one tylko pod lodem. Prawdopodobnie większość granów jest tu otoczona
 i pokryta tysiami lodowcowymi. Pomimo wniknięć te góry zostały
 przytransportowane berntaniem przez lod, musi więc pod lodem
 i ostrokaucyjnymi granami, który obserwujemy na krańcach lodowca,
 istnieje jeszcze lod, zawierający góry otoczone i porzucone. Te różne
 poziomy lodu niegdyś nie odkrywają się u stóp Blockmoräne tak dobrze
 więc, jak to wyżej wspomniiano, w zachodniej stronie krańców lodu.
 W jaki sposób morena olewa wydostaje się na powierzchnię, nie wiadomo
 było niestety niegdyś całkowicie. W tym morena olewa czasowo jako
 niewielka masa śnieżna lodowca wypływa pod lodem, jak
 zdaje się przyjmują Hers (75203), nie mogliśmy rozstrzygnąć.

Mielimy wrażenie jakobyby najwięcej cieczi moreny olewnej, leżąca obecnie przed krawędzią lodu, porożata była wycofywana się krawędzi lodowca.

Pomieszczenia blokowemu składa się z gęsto ugrupowanych większych głazów. Wreżnia jednak przy niegłębokim badaniu obserwuje się między głazami materiały twardy. Przy wypróbkowaniu i wywieraniu drobniejszego materiału wzbogaciła się (procentowo) ilość drobnych głazów, tak że więcej więcej blokowemu wydaje się stanne. lechy (mammillata) dla płu-wiśnickich dyluwialnych, moreny cwałowych, berilaste i berylowe ugrupowanie głazów, powstają tylko lokalnie ograniczone do większych torajsk potokowych. Mały tu podkreślić, że Blokowemu lod. Green Bay dzięki przeważnie materiału morenowo-olewnego, wydajnie różni się od wielu z moren cwałowych płu-wiśnickich i alpejskich.

W ~~z~~ zwalisku blokowemu znajdują się przy bliższym przyjrzeniu się ~~niektóre~~ wśród głazów otoczonych i porożawionych, takie i takie, które są mniej lub więcej silnie spikane i ~~spikane~~ ~~spikane~~. (Tabl. 14 str. 2) W większej części pojedyncze spianczone cieczi głazów przedzielone są tylko kilkumetrowymi wąskimi przestrzeniami, niekiedy jednak rozpadły się

zupetnie, daje się jednak Tatro znowu złożyć. Na niektórych
 granach jedna strona powiększa się, druga jest wliczone w otwartą
 krawędź, podczas gdy wewnątrz stała jest zupetnie niezmieniona.
 Inne stały się sprężone i wzdłuż i poprzecznie do powiększenia warstwy-
 trawia, Inne jeszcze rozpadły się dzięki nieregularnym prężeniom
 na nierówne krawędzi. Porównanie spotyka się często do potłuczonych
 kamieni w sutrze, których ^(tyle) struktura na powiększeniu części była
 sprężona. Takie sprężone góry majdowane były także na powiększeniu
 storków żurawich.

Niewątpliwem jest że przyczyną tych sprężeń był mróz. Jui Filchner
 i Schellern (5 tab. 5. abb. 2 i 16 tab. 5 abb. 2) opisywali takie drobne
 mrozowe sprężone góry na mrozie lodowca u. Post'a. Występowanie
 sprężonych górnów jest tym ciekawne że podobne zjawiska mamy
 oddawna z pła. niemieckiego dyluwium. Tylko że te góry
 uważa się w Niemczech za zepięzione. Szyer jako pierwszy opisał
 (11 S. 404) w 1871 r. takie zepięzione i potłuczone góry, które znalazł
 w Höbüll i Geor. Próbując je szyer wyjaśnić uaciłkiem.
 lodowca. Przymiślenie to jednak go nie zadowalało. Po nim rajno-
 wał się tymi górami najpóźniej Reitz w 1921 r. (17 S. 20), znalazłszy je
 także koło Kl.-offerseth. Sprężenie kamieni wiazaton z inwolucją
 podczas suchego przelotnego klimatu, który uiet panować
 w czasie interglacjatu.

Jednak analogicum spektrum jak i dost licum nagromadzenie 27
w omawianych warunkach, dopuszczając tu tylko jedyną rozbieżność;
że one spektrum są wazny potworski od utoru. Blockmorena
cierpi się woltur krawędzi lodu nie w postaci wata lub grobli,
lecz uwarstwione jest z mnożoną liczbą węgorków, między
którymi przypadkowo leżą większe. Mniej lub więcej stras
wzrost się ona ku Stau morenie i częściowo ją przykrywa (przytępnie
(Tabl. 7). Stąd też granica między Stau- i Blockmoreną, na przebieg
silnie krzywej (zaczęty). Tabl. 6 B. 2 pokazuje Stau morenę w górną
Stau moreną J, przykryte karpą Blockmoreną, a na tabl. 10 B. 2,
widać karykany pmer Blockmoreną po cięciu doliny Stau moreny.

Podczas gdy na otwartych odcinkach typowa morena przytępnie
do krawędzi lodu bezpośrednio, dopuszczając lekkie odchylenia,
w innych miejscach między moreną i lodem widać się jej feniore.
(Tabl. II Abb. 1). Feniora te, które krótko, dwie jony na początku
tego lata, zalewały wielki obszar, otoczone były rumiskowym
zapętnie urodzajnym terenem. Przeważnie woda moreny odcina
spływała tu stopniami ku brzegowi feniora. Przy drugim wchodzeniu
feniora, prawdopodobnie wskutek soliflukcji zutrowiony został
brzeż węgorków, tak że teraz ze Stau moreną graniczą jony tylko

braki, wyłoki nur moreny dniej. Cała troda, która ku lodowcowi
 spływa z Blockmoreny, a więc troda z topniejących i niepów,
 troda olencowa, i troda powstała z tajemie smartylek gruntów
 spływa do jezior, albo zbiera się w strumyki, które ~~spły-
 wają~~ przepły-
 albo ~~nie~~ pod krętością lodu przepływają, i które uchodzą do dużych
 dolin poprzecznych.

d. Moreny środkowe

(lodowca Green Bay)

Jak wspomniano na str. 46, obok tajemie, podzielnicy jest
 na 3 części dnie morenowe środkowe. Wschodnie
 moreno środkowe rozpoczyna się na wyłok. około 250 m na
 Ptu. krańcu ~~z~~ wzdłuż 370 m i ciągnie się silnie wyciętym
 Turem ku wschodowi. Tworzy ona gróblowaty grzbiet kamienisty,
 któremu przy końcu z obu stron towarzyszą wielkie potoki wody
 topniejącej. Boki grzbietu składają się z lodu. Pomiędzy nią i jezo
 zupełnie pokryte jest turem, składającym się z ostrokańcistych
 odłamków skał jurajskich i triasowych. Między strumieniami
 skąd zbiera się lokalnie blama, który w czasie ostatniego pobytu
 oddał i był niewiarygodnie o przemierzenia (?). Próbę tego w środku
 moreny wyrzucił widoczny był "new złączenia", powstały po złączeniu
 obu fiordowych części moreny. Pomału go było widzieć po

1 rozciągniętych wzdłuż kolumny blamie, po lierowych, poprzecznie²⁹
ustawionych pękach skalnych, oraz po nierównych stojących
płaskich ślizgowych (ślizgowych) na strzałkiatym blamie.
Ostatnie powstały widocznie dzięki temu, że przy nierównym ruchem
obu stron moreny, klaty ~~prony~~ prony „szwie” potworzone są jednej
części części ~~podobnie~~ ^{moreny}, przyloty i podrapaty blam obrędy
jej potowy. Ku kwiłowi moreny stercy podad podobnie
na około 25 m, zaokrąglony spadek kwiłowy po gniebany jest
zupetnie pod kwiłem.

Druga morena stockowa, potworzona dalej na zach., zupetnie
różni się od wyżej opisaney. Początek ma przewolopodobnie u stóp
Scipfjell, 1 km dłużej ~~grani~~ wazkiej grani schodzącej z 720 m
na 300 m. To więcej podobienia przyprzezalnie potworzone jest
jenemu wewnątrz obram firnowego, ponieważ morena stockowa
występuje ~~określenie~~ na powierzchni lodu ~~określenie~~ po wielokilometrowym
wym dłużej biegu ~~określenie~~ w odległ. ok. 1 km od kwiłowi podobna
Patrz Taf. 1 i 8 abb. 2. Składa się ona tu z małych ostrokanciastych,
rytopionych z lodu bloków, przybiera jednak szybko na szerokości
i długości i kwiłowi się około 200 m szerokości stojącym spadkiem
na kwiłowi lodu. Jej materiał skalny stanowi przeważnie

ostro kanciaste peruwkarbońskie kżeniowie, na obu jednak
 zboczach mur. tr. występują także wapienie spiriferowe, fusulinio-
 we i Cyatophyllowe, jak i dolnokarbońskie czerwony piaskowice.
 Te ostatnie, dolno-karbońskie skały wykazują wyraźne ślady
 obróbki lodowej. Nagromadzenie głazów ~~tu~~ w mur. i rock. przybrze
 z s na N, tak, że powstaje wyłoki górbet, który na wschodnie
 granicy około 25° zbocem z Czystym lodem, podczas gdy
 zachodnie strona ze spadkiem 10° granicy z lodem pokrytym
 żwirem. Mur. i rock. wraże rzeźm z ~~tu~~ licznymi ~~tu~~ równo-
 legitych parm kamiennych, 14 w dolnej części. Te pojedyncze
 pasma żwirowe oddzielone są, po swym styczeniu z górbetem
 głównym, od złoicy częściowo jętrze przez stopnie, częściowo
 przez gęste V-kontakt doliny.

Na zach. stronie brzo głównego uderzenia szybko zacykują
 się równoległe trasy kamiennic i natękuwist rosna do pokazujących
 wysokości z trójkątnym przekrojem. Zarówno na stronie wschodniej
 równoległe liczniejnie pasma żwirowe wynurają się powoli z lodu
 dopiero w drugiej połowie całej długości i powoli. Uderzenia jest
 różnorodność skal, wśród przeważnie tylko z jednej skały składających
 się partm żwirowych. Obok pasma żwirowego występują z innymi
 peruwkarbońskich wapieni kżeniowców, liczy inne zawierające
 tylko czarne kżeniowie tego samego wieku.

Przy pierwszym strumieniu, który przecinając taką już wyzniesioną cenną
 strefę (żwirową), utworzył przekrój, widniejący, że pod strefą żwirową
 odśladat się przeważnie czysty lód, a tylko wprostku była wąska
 brudna smuga, zapadająca od moreny środkowej. Morena środkowa
 kończy się w tej skali, gdzie niema stał moreny; nawet
 blokowate, lecz szybko przysca rodu odprowadza cały materiał
 żwirowy. Ponieważ całe zbocze kościelne pokryte było luźnym żwiru,
 ale niedostępne, nie udało się ustalić wykładki profilu podziemnego
 przez całe tak ciekawe utwory. Skłaniaamy się do przypuszczenia,
 że przy tej morenie środkowej rozchodzi się o morenę środkową
 biorącą początek z obkazu firnowego i stąd wrenie zupełnie pokryta
 przez lód. Ponieważ pochodzi ona ze stromej obłej grani, przypu-
 scamy, że lawiny kamieniste spadały częściej na pole firnowe,
 i w ten sposób, warstwy kamieniste żwiru składającego się z jednej
 tylko odmienny skat wtrącały były „pokładko” w śniegu a potem
 w lód. Warstwy te po potężeniu „suetu brzońskiego” (Rauostrukt) ~~sta~~
 zostały pochłonięte do moreny środkowej. Przy topnieniu występują
 one przedewszystkiem jako odłożone parmu żwirowe (nie wiener)

(?)

a) (urowień) przy sięgającym tu topnieściu urowień środkowych
 i innych partii zwirowych stopie się w jedną jednolitą masę
 zwirową. Nie równy początek partii zwirowych ~~to~~ po uśrednieniu
 i uśrednieniu; strolling urowień środkowej, może stać w związku
 z ~~rozciąganiem~~ warunkami przycięcia lodu. Środkowy grąd lodowy
 pochodzi z kierunku południowego, zachodni zaś z zachodu.
 Tam, gdzie one się łączą, występuje przede wszystkim dła tuż
 na zachód od urowień środkowych partii lodowych, przesłona.
 Może to katastroficznie uwarunkować omy różnicę po obu stronach.
 Przewodopodobnie jednak ~~uważa się także~~ przedwzięcie stromego spadku,
 który ogranicza Green Harbour od zachodu, może się ciągnąć
 także pod urowień środkową. Środkowe może lodowe może być
 i wtedy silniej zaopieczona w kierunku podłogi niż zachodnie;
 uwarunkowanie tym różnicę wysokości podłogi, mogłaby być
 także przyczyną dla przesłony symetrii po obu stronach
 urowień środkowej.

e) Rordolirwienie uoteny crotomy.

Widziane z tródy, staurmoräne podniebna jest ua 9 blótów pmer 8 gtebokich weise, powstałych okięki potokom tród kopurowyeh lodowca. Sma dlatke blóki fęca lir z dale, ua 5 skierowaua czeię uoteny. Kręciemi ta ujęcia dolin, pmer uajęcyeh uoteny crotomy, i czeięmo przyuajmuęej kęjete ta pmer potoki. Dotych dolin poprzecmyeh uelochę czeięto doliny poboerne, tak ie staurmorēna pocięta nie gęsto rozgęziomyeh tytemem dolin. Wnytkie te doliny uaję przyrównany spadek, nie te uipe zakleilicęiami lęc dolinami crotomy. Doliny poprzecmye tr więknoici „trapane” tytemu dolin, kęcyuaję nie czeięmo przy krawdzi lodowca, czeięmo kęi ua graunicyeh obkane uiędny Blok- i staurmorēny. Bęięch jest krotki; dolina DE uiętry 400 m, jest prawie proste i uelochi w przyblizeni prostopadle do równinny krawdzi uoteny. ~~Te uęny stęieci dolin uelochęcyeh do fiordu.~~ Pmer wnytkiimi dolinami, uelochęcyeh do fiordu akumulowane ta kęskie stęieci żwirowe, powsta opadaję ku fiordowi. (Tabl. 13 abb. 2.)

Tylko 5-ciome z 10ciu dolin poprzecznych, przynajdy w okolicy
 Lipice - sierpieni 1925 potoki lodowcowe. Jestli mierzutek wylokieso
 trodostawny podkuraty sie ku jednemu ze zboem, podkurawytyji.
 Pomytym trodostawny sie przedewszystkiem „gardla jaskiniowe”, a wiadomosci
 na calej szerokości potoku. Bydy ^{to} ~~nie~~ tylko obici temu uwrilwe, ze
 cete uwrilwa cwtorra ~~dzięki~~ gęboko siepajacy ~~to~~ uwrilwy ~~to~~ gruntu
 byta tranda i uwrilwa. Jestli podkurawyty poto ra obalako, to
 cety ~~z~~ uwrilwy stet uwrilwa, ratamuje sie i wali sie z trudem ob
 potoku. (Tabl. 9 abb. 1). Pomocni ^{zajanie} ~~zajanie~~ uwrilwy skat odbywa
 sie poto, spadte byty sie w korycie potoku, albo sie uwrilwa
 wnu jako skoine uwrilwy cety uwrilwy ty podkurawny, a w korycie poto
 zajanie i opukirane rostaie uwrilwa. (Tab. 10 abb. 1). golyby
 grunt nie byt uwrilwy, skata bytaby uwrilwa i uwrilwy by
 pomstawae hatdy zboerone na stianach dolin. Tu jednak uwrilwa
 sie strome obrywy na który wystepujdy w ceteri DE, FG utwory uwrilwa
 (Tabl. 9 abb. 1). Dopiero obici ~~zajanie~~ ~~zajanie~~ lodu na polwiecelni, spitywajdy
 i spadajdy kalyki i uwrilwa uwrilwa i gromadze sie u stop sciany
 w uwrilwa stotki uwrilwa, które potok by najblizszym wylokieso
 trodostawny uwrilwa uwrilwa. (Tabl. 9). Jestli potok uwrilwa trodostawny
 bity, porostaje nepromadrolny, uwrilwa uwrilwa na uwrilwa, i trodostawny
 wylokieso rownowierzenie opadajdy hatdy. (brak. brny dot. DE i FG; patrz
 tabl. 7 na lewo i 9).

W wyraźnym przeciwieństwie do dolin poprzecznych stoją doliny podłużne, ~~z~~ które na równinej Krawędzi Woreny mają przebieg zupełnie równoległy. ~~Do~~ doliny FE i JH uchodzą takie długości sięgające 10 do ok. 30 m głębokie doliny podłużne. Te trzymi kwadratami pokrytymi żwirami zwałami wywierają one niecierpliwe: wspaniałe wrażenie.

Przed wyzkiem te doliny podłużne wydają się mikrosmiatymi. Starego trody lodowca zamianą wygodniejszej, krótszej obrotu i poprzek do Woreny czołowej zwarty kilkaset metrów ~~obrotu~~ obrotu okropnie w Worenie czołowej. Niesatysfakcja obserwacji błądnie usyta prawoboczośnie wyjątkie przerywane tego z czołka. Na stronie ścianie naprzeciw ujścia doliny podłużnej w odległości F obserwowane były w workach utworach staurowym między obrotami lodowcami z trandego gliuisto-piatrejskiego utworu, miejsca z luźnych Tatro podlegających erozji żwirów. Powszechnie w podobnego występuje w innych obrotach podłużnych i ponieważ fałdy wycisnienia ciepła się równoległe do równinej Krawędzi Woreny, to one obok ciężkiego pasa ierzyte żwiru, stanowiącej najniższy opór dla erozji, mogły być mikrosmiatymi dla kierunku obrotu.

Mimo najdłuższej i najniższej topnienia w lipcu - sierpniu 1925, niskich dolin, wśród nich 4 x 10-ciu dolin poprzecznych, jak prawie wszystkie doliny poboczne, była sucha. Przy czym był przeważnie rygiel Blockmoreu, zapadający początki dolin. Do tego krawała lodu były ^{daleko} oddalone od początków dolin przez Blockmoreu, i często jeszcze gładziej niż one. Skąd tedy to pniecie zbierają się przy krawału lodowca, i przynajmniej więcej do owych dalszych potoków przeciekających w poprzek morenu lodowca. Doliny suche musiały więc powstać w czasach wcześniejszych, kiedy krawały lodowca nie były aż do wysokości Blockmoreu.

Krawały lodowca przynęta w lecie 1925 r. tylko, jak wspomniany, 5-ciu dolinami poprzecznych. W ten sposób potoki w dolinach AB, DE, FG i HJ zostały bezpośrednio przez potoki lodowca, potok w dolinie KL jednak z jesienną zastawką.

Narodzone 14 poratym jense dnia dolina podłużna na odcinku J i dolina poboczna do doliny JK, a uwarunkowane przez krawały. Ta zbiera się w lecie z dnem i tedy uwalniającej się przy krawału gruntów i występuje tylko w gładkich i dalszych dolinach z brzością dnem i zapadłym stokiem od powiolenia, podczas gdy w krótkich dolinach z stromym stokiem jest uwarunkowane

i odpływa w żwirach po zmarzniętej gruncie. Stoją wody potoków 37
"pniekowskich" mała się w lecie daleko dalej niż w potokach lodow-
cowych. W tych ostatnich trochę odpływa jecej wody zmienia się zaime
ze zmianą ~~warstwy~~ promieniowania słonecznego. Po przepłynięciu
godzinach, a również i po silniejszym olewie, potoki wzbierają.
Pomyślmy wysoki stan wody może stać się nieobliczalny. Tak
wzbrał w niektórych ośmiu potok, niedawno jeszcze Tatury do
przekroczenia, do szerokiej rzeki.

Dzięki więźnowej i tybecij przyusej, staci wody, obrotu ciał-
tecki z materiału denno-morskiego Blockuoteny; stau moreny
wypływające są bardziej niż zwykle i w ten sposób przyni-
e, kotłowo - bryzowa wody, większe czasem trójne kawałki lodu,
do moza, którego uzbierają - zielone tonie pokryte są w dalekim
zarzku, piasku trantne brunatnej wody. Ławiną jednak potoki
obwisła moza, mucha pniekowskiej przedpłyte stau moreny, wyróżnia-
jące się kłódką przez trój równoległy spadek ku mozi. Przed-
jęciami zarówno uswojonymi jak i suchymi obrotu rozciągają się
stozki żwirowe, rozciągające ~~się~~ ^{daleko} w obie strony pod stroną zewnetrzną
kriewrdia stau moreny, aż do potłoczenia ze wzgłędem ^{tych} wiadomości.
(Tab. 13. Abb 2)

Te 200-250m szerokie stoki zwitowe tworzą właściwy do-
 wroeny cwołrej „Sandur”. Pokażuy ich szereg oleje wypaniały
 przykład składu równicy zachowowej z porożycychem zandron
 stozkowych (Patrz holdstedt 18a). Pokaz Potrzebujone stozki
 zandronne pokrytraję się cześionno. Ponieważ ujście dolin
 suchych leia do ok. 75 m wyżej, niż ujście dolin nawodnionych
 odpowiednio wyżej zalegują się stozki usypnowe dolin suchych.
 Materiał stozka niemiernie maleje (w grubości poroż. elementu)
 od gony ku dołom, a na poziomie ułona przeważa materiał otoczny
 Ich budowa wewnętrzna, z warstwowanęgi ^{grubej} otocznej piasku
 i otoczków widoczną jest w stozkach brzegach przeciwnych
 je potoków. Takie i wody przecikowe występiją na obchone
 zandronnym, a uiałowicie uieędzy stozkami jako wżkie
 ryłny na odcinku F i jako uiegotne zaktętości w odcinku C.

Na stozkach zminastych obserwowaić można tylko jedno
 łjawisko, występiące również w odcinkach, uiałowicie: równo-
 uiernie uformowane stozki z tego zandru i piasku dwa
 wiele dolin, popmerywane tą uiejęcauni ostro modelowanymi
 Farasami. Porozety one przeważnie obiciki uieziównokierowne
 ołpitymowi z wół lookowych. Stozki też takie lierba,

28

rozprzestrzenienie i wytworzenie tarasów w potrzaskowych dolinach nie zachodzą tu ze sobą.

Na tabl. 8 rys. 2, widzimy tu stare dna dolinne w półmym biegu doliny połobowej góry J. Rys. 2 tabl. 13, pokazuje tarasy wychodzące na prawo z doliny BC. Z tej fotografii możemy także zobaczyć, że dalej na prawo tarasy przechodzą w powiśnięcie stożka zwanego.

W jednym jedynym wypadku tarasy stożka usypowego nie zbierają się ze sobą, wiadomo w dolnym biegu potoku HJ. Tutaj piątko niegdyś schodzący do dna bregi kanionu, uruchomiony został przez W. Green Dal w strumień krawędzi. Następnie tego potok musiał się dokoła do cofającej się wstępy bazy erozyjnej i dzięki temu powstały tarasy nie st. nie zbierane z ujściem (nie stojące się do ujścia).

Wpływ: stare dna dolin leżą nie więcej niż maksimum 3 m ponad dnem doliny, występuje jednak pojedynczy wypadek, przy ujściu doliny GH około 10 do 15 m ponad dnem, tarasowy model wyrażony i przedziwnie ostro wymodelowany.

Ale jeszcze wzmieniemy, jeszcze od ciarów, ~~z~~ kiedy pierwne potoki
 rozcinaty Staumoreny, utworzyły się stopnie, których ślady zachowa-
 wały się nprawaodnie nie w dolinach, ale w niepełnym spłóś, na
 pojedynczych częściach zewnętrznego stoku Staumoreny. Ciężka
 się tu w dnie; dwie części leżą nad sobą, warstwie równoległe stopnie
 (Fig. 3). Na rys. 2. Taf. 13. występują wyraźnie kilka takich stopniach
 nie prowo od doliny. Inne jeszcze bliższe nie takie kątów, rozłożono
 małe jest strome zbocze na odcinku J. To one następne procesów
 denudacyjnych, które będą użej omawiane, im użej tym bardziej
 łagodniejsze. Zgodnie z ich postawieniem, opadają one stopnie na kierunku
 w obie strony od ujęcia doliny, jak to widać także na Abb. 2 Taf. 13,
 po prawej od, ze strony patrzęcego, stoku Staumoreny. Bardzo
 ciekawe jest następnie zewn. krawędzi na odcinku J. Obserwujemy
 tu, na ujęciu do terasów tarasów w dolinie HJ, zupełnie podobne
 pochylające się ku zach. tarasy, jak na Abb. 2 Taf. 13. Istnieje tu
 jednak tylko jedna, zachodnie półtora systemu tarasów doliny,
 przy ujęciu której one tarasy zostały utworzone, brak zarówno jak
 i wchodniego przedłużenia stożka usypowego. ~~Widz~~ Widz cięż
 Rz. Green dal zwrócić tu uwagę cięż usypowy Staumoreny.
 która przedłuża się prosto prostopadle na południe do doliny ciarowej.

Kierunku wielo-zaled.

Nawiązując do tego należy jeszcze zauważyć, że latwież zach. krawieże Hautmoreny ustronowy został przez nową potok, przyniesły z zachodniego, uboższego w moreny krawieży lodowca.

f). Formy powiękeli

Naś niemożo potrusenych interesują na morenie crotonej, formy powiękeliwone w porównaniu z formami na dyluwialnych morenach nakej ojeury. Na Blockmorenie, które zdaleka spotneć wzięne wśród lodu, uolona przedwystąpieniu forma kopulasta / Kup-
pipe Form. Na ptn. na oledinkach E-H, lod siege wyrci ponad moreny i stąd widoczną jest ona nie w postaci wata, lecz jako nereg. wkręta wychy wprze, na wieloknie jednak, gdzie lod obsunął się od moreny crotonej i niski lod i moreny weimato ^{stroska} inferioro zastoiłkowe, Blockmorena tobi wracenie wata (Tabl. 7 i 11. Abb. 1.)

7. Porostanie strunych wgron (kopuś) wieże nie z mejednakorra zawartości gfanów w lodzie. ~~Tab~~ Abb. 2 Taf. 5 i Abb. 2 Taf. 8, powalają z rozróżnie lokalnie opraciwiojętr lodzie uam piorów, zauważyć, że zawartość gfanów w lodzie stnie się zmniejsza. Te gfanu meone na moreny prowadzą pomiecał tam nierównomierne natosty. Dalej u podstawy latredniego

~~Wyższe~~ południowe południowe zjawiska soliflukacji, które spotykaliśmy
przede wszystkim po wewnętrznej stronie Blockmoreny.

Jak wynikało z liczących oszacowań, lodowice przed kilkunastu laty sięgały
wyżej od Blockmoreny. Obecnie silnie cofnął się w tył, i dzięki temu
zobocimy po wewnętrznej stronie Blockmoreny, pokryte moreną denną,
podlegają topnieniu. Powiększyły się także typu matytek szuwarów górskich,

~~skate~~ materiał obrywa się, zjawiska creciorno z szuwaru, trawda
powiększeniu powoli nie dot, zwiększa się tam w przebiegu woda
szlamu i następnie powoli usuwany jest przez potok, oile nie przy-
czynia się do tego, aby znowo zastoiskowe znieść w bagno
szlamowe. Przy pogłębieniu się trawdy, ostrawców (Kier) w szlamu,

powstają creciorno zrodła szlamowe, albo trawopolne, obtu nie obchod-
znieść, wzniesienia w formie kraterów z promieniście tytuł szlamu szp-
kanii. Do jakich wymiarów mogą obchodzić szlamy potężne

z urobionką szlamu, wskazuje Taf. II abb. 1, gdzie prawie cała widoczna
część mor. cwiortnej wstępnie ~~został~~ chwycenie zostata przez wzrostek
szlamu, i gdzie po lewej zachodniej stronie wyraźnie widoczna jest

granica spływu; i stąd powiększeniu w postaci ciemnej linii.
Na przednim planie tej fotografii podlegają topnieniu i zszlamowaniu
obroboczarowiste morkie wody, a ułamek z lewa wypetitioner jest

nie wody a tlaznem

Formy polmenciuorne stauuoreny, jstli chodzio „makro-formy” o podwiot na pojedyncze olwie ooleruki przez obrotuy poprzeczni pro-
dluzne, wotety jui wyzej opitalne; rowniez i trochnie tie form
zboey obliu.

Prostaje joneu rowzenie form na powiomeui poteregoluyk
oluzek ooleukow. Powiomeknie te majolowalitemy mikredy toretou-
konne gestykui rynnallii eronjuyui. Te one maeknie lincij
wytebione uie ptorne obliny poprzeczne, do ktorych albo telosdu
stromo, albo konca tie wysoko uad usui. Wynitkie one luyty w era-
sie uanego polytu uelke, zboea wsi ich pny liaznyu materiale
~~sta~~ bolyeyu w stanie tajania, byly od formy do obrotu rowndurowie
pollylonyjui katolallii. Patn Taf. 6 Abb. 2, Taf. 10 Abb. 2 Taf. 14 Abb. 2.

Te obrary z formami eronjuyui stojz tr przeciwnie i tnie do
mato toretoukolwanylek wysokiach ptancym obraru stauuoreny.
Mamy tu eronno bardziej ptacie obrary z otupa ciepuueymu tie
gnietamui (Taf. 12 Abb. 1), eronno, krotko-koputolwate formy (T. 12 Abb. 2).
Dla obu obraru charakterystyczne jst rowno uierkie wypukle zwokryple-
nie wsrystkich paporkow; wotiz one wzenie otucenie wyptadnoluyk;
(rys. 5). Brak tych wielk uatylek i dnzyk nierownosci (rys. 6), wy-
stpujacych wrednie na Blockuorenie.

45.

wyższe na staurowaniu wzrosty uformowane przez wzniesienie rowno-
wierzenie przebiegają się. Siła ta jest mięz. Tak jak w innych częściach
Spitsbergen mięz trony przebiegu kamieniste (nie nie potęgale),
t.zn. oddzielnie wpruknie materiał obrobny od grubej i ten ostatni zsuwa
na brzo, tak przebieg takie na urownie ciotowej. Na Blockurownie
tego rodzaju segregacja „urowna” nie była widoczna. Na staurowaniu
jednak nie istotny mate, piłki wzniesienia, 25-40cm wysoko,
przy których nie któraś centrum z obrobionego materiału brzo
wielu nie istotny głaz. W innym urownie wzniesione głazy leżące na
staurowaniu uformowane były w prostokątne głaz od grubo
łokor 1-2m. Następnie urowna był podział potęg z urowna
na metody. Poprzednie wzrosty potęgi te były wyżej wspolmianymi:
piłkami otoczkami trójmianowymi o średnicy 5-15cm.

Zobacz także wzrosty schodzą h.p. ku równi, pokryte
mchem piaszczyni. U dawniejszych jest teraz, że otoczkami u stóp
mgłowa schodzą o zupełnie ostrej grani z zupełnie niepokrytą
kamieniami piaszczyną „mchową”, częściowo już tylko pokryte.
Każde z tych kamieni nie rusza się na powierzchnię „mchową”.
Dotarły tylko do pewnej zupełnie określonej linii. Jest to wspaniałe
na wzrosty pokryte kamieniami, to okazuje się, że cienkie warstwy
ostrej otoczek pokrywa obrzoż zwrócić kamieni.

Przykład ten wskazuje, że we wnętrzu ław więcej sortowania
 try. grubości riana, spowodowane przez uroz, i że błoki skalne
 przypuszczalnie wskutek mrozu schodzą po zbocisku. Należy także,
 że one wyróżniają się, równoległe zaokrąglenie uroz na powierzchni
 ławmoreny spowodowane jest, oraz uierzana w terępotach chłatawie
 kta uierzana w dyskusji przez Passompe'go "Frostschub" (suw, lub
 ruch mrowy).

Przyjamy ruch gruntu wskutek chłatawie uroz, staje się
 zrominatem tronenie się małych dolinek urozdy proteropolumni
 urozami. Nie okazują one żadnego jednolitego spadku, lecz składają się
 przeważnie z wąskich płaskich wałeczek z V-kształtymi nachylnymi
 zbociskami, średnicowymi uierzami (0,5 m) prostocianymi. Wzajemnie
 uierzowane, traktowane jako całość, daje ich dużo jedno uierzony
 spadek, który jednak w przedyskutowanych wypadkach, w terępotach
 kęd dorazowo tam gdzie zbliżają się dwie uierzanie, mrowany
 jest przez wypukłości. Ma się wrażenie, że istniejące uierzanie ma
 dolinka uierzanie zagrochona przez, wteręguisty" (przyjęty materialist.
 (Tabl. 11 abb. 2 i tabl. 12 abb. 2).

W każdym razie tereny te dostarczają nam do porównania
 dykturowanych warunków w pta. Niemniej, bardzo instruktywnego
 występowania mrowy, zbudowanych z luźnych materiałów,

widnie zmały, i powinien być podlegający przemianom
 chemicznym i fizycznym.

III

Czego nauczyliśmy się z morza ciotowej lod.
 Green Bay dla zrozumienia dyluwialnych
 utworów Pn. Niemiec.

W udzielnym okazyjnym krotki przebieg tego co widzieliśmy
 na lod. Green Bay i co było warunkiem dla nas geologów niemieckich.
 Oczywiście wspólnie z tymi niemieckimi, o rzeczach już
 oddawna mówimy. My przyjeżdżamy jednak przy tym za zasadę,
 aby wniknąć, także i niefachowcom, interesującym się utworami
 dyluwialnymi Pn. Niemiec, dać krotki obraz procesów zachodzących
 na bocznej strefie węższego lodowca, zjawisko ~~których~~ których
 powala zrozumieć utwory lodowcowe naszego kraju.

48.

Stąd potożyliśmy drugą kwaterę na lienne i obne oddanie (wy-
kultacyjne) utrony. Ze Torony, stro geograficzne ~~dot~~ tak dalece
spatujto to zyczenie, robowieruje na do neregolnej wolicenosci.
Nieoczekiwanie wycierka na morem cwtornę lod. Green Bay
data takie nowe wyniki naukowe, wartne dla rozkulturowania Elyluwium
płn.-niemieckiego.

1. Instrukty wyniku byto dla nas zualencenie krawzoli lodowca (ze strony
na wieknych pmetrueniach, bez watu moremrego lub wron ^{frontem} morem-
wych. Czy chodzi tu o potuwajaca sie masę lodu, ktora pmetro-
cyta swe stare moreny, jak to zobrazowali Garwood i Gregory
na Spitzbergenie (G. S. 202), wyduje sie zapadnuciem nieregularnym.
Omulniamie wiec lodowca byly niewiele ponad poziomem morza
i na trondym podtoru skalnym, a nastepnie nie wzorne bylo
zbadae pewnego nabrncienia w strefie krawzobiornej, pod ktora
mnyj wiecj wogte lecie wiekha morena cwtowa. Fachowy stąd,
ze brak moreny krawzobiornej mozne wytumaczye ~~stara~~ erazja
silnych w tym miejscu potokow. W podobny spsob wogty
powstae niektore z luk w płn. niemieckich morenach cwtornych.

2.

dalej uważa być dla nas daleko idącą zależność działania erozji od petrograficznego układu podłoża, takie przytak twierdzeń utworach jakie budowały Stau moreny. Wiadomości na str. 65, że te tak udonające okolicy podłoża, wyraźnie spochłone były z kierunku statobranym w stronę zwirowym. Należy przy tym zwrócić uwagę, że swą stronę zwirowe w staniu zmarłym, wiobienie Tatrzej są erodowane nie utrozy Stabo-itasto-obrobu-piastryte, podług gody tu w staniu niezmarłym.

3.

Bodaj nigdy dotąd nie obserwowany był fakt, że gromadzeniu (akumulacja), niszczeniu i tronieniu form morcu ciotkowym na hity-bergenie wskutek marzłoci gruntu w uszję inny przebieg niż w Alpach i niż inny geologicznie użwoni przedstawiliście sobie dotąd dla Pienin płu. w czasie odobraczenia.

a) Morene ciotkowa, bez wpływu na to czy zbudowana jest z materiału piarneyto ~~z~~ zwirowego czy ilastego, jest zupełnie nieprzeprzeblna dla wody, ponieważ małtość gruntu zatyka wprostie pory. Okoliczność ta uwarunkowuje, że morene w drugim stopniu chroniona jest od spłukującego działania wód topniecionych; inaczej, że żadna woda nie odpływa w postaci wód wysiękowych (pnie-kowych).

- czy trud gruntowych, Wymytkie ~~z~~ woły topnieciowe i opadowe zbierają się na powienieniu w potoki. Uderzająco wielka liczba dolin odmańających w moreniu cwałowej może być z tym związane.
- b) Niektóre z dolin poprzecznych rozpoścują się nie daleko od lodu, są jednak od niego obecnie oddzielone wałami blokowymi. Sądzi się, że i to takie uciążliwe jest tylko w klimacie z mrozem i gruntów. W stanie uwalnianym, stosunkowo wąskie wały, były przedwymytkiem, przedkwiście "faza wody przedkwałowej, w której zaś poprzeczne i rozmyte. ~~Inna faza~~
- c) Inna faza klimat uwarunkowana owolnoicią moreni i frotbergeitich jest spokoinie wolno leżących ftańów. Tylko mroz może być byc brany pod uwagę jako przyczyna. Poniżej podobne zjawiska obserwowane są w rpu. Niemniej na namtowach dyluwalnych, mamy wiele nowych dowodów, że w nowych krajach w czasie zlodowacenia istniał klimat z silnym obciążeniem mrozu.
- d) Innow. z zimnym klimatem i mrozem i gruntów wiec jest to, że morenie krańcowe ~~z~~ jest zupełnie innej budowa niż na obrzeżach bez wczesnej mroz i gruntów. Wodom topnieciowym brak jest siły czasu a innej ciepła, aby spunkai porostamię osadzoną morenie okenną, albo następnego lata roztopić i rozmyć

i tak z porostawionych większych brył materiału, utworzyło ugrupowanie kamieni z wkładkami kamienia żwirów. Te bryły morenie trapezoidalnej kładki nie tylko o Blockmoreny pokryte, przy wycofywaniu się lodowca, przez morene denną, wynika stąd, że takie najniższe ugrupowanie Blockmoreny zawierają wewnątrz materiał ilasty. Z budową z moreny denną mogą wiązać się także potężne, zachwiające nas spływanie, które w wielu miejscach występowały po wewnętrznej stronie Blockmoreny. Jasnym było, że skoro lod w ostatnich latach nieco cofnął się w tył, zmarszczone dotąd grunty stały się stały się dostępne dla słońca i tym silniejszymo tajaniu. Ponieważ we wschodniej morenie czołowej tajaniu podległy także wkłady utworów morskich, powstały przez spływanie, trójkątne i wypukłe i wypukłe kamienie okrągłe, które ze względu na skomplikowanie brył budowy nie ustępują pewnym ptn. niemieckim utworom lodowcowym.

c) Szczegółowej trapi się następnie formy powierzchniowe utworów lodowcowych. Blockmorene ujawnia w ogólności i szczegółowości formy niewyrównane, przy przeważnie wypukłości wabniających zboczu. Na stau morenie zbocza są brzochem ugrupowania są również wypukłe ale bez owych okrągłych form, a wize dopewnego stopnia wygładzone

Nieobwraćając się do tego, że na owych węzłach, że pojedyncze okręgi kształt wyrażone zostały przez mroz potortowane. Mroz był także pryncypialnie siłą, który spowodował „wygładzenie” zwojów.

Porównajmy podobny form powieleni w płu. Niemcech, to które się ~~to~~ zupełnie zgodzić między ~~to~~ formami utworów lodowcowych na wybrzeżu Baltyku i formami blokowanych lod. Green Bay.

Formy na staumorenie jednak ~~nie~~ odpowiadają ^{nie} formom pora „Morfologiczną granicą” (19). W tych ostatnich obnaraek formy powieleni są wyrażone jeszcze bardziej wyrównane. Zaiment zwojów wypukłych są tam zwoja wklęsłe (19; koldstedt, 18 str. 50). Pryncypialnie wyróżniane wypukłe zwoja na węzłach staumoreny przedstawiają stadium pośrednie między dwoma dwojg obwodzionymi w płu. Niemcech typami form powieleni

$$-x \frac{0}{0} x-$$

Ślady zjawiska orwartonogdomy z najdłużs-
 zą na umyślne obecnym wpaści do siebie Barenta.
 Między tymi odgrywasz specjalnie wainu, rty
 karany i zjawiska różnic (pauzeleu) abaryj-
 nym. Te i tuczenie jest od dawn. ruzne i
 w rony i pót badane. W m'elentni wypadkow,
 według najnowym badani, jmi nie mure pod-
 legać w utpleni, że ke karany i pauzeleu
 abaryjne są interlagelne, w p'eciwiniechre do
 starym postolom. Oprócz tył uhmom i p'otka
 są Gunc ślady wainyplda p'ocetku ewarko-
 nymu wielkie p'obnyy lodow. Dotyem to
 mure i ryon, na ukonyt w m'elu wypadkow
 murena uholie b'icowek rullion lodowca i
 rouniany p'obnyy lodowemj. Niektóre ke ryo
 m'elka lodowca i ukony w m'elomym ewark
 ruznane.

Uhmom lodowca w p'ocetku w'el
obracel

A. Wygpa Niedimiedia.

Uhmom ewarkowidne wygpa Niedimiedia.

2)
zostali przed panie lach proutance zbadane przez
Horn'a i Orwin'a (1928), tak ze ofronnie poro-
nety stan dotychczasowy i na dalsi napred.
Zwi nazimz bylo mane (Anderson, 1900; Nathorst,
1910), ze na wyspie Niesindadun, spotyka si nie-
nadlo wpy. Ten kiasunek jest shortmangy. One
wykazuj, ze Obecnie na polsca lodowcem wyspa
w starnem ciwatorowicie miedzi polsca lodowcy,
co ni dai rozniei z Obecniei slohön erakunyl
i stornomno rozdziel utroru nunenowatyl.

Te mytyhie slady lodowca, wedl. Horn'a i Orwi-
na, do ostaturgo stadium zlodowacenia wyspy,
gdzi jest ni doungm, ze to zlodowacenie niato niez-
sce jwi po utroneniu ni m'chm' cudi i stnie i cpe
na wyspie poriencleni abranujnyl. t t

i kienunku byl wyrow wyspa, ze nie byt ko
jedem stumieci lodowca, khoru pynredt z jeducego,
kordcego para wyspy obraru, Centrum zlodowace-
nie terito reuq, jak ko jwi Nathorst wyharot,
mun. uicej porodka wyspy. Chodoty ka o poty-
na polsca lodowca, ponad khoru tykto wianchot.
ki gor. up. Misery fjell wytaratq. Tytko na potny
i pd. byt mate cudi wyspy wolne ad lodowca,
sam, gdzie dno na wyobozni 35-40 m. mojdzi ni
gentli walow stonachow. To, ze przikna cudi wyspy
byt pobota pni lodowca klu manq upeitny
brak mnen. Stumieci lodowca niato upeie

w kierunku masy i stali akumulować nowy ma-
 terjał. Tyłko w zach. części wygryz najdłuzj i
 mroczniejsze ubrony w kształcie płaskich pasów.
 ków, które w ułudach w kierunku i rozdzielają
 masy strumienia lodowca. Były tutaj
 stojące wczasul, kiedy ta część wygryz najdł.
 wata w pod wodę i ten materjał był tem samem
 przemieszczony (Ausgewaschen).

Erstmalige Blöcke w górnej części połud. partji
 wygryz i spotykają się do wysokości 255 m na
 zboczu. W płaskiej części zachod. partji
 wygryz i spotyka się małe pasy z naniesionym
 kamieniem, który jednak nie można uważać za
 masy. Ze tego względu z jednolitego materja-
 łu powstały - napisem o spójnym wyglądzie
 by w Horn'em i Orwin'em przycię, i chodzą
 tu o wielkie bloki, które w ostatnim stadium
 zlodowacenia okryte lodem i następnie rozpadły
 na procy mroz.

Opis był Nador lodowca, rozciągł się, jak
 ci wypr. wymienieni autorzy podają, cały rejon płaski
 cyru abrazijnym w półn. części wygryz (nr. 56-58). Opis
współny ^{nie jest (stranę abrazijną)} bloków lodowca i starego umiar-
kowy. One (w addalicy - entfernt) zostały odmu-
 nile (umunite?) podczas następnego zlodowacenia.
 Te plany lin 35, 55, 105 i 145 m ponad poziom
 masy. 2 nr (plany) lin na wygryz

35m jest najrozleglejsza. Ponieważ 35m leżą
już ślady dębny, które są jednak za stromo
zarumione, a ich miana je ustalone. Najmłodszą
dębca w pełni ustalonej porażeni jest
właśnie ta, która leży na wys. 35m. Ona nie jest
zapewne równa, najdłuża w niej leżące małe
jeńcówka, Łodurcowy południowy wzr. Korna
i Proina. Ze że stanowisko porażki określenia
abrazji nie ma w tych. Te abrazje muszą
mieć nie głęboko pod ostatnim rodzajem,
gdzie na nie wy tych ślady Łodurca. Wyższe
porażki porażeni z tych z tych
Łodurca, które w dalszym ciągu na Spitz-
bergenie. Te najdłuża w rozmiar na wys.
105, 105, 79, 33-55, 34-36, 27-28 i 14-15m nad
por. morza. Z tych stan porażki brak na
Niedźwiedzi tych, które leżą na por. 14-15 i 27-28m
albo najdłuża z b. stare ślady. Najmłodszą
porażki 34-36m Spitzbergen odpowiednie
b. dobrze w stosunku do określenia na wys.
Niedźwiedzi, które Hoel w r. 1922 między
Sørhamna i z tych wielomian i por. Wersu
Kjolda na tych tych (Łodurca),
w wys. ok. 40m i 35-40m odpowiednie. Te
ślady o porażki jednym określeniu w wys., nie
są nie nie, jak leżące porażki w tych samych wys.
35m porażki. Te ślady z tych tych tych
określenia w wys. nie ma ślady śladow porażki,

to da ni objasni pod. Horna i Orvin, re
 unbrna je, cisti (wypry) bta janne wtedy po-
 kocha lodem, tuncac podobny obraz jak dli-
 niejza kista wypry. Tytko na potud. i potu.
 bty mate eurti w lnu od lodu, tam, gdzie
 tuncy ni waty bneone (op. 57). W tenporob
 ewto lodowca zekasto ni berpinducioz mo-
 nem. Molekyl murennny, polchodny, z jmad
 potny lodowcy wytkadyl got byt ewidencjo
 stowny w ract. eurti wypry, tam wtkad, gdzie
 wypry wypry. utrony murennwale zuy'oleys' us.
 Na Spitzbergenie temu adponiadapte ig
 utrony karawate, jak to niy' bytkie wypry-
 zame, tak samo uopewno mto de. To mto
 adponiada utronkom na wypry Niedimledis.

Co ni tyuy niy'j terdyt prionow, to ni
 one, jak to z panyngs wypry, z Hornem
 i Orwinem, ualuy je unwaic za mty dylodow-
 ene, a ni polodowcne. Itkuy to rawni
Spitzbergenie. Para dwoisj ter'ceni' ponad
prionem muna prionami, z ktoryl oba
dolue do strandflat ualuy - ualuy mpozumie
o mty dylodowcy ni dwoisj o 100 m ponisj muna
prionie, ktory jest pwar do potobuce mpozum-
ny z tym, ktory luy pna bneqani Spitzbergenie.
Ten podmnozi prion jest, jak Horn i Orwin
predstawia, niewatplnie stony, jak ewidencje
prionowy i pwarst i ktory mty dylodowcy mty

gdzi z ich zawartości paleontologicznej, można
wynieść ciekawe wnioski o storczykach, zwłaszcza
Kępnit w tym obszarze. Jestli chodzi o ślady
lodowca wiele z nich zostało zniszczonych
przez wodę i soliflukcję, dotrzymać do takich
położonych warunków. Precyzyjnie ślady lodowca
na dolinie fjordów zachowały się lepiej, jak
to dowodzi Högbom (1911), gdzie te były one
lepiej, przez skamieniałe lodowca wyprzedzone.

Prawdopodobnie brzozę roboty na-
nie w różnym kierunku Spitzbergen przez Höf-
boma; de Geera wleciał do tego obszaru lodow-
ca. Tu walczyły się linie, z zamarzaniem
w różnym skamienia lodowca. Na obrzeżach
Eisfjorda kierunek N albo SW, podczas
gdz na wiel. wybrzeżu, wdg. de Geera, jeden
kierunek w połud., prawdopodobnie z kierunku
N.-Wsch. wychodzący skamienia lodowca,
ciągłymi w dół w pd., tak że cały obszar
Korfjorda, Grenie i wybrzeża Barentsa
i Edge opływał. Wskaz

Bliski erabony w dół daleko rozpre-
stowanie, znajdźmy w wdg. Högboma, aż
do wysokości 600 m. Prawdopodobnie zaś mnogą spo-
tę w storczykach nadto, gdzie prawie cała
stara lodowca topografia jest ruinowa.

Także na Spitzbergenie jest cały niegł.
Karson, cyfry linij bneprzepl. manzyl. One ura
na wysokości 145, 130, 120, 105, 77, 55, 36, 28, 14 m
nad morzem, ale nie są wystarczająco równomiernie
rozprestowane. Oprócz wielu jest jeżeli jedną

Widoczny

Tellina calcarea Chemn., *Trochou clathra-*
tes L. f. *grandis* Mörbk., *Buccinum*
glaciale L.

145. Na Storfjordie zalesions pd. N. Kuipowitscha (1903)
16.15 inas faune, która nie zawiera ryjstek rymagajzel
cieplej klimatu. Nie maime stwierdzić, czy proprio
rylinowe (podobny z tego samego obron, co faune
Mytilus, czy też ich ryjstek rymagajzel (Zusammenschluss) przeto
Następuje do innych warunków rylinowej
Następuje formy z wymienione: *Lacuna glacialis* Müll;
Neptunea borealis Phil., *Buccinum orum* Midd.,
Bela impressa Beck, *Venus fluctuosa* Gould.
Te atolia w okresie *Mytilus* rymagajzel się drisizaj
epicioris w pobliżu Loelorceis, a to s rodact ponst
tych z topnienie, nie maime ryc faune rymagajzel
umieszkowanie cieplej wody, B. Högbome rymagajzel
re w okresie *Mytilus* - Loelorce umiesz rymagajzel
nieco umiesz obnar.

w okresie *Mytilus* rymagajzel się rymagajzel
(Torfmoore), które rymagajzel się w rymagajzel
rymagajzel na rymagajzel, których rymagajzel
rymagajzel pd. G. Andersona (1910) rymagajzel
rymagajzel, gdyż rymagajzel rymagajzel rymagajzel
rymagajzel rymagajzel rymagajzel rymagajzel
146. czasu nie był dawa. rymagajzel rymagajzel rymagajzel z
stale rymagajzel rymagajzel, rymagajzel rymagajzel, rymagajzel
rymagajzel się rymagajzel rymagajzel.

Istniejące dziś bagna (moore) w 1,8-2,4 albo
1-1,3 m. w dolinie rymagajzel na rymagajzel rymagajzel
i rymagajzel rymagajzel rymagajzel o rymagajzel rymagajzel
rymagajzel. Ze tym rymagajzel rymagajzel rymagajzel
rymagajzel i rymagajzel rymagajzel pd. G. Andersona rymagajzel

(Gefäßpflanze)
cała flora nastenników składa się ze 125 ro-
ślin, z których chiś 21 (albo 16,8%), pemn; 8 (8,8%),
mniej pemn; i 8 (6,4%) prawnie podobnie wie
wymiarz się przy pomocy nasion. 30% tych roślin
nie może się obecnie rozprzestrzeniać. Ze to relikty
cieplejszego okresu Dyluvium, kiedy był jeszcze odśnie-
do wydawanie dojrziałych nasion. Należy wymienić Betula nana, Carex lagopina, Empetrum
nigrum.

Ze klimat stwarza się coraz chłodniejszy, spadały
Pelvetia canaliculata (krossbach alg). Ta kwalero-
ne rośliny w stłach okresu Mytilus Spitzbergum
forma wyje obecnie w ptn. zach. cyji Atlantyku,
także w ptn. północ. Norwegii, spotyka się także
w Morzu Bałtyku, ale ^{nie} nie Spitzbergum.

Spółka z tych kwalero-
linia między temperatury obecny, a temp. z
okresu Mytilus wahata się ok. 2,5°C. (pd.
G. Axelsson; Högbom 1914.

O skamienkach masyżych gintocobrych tarasów morskich
względem ostatniego wielkiego ślodowacenia doży-
nam pożyje rybniska na obrzeżu rafski Kriestenski.
Tu lodowice Brögger ^{poruszył się na przed} ~~walczył~~ na równiny nadbrze-
nia (Küsten ebene) i przykrył je całą. To uważa się,
porównaniu do skamienia obecnych, osiągnął 1500 m
i powstało większe Moreny. Pł. Orvine (1914)
mniósł ono mać większe przed ostatnim okresie
nie si była, gdzie w precyzyjnym razie stanu
wleżył zniszczeniu. To jednak się nie stało, raczej
okazy się, ie wtedy - powstałe moreny podczas
ostatniego obniżenia rostały splukane i usiwno
nawro namienione w formie tarasów, tak ze

szeregów w pld. zach. części ^{Kotling} (Samuel ~~...~~).

Zagadnienie jak dalece fiordy i rątki Spitzber-
geniu można uważać za rątki chłostki tektoniczne
jest dylemat. Takie ciekawym, że wiele z tych utworów pod
mianem ^{ciężkie są dalece} formie sromy lub innych kawałki.

Dahlmann (1934) widzi tu tektoniczne rątki (np.
^{zależne} Fiordy i Questkanal, Hinlopenstrøme - Questkanal.)
nie rozpoznaje jednak o chłostki eronii lodowcowej.

Także jest chłostki o powstanie wielkich podłużnych
depresji między wyspami Wiktorii i krajem Frauenul-
fjorde, oraz na pld. od wyspy Barents'a przebie-
gającej kotłiny sromy o tektoniczne ~~...~~ ^{zwarzenie}

Wzorem może być dyskusyjne pytanie, jak
daleko te linie jako granice strukturalne są
pomiaralne, uchwytne. (O tym będzie mowa poniżej)

Szeregów ciekawym jest jest ~~...~~ rątko
Wulkanów pochodzące z erostygdu.

Wtedy tej wulkanicznej chłostki, a granicą
są do Spitzbergen, gdzie na okraże rątki
Hood przez Høle wstaje, aelhyte (Holt i Holte
dale 1911, 1914). Najdłuższą się szeregów w pobliżu
wielkich deniwelacji linii uskokowej, które także
przebiegają się i ^{południowym} ~~...~~ manie.

Dotyczy się to również prądnic wulkanów
między Høle i Sverreberg osiąga 500m, werty-
148 bardzo różnorodny jest najeżdżony manie. Obok
nich znajduje się szereg Wulkanów-embryonów
które wielokrotnie przynosi naj formy manie re

Swabii, jaké cępte i redk. o temperaturze
od 15° do 27°.

Badanie skat w tych kulkach pod Gold-
Schmidta 1911. wykazuje, że jest to Trachyolowit
bogaty w alkalic ZnO. są otworzone tarasami zbudowanymi
z wapienia tuffowego (mestnicaj)

Drugie podukieranionem kłoda jest wstępnym
niek tych ^{10 kłoch kulkow} Erupcji. Sverreberg i Sigurdberg są
miejscami pochodzenie cwartopłowe i powstały
już po ostatnim lodowcu, w przybliżeniu o
tę samą porę jak i jędnym z najniższym taras-
em, który nie wyrosła 24,5 m. lęg.

Te kulkawy cębriony są cwartopłowe por-
niez mienne i adnej wyłpiniści, nawet wtedy jest
spytka są w ich okolicy dolny okow, a nie
istnieją i adne niobowe utwory ~~ekstremalne~~
mnie by wytać ich nek. Lame ich jędnak wy-
różnie zupełnie tak i sam skład jak Sverre-
i Sigurdbergu.

C. Liczba Krole Karole i Franciska Jorete.

Podczas gdy linia wypry archipelagu - Liczba
Franciska Jorete dno prawie zupełnie są pokryte
pocz. lodowca, w ziemni Krole Karole, istnieją
tylko mały lodowca w północnej części Schwedisch-
Vorlaude. Długość jędnak i de grupe wypr-
ły - pokryte lodem, o cęm i niadziej wielkie, porównane
Gruzji (Gordicze), karaltowe zwałowisko przez Nathorst
(1910)

Ch. Kóیفthi
Arkhypa

Spištsbergen (Svalbard)

5

Archipelag Spištsbergeński leży na pu. - zach. krańcu półki europejskiej, oddzielony od Europy płytkim murem Barentsa. Jest to najbliższy namęz kontynent ku kraj północny.

Stóną wyspą archipelagu jest największa rozciągłość w kierunku t. zw. Spištsbergen zachodni (39.400 km^2), od zachodu i północny poeisty przez długi i wąski fiordy (Horn Sund, Bell Sund, Ice Fjord, Lipde Fjord, Więde Fjord), zblizone słotm charakterem do fiordów północnej Norwegji. Dookoła tej stónąj wyspy grupuje się szereg drobniejszych wysp, rozciągłych na powierzchni ok. 200.000 km^2 . Przy zach. wybrzeżu, oprócz szeregu drobnych wysp, Sörkapöya (wyspa północ. Anglii) - najbardziej północ. punkt Spištsbergen, (leży na $76^{\circ} 29'$ szer. geograf.), Sunöyane (wyspy Półn.), Isöyane (wyspy Ładowe) i t. d., między Ice Fiordem (Fiord Ładowy) i Kings Bay (zakola Królewka) leży wąska, 80 km długa, rzeka Ziemia Króla Karola (Prince Charles Foreland) - o powierzchni 649 km^2 .

Północno-zach. naroże Spištsbergenu otacza szereg niewielkich wysp (wyspa Dżurka, w. Amsterdam, w. Maria i t. d.), które adekwatnie do nich należą do północnej części szeregowej. Wiele wysp archipelagu leży na poł. od Spištsbergen. Duży pod względem wielkości płaski ląd stanowi, oddzielony od stónąj wyspy północnej fiordami ciemnymi Hinlopen, Ziemia Półn.-Wsch. (14.375 km^2), od północnej poł. leży sięgająca do $80^{\circ} 49'$ szer. geograf. - najbardziej północna grupa

Lieduini wysp (1/4 wysp). Wzrost na wsch. od
Spitzb. Zachod., przedłużone od niego szeroko
Kor Fiordem (Wielki Fiord), leżą wyspy Edge
(5.150 km²) i wyspa Berents (ok. 1.000 km²).

Jeszcze dalej na wsch. znajdują się trzy niez-
byt wielkie wyspy (w. Króla Karola, w. Szwedzka¹⁾
i w. Abba), odkryte dopiero w drugiej połowie ubiegłe-
go wieku, noszące wpółnazwę ziem Króla Ka-
rola.

W tej samej linii więcej odległości, co Ziemia
Króla Karola, ale nie podlegają wielkość od wyspy
Edge, znajdują się odosobniona grupa wysp
na wyspie Hopea (w. Nadziei).

Zgromienie powierzenia lądu wszystkich wysp
archipelagu Spitzbergeńskiego, według ostatnich
obliczeń, wynosi 62.470 km². Pod względem swe-
go położenia jest Spitzbergeńskie grzbiem z rzędu
z północną najbliższą brzością północnego lądu -
cyfry lądów (po Ziemi Peary na północny grze-
biu, Ziemi Granta na w. Elleniere, Ziemi
Franciszka Józefa i Ziemi Północnej) i znaj-
duje się w strefie utworów pancerzowych
część lądu pokrytych masami pływającej
kry lodowej (porównaj mapka na str. 30).

Najintensywniej napierają lody polarnie morza
Arctycznego na północnie i północno-wschod-
nie brzośnie archipelagu, szczególnie bliżej pr-
wie żegluga w pobliżu tych wybrzeży. Część tych

---

1) W Tasiewa nazwa brzmiała - „Szwedzka Fordant”.
Nie należy po polsku swego odpowiednika, jako
Fordant - oznacza wysunięty ku morzu iść
część lądu. Najbliższe znaczenie to morze białe
Jako „przedłacie” -

lodów, pokreślonych na drobniejszą odłamy i
icebergi z lodowców Ziemi Franciszka Józefa,
nieśie chłodny prąd morski ku południowi
wzdłuż wschodnich wybrzeży Spitsbergeniu aż
do przybliżenia Południowego ($76^{\circ}33'$ szer. półn.).
Stąd dalej z prądem szczyt kra lodowa po-
nosnie ku północy i dalej wzdłuż wybrzeży
zachodnie znoszone jest do $77^{\circ}30'$ szer. północnej.

Porównując od tego południka, aż do brzojnej
północy, bież odcięte wybrzeży, które zaci-
dują się w znaczącej połyskliwości sucho-
ściakach niż poprzednio wymienione wschod-
nie wybrzeża Spitsbergeniu. Onyśsa je gwał-
cieńszego prądu północno-atlantyckiego,
którego wpływ zaczyna się jeszcze daleko na
północy od Spitsbergeniu. Wśród lodów pełen
pobawiego tworzy się tu zwykle rozległa, wolna
od kry lodowej zatoka, sięgająca czasami do
 82° szer. półn., dobrze znana przez żeglarzy polar-
nych i narysowana przez nich, „Zatoka Wielorybów”
(Whale Bay), od wyjątkowo dużej ilości tych-
zwierząt, które spegnie chętnie gromadziły
się tam dawniej.

Fakt istnienia wyżej wymienionego ciep-
ego prądu, stanowczego dowiedzieliśmy przedstawi-
jąc Golfström, na określenie dowiodła znaczenie
dla kierunku Spitsbergeniu i skrawia, że wybrzeża
północno-zachodniej części archipelagu są zna-
cznie węższej wzdłuż od lodów, a im dalej na ja-
bickolwiek innej części Spitsbergeniu, północnej
bardziej na południu lub wschodnie,

Wszakże wzmiankows lodowce wyjątkowo pasadok-
salny ufort fakt, że największy i najgłębszy

sz dostępnie dla żeglugi wody północno-zachodniej części Spitsbergeń Zachodniego. Pierwotnie od północy, zachodnie brzegi Spitsbergeń od wysp Druelick (Dauiskeöya, 79°50' szer. półn.) aż do Kings Bay (79° szer. półn.) osiągał się dwa stathów nieradko nawet w ciągu całej prawie zimy - wtedy, gdy Ice Fiord (78°10' szer. półn.) unosił się od lodów do piero w końcu maja, Bell Sound zaś (77°40' szer. półn.) zaledwie w pierwszej połowie czerwca. Głównie w łódz wstępują się fiordy zawalane bryzaj lodami znaczenie dłużej. Fiord van Reuleña (77°35' szer. półn.) zaledwie Polka Wypław Polona 1934 roku zamawrzył w końcu czerwca. Sziedzi zaś fiord van Mijena łódz zamrył jeszcze przed częścią lipca. W Morzu Śródziemnym (77° szer. półn.) i na południu od niego wody utrzymują się często przez cały rok. Dopiero wreszcie jest okresem czasu, kiedy lód w południowej części Spitsbergeń jest najtwardszy. I w tym jedynak niezmiernie sterczą one zwykle przyglądać Południowy. Bynajmniej zaś takie lata, kiedy nawet w sierpniu wody sięgają ku północy po okolice Ice Fiordu.

Przeistnie biogę, Ice Fiord jest dostępną dla statków przez 3 do 4 miesięcy w roku, Kings Bay 5 do 6. Przy wschodnich i półn. - wsch. wybrzeżach wody utrzymują się prawie w porządku całego roku. Różnica klimatyczną między Spitsbergeń Zachodnim i Ziemią Północno-Wschodnią, bywa niekiedy w sierpniu i wreszcie możliwa do przebycia, chociaż często i w tych miesiącach może być ona całkowicie zatrasowana przez wody napływające od północy. Nieradko były również wypadki „zatarcia” przez wody statków w Storfjordie.

doporučení po epoce lodowca; parady, tak, je pro
jednání unciunji one se jicany. Pro W li pcc
otymyzi one dno iniegu, ktoreg biel z ciennem
krtaderni w stonmyh sicennem rypu kmtakstet.
jednak uze dohledni do parady lodowca
dlateg uoyuetij. u te pthi iniegu a lodow uie
kay cy w zerturku z lodem, ktory lei na plateau
(fig. 1).

Pu. kroua obron Eijfordu jest bardis
stojici zbudowan, ^{konciskop kam} gady tu fady, flehuay;
^{retamania} masyay utvoron postdevident na isianall
thelupl i na pmsenclm uytipess. Tward
warby zstety jako pnbely, produas gdy
malybie rytaly zrodowane, kroua doliny,
w ktorych upy wazi uelko lodowce do
Eijfordu. Snbely cy curto pur bouce
doliny pocike i stadya cy wozun z wrygu
wneclathon. W ten uprob kraj uie kroy,
plateau jak na pd. krouie, ten stada cy
z roimrodnyl wneclathon i pnbetow.
Buday stopuioy (Kufenbau) znoj deye
ty prane unehie, kam ykie malybie i
twarde staly w wrytem nachepthie ^{na pmsenclm} terij.
Tylko kam is stopuie romuiee podklowe,
gaw warby mo lei kmpntkue, ten cy
popadnowane i nieprawdore.

~~W~~ kroua kroua dolin i fjordow cy
podobne metode ryp pocike, jak na pd. ale
te ne pu. w li pcc cy wotue aol iniegu. To
jest spowadwane pur id chypozgi ku pd.
Na ucl. wyboreu zotoki Klaas ^{sedie} Ellen u ktorym
suoina zotanyi schick ten schleppungen, uktoki
mo w jednym uiejru w pd. stome u uedzyl
sypack dolinoych nastpi to zafamawet. Moieub

pyłki to ra skutek działalności teletonicznego post-glacialnego, jest to szerokość 4 postglacialne / tak jak ja to przyjmuję.

Wielki form Eisfjorde należy w swoim wymiarze rozciągać równię wyższą z tundrą, które leży przed Scianami Tairuiche i płaskowzgony, a w tym samym czasie i dwie ścieżki przed kołami spotykają. Przechodzą one w dwie doliny, gdzie to ostatnie dotykają fjordów (14) one pniej w m. 4 i 4-6 (całkowicie)

O drugiej formie - domniemaniu Old Redzie, albo stałym czerwonym piaskowcem nie wiele jest do powiedzenia. Widzieliśmy go w głębi czerwonej rano, gdzie obrotu z obu stron składe się z potężnych konglomeratów, widzieliśmy go także na półn. wyższemu między Łatkami Czerwymi i Liefste na skrajach ^{kończących się} półn.-wsch. Welcome Pt. Na tym ostatnim miejscu stary piaskowec jedwabisty czerwone plateau, które strona ku północy opada i doświadcza się ciżniej niskim jzrowem równego stranda ^{ku} Muffen-Eiland.

Tę wyspę nie widzieliśmy, gdyż była całkowicie zalodzona i statki nie mogły podejść, jest one jednako całkowicie płaska i nie było widocznych tego jzrowa. Nadbrzeżnego oddzielony od lądu przez morze.

Plateau piaskowcowe jest słabo porośnięte przez doliny i mało porośnięte. Budowa stopniowa nie występuje, gęstość skały jest jednolita. Tak samo, nie widzieliśmy

14. Tak wiele różnorodnych wielkich dolinowych, jak
na Eisfjordene, co może uważać u prekambry-
um jest ten jest niedość pochożenia. Ciężki
piaskowice jest twardej, a wielki metody piasko-
wie traccionym, Nordenskjöldu, w stromym
kłodkim czasie w tym orstetum porobity się
bierze wyskie doliny, natomiast w piernym
nie.

Drugi obwar ~~Redu~~ Old Redu, który wi-
działem leży w czerwonej Zatoce, która same
wznie się w Old Red. Góra duża jej zagłęb-
nie) jest ku północy strona, ku zachodowi
poniada ~~stronami~~ Zagłębnie opadające piasko-
wore zbocza z pochylonym wzniesieniem. Takie
na najbardziej północnej części zachodniej wy-
bierzni występują czerwone piaskowcowe skały,
jednak które nazywa się ralska, ale nazwa jej
~~apart~~ jest także nie linym występowaniem
czerwonych porostów (Flecht). Na obrzeżu jeziora
Richard występują na brzegu czerwone konglome-
raty ~~okrzepione~~ i zwielokątne, napierające
~~poza~~ lodowcem pokryte.

Tomy Old Redu tworzą dziś w Zatoce Czerwonej
tylko niewielkie komplekty między dolinami
utworzone w tępku niskim (Elymus schiefer)

nalazę - widzi się czerwone skały piaskowce
z Tagrołymi pochytowcami, a na półwie od
głębki zatoki królewskiej na lodowcu Blomstrand
widzi się nieduże partie Old Redu na Hekla Hook.
O b. licznych utworach Old Redu, oraz o typie
Old Redu można mówić tylko na półwyspie
wybrzeża między zatokami Oremung i Liefale, gdzie
on występuje jako jednolite, słabo porożone
dolinami i słabo rzeźbione Plateau. Wysokie
wzniesienia z czerwonego piaskowca na wsch. od lodowca
Monaco i plateau Isachsen - posiadają także
charakter plateau, jak i to rzeźbienie
A. Hoel. Owo, oraz stronie, nie stopniowane
są z kachami typu Old Red.

Tercyjny formacja jest prawie Hekla Hook. Obję-
tość ona z wielkimi wzniesieniami, które całe zachodnie
wybrzeże aż do pierwszego lodowca na półw.
od ujścia (Eingang) zatoki królewskiej. Także
Prinz Karl - Vorland należy prawie całą do niego.
Ponadto ~~na półwyspie~~ ^{na półwyspie} ~~na półwyspie~~ ^{na półwyspie} i pływają
z całej grupy wysp, a wzdłuż spieniste stołki
i ostre grotki, które nadają nam. Prinz Karl-
Vorland, również określają, jako Teriuch
stołki. Nie są one zupełnie spieniste, oraz tak
wysokie, jak na wybrzeżu.

Okołice Zatoke Kreuz (Kuzia) pokazują ten
typ Hekle Block « całej płaszczyzny, widzi się to
już przy pierwszym zbliżeniu do wysp od południa.
Najwyższe wzniesienie leży na obszarze Bell Lunda.
Zupełnie się je także w potocznych wyobrażeniach
wśród utworów Tufów nienależących między skałkami
Crommoy i Liefde, na wschód od skał czerwonych
przebiega, tworzących wielokrotnie wybrane raki.

Typ Hekle Block posiada formę alpejską,
jakie się widać np. w Alpach Tauern i Ziller-
tales. Składa się z tych samych skał jak one.
Jest mien i widać pochyły pęk słony, iście
« strone ścian. Dwa tych dolin leży dzisiaj
całkowicie pod poziomem morza i są zabite ję
« raki Kreuz i w fiordach, które je ~~rozciągają~~

45. ~~z pękami~~ ~~wielokrotnie~~. Jakże leży pod
16. poziomem morza i prawie równo położone
45. pokryte, daniem były bardziej nabrzocone, jak
miały dziś korzystane formy dolin wolek od
boku, dalej obryte garby i obniżone skały
oraz skryte wyspy w fiordach. Ściany dolin
są spłaszczone, a w stop ich leży bardzo gęste
blokowe, także niewielkie i granie z ruinami
pokr. nieznane i przysowane. ^{Proces} ~~całkowicie~~ ^{zwiększenia}

16. i jeho produkty s výsivou starou civilizací
epoke ledovca, když se znovu radne v
výšších sítích uformovalých přes lodovce.
Te ostatně lež dolem i níže pyžic, ie lód
davněj než polynat celého kraje, ale tyhle
jeho níže výši. Cyto níže obemrac'gonie
grauie silifu.

W typie tekla floke, moiney poriechnie, ie
radne nuerfa, rãclue vpadlue w skate
ně rostala niemykonystane prazn proces troneni
ty dolie, cy to nuerby i rozpadluy s výšikem
vietezenia, cy ty budoy skat. ~~Horst~~ fomy
doliny + zrtence: niceli (Mulle), wski (Mische)
i Kay (i faly), padobnie jak nuerby dolinow
z nich powstake, oraz melleu konyt ^{dolinow} wazdnyj
ty to w ogromnej iloici. Kay spoty ke sig w
wyzstake studiac wozny od matych rozgobien
o stromy bregach (to gndicty), ai do melleu
mytobien pueinajyt. Dne sch na wida, gely
najusniej potyke s lodem i sivejem, tronejni
mate lodow, ktore jak pnylepione na sruach lez
(patn nirej), albo lodow sieliore (Jettel/etcher)
ktore wyetniajy gip kelle kara i zisay po obu
stromach ku fjordom up. jile w puznie Haakow.
Cyto wida ty talre lejki w sruach, gdje fomy
karrowa nie jst jenne dosteemie wlynterowa

z nich splawaj stronie belone do górnego
doln. Kary, Nicli i lejki najduj si
myślicz wysokosci od górn do ponizum. Umore.

IV typ Spitzbergen to Praskatj (Urgebirge)
w c gneis i granit. Widiatemu je mizky ratoty
Magdalemy i-Cremong, galne praskat. wysewica
casy potuscu zachodni lity wyspy. Poriadej one
stronie swiany i klocowate formy (klotzige Felsformen)
rys. 4, ktore ku górn u meco radoklonowch kra-
wiedniach puechady w wyspych nie roiny, ale
poteryt obroglymi nastani. Wyspy Dinska i Auuster
dam, Kliff-Ktoren, Togebang i olie wyspy
norweskie mays ten typ, podobnie jak lezce
napreciu skalz wybnia. Jui u mizrcia do
zatoki krolenskiej wjedy siechizum lodowami
lezyymi w pituoc - wde si te formy skal.

Przes dolinodroiny z Praskatach nie jist
tak Bogaty jak z Hekla Hook i obliny sz
gubne. Ograniczaj si one exp to do wopadku
istniejycel jui u skale swiany dolin sz stronie
podobnie jak swiany wopadku, orn ich gtebra.
Do no jist woskrie i krotkie ~~lode, erouj~~ Dinska
w id eroujnyce nie mogt stronye talich form.
Jelypi sz rlyt krotkie. Jita lodowce lity. Tulej

ne rachodí od catoki Safo, dalej ne vsehod-
niji ~~stolice~~ ^{stolice} tylného pravého odgaly, nie
ladove Post, ne vsehodnej sícane doliny Gips,
ne podobnej sícane ladove Hörbe i na
iných miestach. Opris tyk utvorí, ^{konštrukcia} ~~konštrukcia~~
zobovracenia stopniwe ne pfm. Eisfjorde
^{z 1. radu} ~~efajni~~, jednalovni miestami istucej. Spoty kji
sij urfenne ne obane nufedys pifenne,
gubí ladove sľodove sícane jest najufstka.
W starym crennym pifenne tejfomy zobovra-
nie nie raunajfen.

II-i typ zobovracenia - to donec vplyny albo
hotlinny (Nirchen Gletscher) obejnyjy nryg, the
utvory ladovene. Kbie lej nryg, bismach dolny
nienchotkiv, Graui. Tck ojnupy jest ^{pegnny} ~~pegnny~~

20) " ^{privejny} ~~privejny~~ ^{stadium} ~~stadium~~ ^{rozpadu} ~~rozpadu~~ - ael ^{rozpadu} ~~rozpadu~~ -
narstovnyh - ~~narstovnyh~~ (Schichtfuge) i rozpadlin
konstacyk re znienenie, szejelin dloinovyk,
lejkmatyk dloin, korov - ai do sicererb i nryg-
zov pifennajyjak rufekine katy. W kaidym takim
ruffekinem nrie sij sícny gromachic i ladovacic.
Tale nryc pasmo gov kstakle-kloek re nrym
kogactnen nryk - rozpadlin jest s'mejica i
ladovcem nryfenuim (rys. 6 i 7). ^{karret} ~~karret~~ Spotyke
sij takie olochrone (nienchotki i sicyty).

Na obrorach o-innyjny nkenastovanim ^{na} brate jest
zobovracen nryfennyk, ale sij kadove. Te klové

występują na podłożach skalistych górcach
półn. strony Eistfjorde, jeni symmentatem (Str. 19).

W ^{Praskach} Urgeberge spotykają się dość często, ale nie tak
jak w górach Flekka-Hoek. Najbardziej są one
obwarach piaskowca z budową stopniową.

III - typ stoboracenie - ^{lodowa} ~~fast~~ polnyne wyroko-
górskie występująca gromadzi w Urgeberge na ich
~~pagorowatych~~ ^{Praskach} i falistych wyżynach, gdzie
swoją chronią w zagłębieniach i stopniach całej
obwar gór polnyne. Takie są drugie na Nymn Pries-
landzie, nie ma tutaj ani żadnych wyżyn, które się nie
mogłyby zbudować, gdyż lodowiec musiałby zagrażać nam
drug. Zdaleka widzialny pranie niepełnie ^{polnyne}
nie, tylko przez wielkie brzocho skał i ^{ląd} ~~ląd~~ (Ecke)
pochrucenijskie polnyne lodowcy, które są występnie
wiel nachleimym plateau i przez którego śródziemny
strumień lodowca się spływa ku morzu. Loam

pyjstisowy jest w Mg₂Si₂O₇, ale okazało się, że jest
to lod i siar.

Obwar Urgeberge na p.n. zach ^{Praskach} tej grupy
wpp, nie jest tak całkowicie pokryty lodem, jak
New Friesland. Hienchotki i gubiety skał są często
fu magie, ale między nimi między innymi lod i trony
takie polnyne, że karody (wienchotek) ^{wytorca} ~~wytorca~~ jako
Nuna tak (fig. 8). Hratokach i dolinach, które
są wciąż w tej pokryty, lod ^{niejasny} ~~strome~~ spada i czego
można powiedzieć, że ^{zambupca} ~~zambupca~~ dolin ^{z Falschliisse} ~~z Falschliisse~~ z strom.

Kryzy, podlega gęł ^{Prasie} stria Tufka wulkanego na
ruchel i Urgebringe Klöthe na wchod od katedri Czer-
monej poniajdy trójce bogate klockowacenie. Zardziej-
szam p. Kock wiadomi, że czerwone piaskowce
Newington wyspy są wolne od lodu. Puzynę tego
jest ~~bezbawnie~~ braku ochrony piaskowca płonącego
Jaki oddalenie od morza nie jest powodem ~~braku~~
nie występowania lodowca, gdyż razino dalej, jak i
bliżej od morza i od rzeduch wiatru, które
wios opady, istnieją w lodowca obray. Charakter
skat nie jest różni, tego puzynę, gdyż wstade
piaskowca na Eisfjordie poniajdy Zlodowacenie, a
stare na p. m. w bieru - nie.

Im więcej istnieją więcej ochronę w dany
utrach skalny, im ^{konstancyj} bardziej są one ^{zrównane} ~~zrównane~~
względem pamiętych wiatru, tem silniejsza jest
Zlodowacenie. W górach Kelle-Hack i powoła
biogastwa więcej ochronę jest ono najmocniej-
sze, podobnie jak w Urgebringe, w Fancia gdzie
leży na uboku ad pamiętych wiatru rzeduch,
i najmiej ^{nie} (na różnym plateau piaskowca). Wpływa
wiatru, że wawij Zlodowacenie w oborn watem
w Antarktydzie, gdzie wolne i nie odnowione góry
lodowca nie narasta, natomiast bezpiędnio z
nimi i siadają kompleksy lodu i rzeduch

miejscie ochronny - dalej się rozwija.

Łodowcowanie stopniowe, wulkanowe, wyodrębnienie
stałej mineralnej ziemskiej, albo przechody do
łódzce dolinowe - czwarty wyróżniony przebieg
typ łódzce. ^{duży} pierściny, lub ostatki wypadek
niezmiennie miejsce, należy to naturalnie, gdzie
się dawny utwór łódzcy się kończy. W niektórych
łódzce wulkanowe rątki Kreuz up. Gór Hadkone
Königs się tamże nie znajdują nad rątki
(fig. 4). To samo dotyczy się pokryw wyodrębnionych
up. ^{Nowy} Frieslandkie, także jedno łódzcowanie
stopniowe rątki dzielonej kończy się samodzielnym
dotycząc nad morzem (fig. 5). Takie trzy spękania
i rozbieżności masy, także wprost do mo-
rze, gdzie one dalej płyną. ^{przez inne} stały innych miejscach
płyną do wspomnianych typów łódzce, stromo
dotycząc do wielkich łódzców i rątek łódzce
dolinowe.

Wieżki jedynak pierzeńskich trzech typów
^{łódzcy} określają jako rątki (Nährgebiete), a czwarte
go jako pochłaniaczego - spływowego (Abflussge-
biet), gdzie te pierzeńskie przekształcają linie Świe-
gów, a ostatki spotyka się także ponad nie. Ten
kolejny także uszczelnia i sam do rątki ujęć,
także do spływowego (pochłaniacza). Długo-
hook, wielki łódzce dotycząc był np. w

kan lodowcowe - Trachsen. To'd ztiera s; tutaj z
normaicie zaslanymch obwarow wysokich gor i gubietin
z oln stron dolin, jak i w nich samych. Doptyr
jencza jest tak bogaty, ie duiz niyduy lodowcowi
Munaro i Trach Koron jest caly zalodzony - trony
ostatnie Trachsen - plateau i tak samo ^{NSWORZ} ~~francuzski~~
i duizy, ktore prowadz do dolin ^{polozonych} ~~na~~ ^{zaf. do}
Kreuz i Kriolenskiej. Lodowce dolinow tydz ostatnich
s; zaslane nie tylko (lodowcami) z wznos, ale i dolowymi.
Mamy tu ~~zaliczany~~ ^{torony} system wielkich lodowcow
dolinowych tronych sietly - ~~systemu~~ ^{systemu} z gisli niyduy
wznosami.

Podobnie jest w innych czesciach Spitzbergow up.
w pdn. okolicy Eisfjordow i wusiny taly sietly
dolinowych lodowcow odrownic od lodowcow plateau
wznych, z ktorych lodowce wychozdy i splywajz
w rowniste strony ku dolinom, jak w Norwegii i
Ungelirze Spitzbergow. W tych ostatnich wypadkach
mamy wplyw obray karstowej i odzielne jzron
lodowca, w sietce dolin jednak mamy dferencje z
zaliczaniem od siebie lodowcowi, azy z obrarow ^{systemow} podob-
niajz ^{systemow} i dodatkowymi obrarowami zaslanymi, ktore
nie s; niyduy; w samych lodowcach. Pierwe ograni-
czaj s; do terenu gornych, ostatnie do dolin
(Tiefenzuge).

Na Spitzbergow oba te warunki zjawia lodow-
cowe obrarowane s; jako lodowce irodziny, w formie

lodowice Plateau Nentrisland i Nordstland, podobnie jak na innej stronie systemu lodowcow dolinowych raski kreuz i krolenskiej, oraz Eisfjorden, jednako okrelenie „lodowice sredniolow” w obu tych padkach nie jest trafne. Gdyz w pierwszym wypadku s one innymi innymi jak typowi norweskiego lodowca, natomiast wyrotic typowe obnaw usilajze, i ktorych sorytki lodowca spdywajz, w drugim wypadku system lodowcow dolinowych, ktory nie ma najlepszy z typami lodowcow na Alasce i Malaspine

porowac. Takie tutaj jest obnaw rasilajze oddzielony, podnas gely obnaw pochdamajze jest. Wymkaniem stieranie si lodu oraz udmakowaniem w terenie. Przedni lodowice sredniolow na spity bergenis nie wystypuje. Tytko dlatego ^{niepewnie} system lodowca dolinowego s podobne do lodowca sredniolowego i obnaw s jednociesnie od typu Malaspine, ^{gdyz} ich rasilanie nie idzie tytko z wyznu, ale tekie chykis dolinowym swatom innym. Lodowice sredniolow ponizajze lokalnie stosunkis, jest rasilany w calej swej objytkis, podnas gely lodowcowemu typu Malaspine jest jzrowem lodowcowym, czyli obnawem pochdamajzym.

Na rasadnie tego co bylo przyechiane, moine przeprowadic nastepujze klasyfikacyi lodowcow:

- 1) Typ alpejski: ~~z~~ ograniczenie z ograniczonej irolowancie wplywajze lejkis, kottis, wofaldis i Karis. Zliczanie i pochdamanie w ograniczonych

ramkujących dolinach, a więc podział na obrony
zasilające i pochłanające.

2) Norweski typ: Zarilanie z ^{zwartych} ramkujących utworów
wzniesłych ~~jak w typie alpejskim i Tiberanie~~
~~napędzających~~ odpływu, a stąd ^{pojemnych} pojedyn-
czych jeziorach, więc wartości obrony zasilających; obrony
pochłanające nurucowaty.

3) Typ Alaski: Zarilanie z ograniczonych ramkują-
cych wzniesień, jak w typie alpejskim. Tiberanie
i wspólny odpływ w doliny, więc nurucowaty obrony
zasilających, zwartość obrony pochłanającego!

4) Typ lodowca środkowego: Zarilanie z ramkujących
utworów płaskowyżowych, albo z wzniesień dolin
lądowych kciś (wypielający lód) razem ^{z sibijską} ~~z sibijską~~

26 ze zwartością lodu i całego otoczenia lodowcowego.
Dalsze gromadzenie się i wspólny ^{całkowity} ~~całkowity~~ odpływ
w doliny, a więc zwartość obrony zasilającego oraz
pochłanającego.

W tych czterech grupach ramkującej się myślicie
lodowce spotykane w rzeczywistości. Dalsze klasyfikacje,
które mogą być robione zależnie od właściwości form
podłoża, które odpływu nawet w wielkich utworach
lodowca środkowego daje się porwać. Przy
dalszym podziale, bardziej mamy do czynienia
z kontrastem podłoża i z lodowcami, podczas gdy

26. 5 pomniejszych po stronie we górze w stosunku do
nie, natomiast piętne - walcig od ~~tych~~ wchodzą
z lodowcem.

Jeżeli we systemie lodowca dolinowego we Spitz-
bergenie także między III i IV typem ~~nie~~
znajduje ^{się} jak wspomnianemu, jego ~~specyficzne~~
~~use jest~~ ~~oblasty~~ ~~nie~~ jasne. Jego dominacja
można należeć do III-go ^{typu} pochodni języc z
epoki lodowej. Łodowiec śródlądowy w tery-
~~to~~ mógł powstać, gdy rozlanie było tak polgine
re lodowiec z wyjątkiem i dolin rzecznymi w północnym.

To re lodowiec dolinowy się rozsiłano także
i w górze, nie wiadomo tego faktu, podobnie
jak okoliczności re rozlanie wyjątkowe pre-
biega w sposób wyjątkowo alpejski, w sposób
norweski. To są podległe modyfikacje, które

wyjątkowej klasyfikacji nie wiadomo.
Jeżeli chodzi o ^{dominację} ~~stwierdzenie~~ także w obszarach
rozbieżnych, faktu i pochodniowych w lodow-
cem Spitzbergenie nie jest lodowcem

śródlądowym. W górach i we dolinie spoczynku one
we najrozszerzonym formach ^(podtrzy) i ~~tych~~ się z
nimi także w najrozszerzonym sposobie, ale nie między
występuje i we w wyjątkowych formach jednolitego

W ten sposób ^{komunikacja} ~~substancje~~ charakteryzują się cecły
które stają się istotą lodowca śródpolarnego. Obok
wzrostu wzdłużczych lodów i dolin występują
fornie, uważając się za część wzrostu wzdłuż
od lodowca (Sassental). Nie ma tu do czynienia
z polnymi lodami (Eisüberschneidung) przybywa
się cały kraj, ale z lokalnie występującymi
lodowcami formami górnych części - a więc nie
jest ^{to} lodowcem śródpolarnym.

V. Spotwierczenia śniegów na lodowcu Spitzbergen.

Wszystkie spotwierczenia na lodowcu Spitzber-
genem dokonane:

A. lodowiec Eisfjorden

1. W południowo-wschodnim boku wielkiej ratoki
silnie poprzekany lodowiec długiego morza. Jego
pomieszczenia jest mocno nachylenie. Płynię z
miejsc górnictwa karbowanej skały, wzięte się
w dolinie i płynię wzdłuż brzoza niskiej (Nordland)
nadziei, aż do morza, nie tworzy jednak żadnych
górn lodowca, tylko małe lodowce odrywają się, tak
że jego jezioro nie ramiona się, ale jest proste.
płd. Strome ratoki wielkiej posiada stopniowe
złoczenie, wznoszące pole fiordowe, które przy-
krywa schodowe ściany dolin. Dochodzi one aż do

numa.

2. Łodowice na Pot jest górnio wsielany od północnej strony, gdzie przepływa, tu do niego pięć bocznyc łodowców, a opierają się jeden z drugimi w kierunku południowym na wschodzie. Z przemyśleń łodowców kręgiem (głębiny) nie ma stale lod i mureny wzniesły od północy, tak że mureny z strony południowo-wschodniej trony luki wypukłe.

Najwyższy pramy bocny łodowca leży wysoko, drugi - nenny głębszy, trzeci niższy jak drugi, ale jeszcze głębszy jak pierwszy, czwarty jeszcze tak wysoko jak pierwszy.

Czwarty ~~czwarty~~ ^{trzeci} najniższy łodowca z lewej strony. Piąty zbiera się między stacją ^{stacją} i stacją skalistymi mierzostkami.

Najwyższy bocny łodowca jest przez wielki mureny nad murem rozciągnięty na lewo do górnego łodowca, nie bierze się jednak z nim całkowicie, bo tylko z jego lewej i roztanie między jego przednią stroną i górnym łodowcem ratuje.

Główny łodowca kończy się nad murem strony ścisłej z której pramy ciągnie się mureny pramy bocny łodowca. Tronny one pionowe cienne ^{trony} ^(skier.) pramy i na powierzchni wady gwałtowne. Nie można ustalić, czy gwałtowność, ~~jeżeli~~ ^{jeżeli} wynika z do dołu, miarą przesilenie, że w pobliżu powierzchni były najgwałtownie.

U podstaw tej stromej sciany widzi sie puc-
kizajny ~~prawy~~ ^{gardziel} no ~~tu~~ ^{ponadmi} wody, ~~prawy~~ tylko
4 dm niejsze, gdzys to. niejsze stromych scian
prawdopodobnie je opusuly, tak je ~~prawy~~ ^{gardziel} lezy pod
29) ponocelnij wody. Widzi sie rzd, je podiat goi
wlotowych jest zniknem opadano.

21.56) Na mchod, a nje ra skafami Ossian Jars cignie je
bony kerampki lodowca nad obrozyni gardami i ^{idnie} ~~prawy~~
17) ^{gardziej} je mchod nizdy rapadlinami (wtedy) jest on
stalo wjty. Jest talre stromo wpuksy, wielkidy suana opada
propsto radke.
Widzi sie wszdzie tutaj garste bardzo warstwianie w
ktorych w 1/4 wylosicy (w gorie) wzdlyje sie b. wiele
kamieni, ~~stale~~ ^{niejsze gorie w. mniejsze ilosci} i ma w spodu bardzo
wiele kamieni. Bezpoirechno ~~nie~~ ^{nie} ~~nie~~ ^{nie} nizdy
jedncu i nizdy lodem lezy wieke warstwa
kamieni. Na goriej ponocelni lodu lezy warstwa
rana morena. Krawcdi jezo oftywajj b. ma
mate strumynki, w ~~prawy~~ je je w loid, ale nie
bardzo glboko.

Pred lodowca lezy ^{tubaj} foterie kade kamienatki
kamieni: Mniejsze lezy najblizej wjtkne daly.
Z goriej ponocelnij lodowce spadajj ustanionne
kamienie, przytym dalzej spadajj wjtkne, mate-
blizej. Matda nie sledzi sie wjtkanie z kancate
go, rabiera talre gora i seramy krawcdi lodowca
jest nje tutaj cofnuta.
Talre glboko w rapadlinie ^w lewej podny lodowca owa-
ne jezo cofnie. Tak samo nizdy nim i oftywajj
stromy Ossianars lezya wielke morene bneie

poziosta strumieniami która składa się z najrozmaitszych
skat. Znajdą one oprócz Tufów Hekla Hoek,
czerwonych dżwolskich piaskowców i konglomeratów,
także wiele Urgestein.

Lodowiec Słoneczny jest największy z najbliższych
skat. masy "Trawna Koronawa" i skatami na północ
od nich leżących, gdzie występuje Dżwół, ale także na
północy gdzie Hekla Hoek i Urgestein od północy z
Zakolą Krolenskiej i ^{oparciu} ~~na~~ wschodzie od zatoki Kreuz jest
rzeczy. Głównie morene składa się skat dżwolskiego
piaskowca i konglomeratów, oraz ze sztych powstałych
czerwonych piasków i żwir. Rozpad dżwolskich skat
na ich jest tu b. silny. Widnieją tu na wzniesieniu
Morenie (Ufermorene) grube, stwardniałe śliska
i żwir, pokryte przez ~~strumieniami~~ ^{prądami} rzeźnicę ścieżki
kierunkami i kolumny. Urgestein ^{prądami} daleko mniej
ulegają rozpadowi i w morenie występują jako
Tadnie spore atoczniki.

W przedniej stronie śliska lewej półki lodowca
leży blisko prawej strony, a więc bliżej skat Ossian
Sassu, w linii wid. wielka gruda z czerwono
30) watawnym rdz. Widożenie tu pod lodowcem istnieją
rodła, którego rdz. farbyj czerwone iły moreny.
Widocznie ~~z tego~~ Dżwół ten lodowiec tygał dalej
na zachód, gdzie wyspy Loren H. są pokryte rdz.
wazni pokryte gurem skalnym.

Przez północne strony Wroclawskiego lodowca p
szkie śliska strony śliska, nad morenami oraz
wielokrotnie na północie moren, które są odległe
odległe 1-go metra. str. 9.

Ta potma posiada ne lvinu polgryj prany
moreny bozuy, ktore sklade sy z kaucealych
kamieni kletke kooki Gueisu. Sklade sy owe
z lvinych moren, mlancia z pranych bozuych
bozuych glinnych lodare samego, teryj l pranyj moreny
dru bozuych lodarow, ktore dru z pranyj strany
puzdyroj. Borne lodowce giny ne w tymz mmo
wisku (^{skalyz} tate se ich borne moreny ne lvinu
bieguy razeu.

Gome pomenchuie dej potny lodowce jest
pogodkate, ale sy te pagony wiskie (ok. 1-2
m.) w szcelinach stii rade. Ten lodowec
tato pzejc, druzli skale, ktore go z i radeu
pucine. Skala te jest cal. otoczone lodowce
a ad nej odchady moreny, ktore dajj sy pusle
31) dui ai do stroy ~~stajj~~ saay lodowca nach
35) moren. Jedny moreny wchij sy jin z po z skaly
ne powierachu lodowca. Musi one pochodic ad
dalej ne wchoit lezuyet skat. Popuceluismpou-
mane skat- musiab byc dlemiej cal. alodrowe
jak ne to wkaruy jej otorgie fony.

Limo lodowcowe jest nellisic oneche wto-
Riegs, ale sy tate i nuyet wumanis. Henrytu
wyharuj kulliste figury ^{topurenie} Schmetz i inprone snufi
topurenie ne ~~stajj~~ ^{uoch} remytwypr granicyz planuy-
nach.

P. W potuduiswey stroye radei Krienskiej zateki

31. Konec se utvory lodovce Loven a poblizne
Mona i dalej na vychod, na pridu od ralski
Kohl, jinec dalje a ~~pr~~ linej odleglosti od brezu
ktore ucedlohadu vichiatem.

Lodovce Loven konca se a vishim rumoviska
do litrice spytaj a vziej lepych niccel
dolinnych. # Gomec cyca najbardziej vce vychod
lejsego lodovce Loven sa gubietami z trapiem
ktory tu taj cygne se ^{strony} ~~normale~~ ^{zabeh} ~~ale~~ ^{vaznie} ~~zaukladaj~~
ponachue lodovce lezy tu taj o tolku metrovi
pod ~~manch~~ smytem gubietu, podcas gdy tu
tu potvory strany meralodnou icany vysoka
300 m. apada tu brezu rumoviskomem.

Lodovce preptre na potoku z gubietem
a do jeho vychodnejsi valy tu i ~~spytaj~~ ^{spade} go
tu potvory strany ne vybere. Gomec by sa
potvory piskym imieiem i mat na vychod
diveje ce (a lokalyz mienam) spytajue, co
me predstavu preptre lodovce a popuck.
Dopier z prudu preptre staj sa a strany
i bruchesny.

Na konciach lodovca Loven suajduje sa mela
gomec skalny. Pozo i mydy oboue zachovalum
stier: sa i ~~spytaj~~ ^{spytaj} ~~videt~~, ^{na} ~~strany~~ ^{du} ~~dua~~ ^{strany} ~~staj~~
jedem med mona, ^{dlhzi} ~~dalej~~ ^{myty} ~~stranu~~
lodovce. Kuchortegu ostahuej ^{menajduje} ~~sa~~ ^{byje} ~~ce~~

dwie części warstw między sobą, składają się z
które części są na płu. r. i stron na płu. r. u.
opadają. Wygry są przede wszystkim, także pod
Zachodnim lodowcem. ~~Stąd~~ dalej, gębi ~~to~~ w gębi
mroźnym spotyka się kamień lodu.

System wioleń pręci i pobiera strefe
guru, który przez strony lodowca jest pochylony
ku morzu. Ponadto zostały utrzymany wsiem
promieniście rozchodzący się ułamek ~~z~~ pod górą lodowca
wzrost i wyglądają jak Drużbiny, są jednak tylko
poważnie przetrzymywane przez góry lodowca,
tego.

Lodowiec zachodni lodowca jest bardzo
bogaty w góry. Złoty góry są również i wiodące
do siebie składają się z kamienia i piasku. Złoty
lodowiec jest drobny, mniej więcej wielkości fasoli.

33. D. Lodowiec Złoty Kreuz.

Główna część Złoty Kreuz jest przetrzymywana przez północny
Kościół Haakon na Złoty Kreuz, Liblichook i Möller,
Główna część Złoty Kreuz jest przetrzymywana przez północny
Olaf na Złoty Kreuz, Möllera na zachodni i Złoty
Köllera na wschodni. Wschodni strona Złoty
Kreuz, Möller i Köller jest przetrzymywana obok
Zachodni strona Złoty Kreuz i Liblichook mniej
jako mniej ~~przez~~ przetrzymywane rozdzielone. Tu
miejscem jest kompleks lodowca, tym względem jest

przez całą grubość. Tyłko prawa strona bocznego
 łodowca osiada d. Tinayre, podczas gdy lewa
 samodzielną - niedaleko można się łatwo dowiedzieć
 że strona lewej strony Tinayre jest prawie prosta,
 (W 1906/7 ^{na} rzymskiej mapie Isaacsema przez
 Królestwo Monaco także i prawa strona jest
 addukcyjnie rakonizowana i strony między pierwszym
 bocznym łodowcem i stroną ścianą L. Tinayre po-
 długim mostem ratują.

Całkowicie ^{została zburzona?} żurawia,
 się z kamieniem, piasku i żwiru w łodowcu. Na górnym
 poziomie ~~została~~ leży murek. Łódź kamienia
 z samymi jest miedzią, ale spłyła się je na dół.
 I na górnym, a także promono ustaniem żyły
 Warstwowanie z obu stron żurawii najwyżej
 prawie proste, ale z małym oddziałem pochylającym
 aż wrencio bieżącej horizontalnie (patrz. 12). Pojedynczo
 warstwy na płd. od żurawii ^{zobacz} ~~zobacz~~ tego koso-
 rój, a w trzech miejscach bieżącej się z rąb.
 wie stronażurawii W dolnej części strony ścian
 warstwy z ratuje.

Boczną łodowca jest a lewej strony przez smółki
 pod ~~prawy~~ ^{prawy} i posiada tutaj strony ścian. Głęboko
 nie jest poduszki tała jest jego bocznymi ścianami.

Stępienie. W tej brzoj krawczy widzi
się przecinanie się obu systemów warstw (p. 13)
Stare warstwy biegną prosto do podstopy,
(39) młodsze warstwy są pochylone, młodsze są tu
głównie powiększają dośrodkowo.

Miałem wrażenie, że w obu systemach warstw
są ślady (Austro Austro) ^{przejmujących} ~~przejmujących~~ lodowca w
brzoj samej -
miałoby więcej przesunięcia, a zwłaszcza górnego
20m ^{bardziej} ~~nie~~ ^{dotyczy} ~~dotyczy~~, gdyż to ostatnie bogate w
głaz skalny są mniej młodsze, bo cieższe. Młodsze
warstwy pochylone uważam że młodsze, te które
biegną równoległe do podstopy są starsze. Te
straciły zdolność poruszenia z powodu topnienia
materiału lodowcowego, i stosunkowego przysilenia
głaz skalnego. Głaz góra najbogaciej występuje ^(S. h. e. i. l. u. k. i.)
tam, gdzie wystaje się łódź z górą napierającą jest
tędy białym, a w końcu przesunięty na pochyl-
onej powierzchni poprzez cator. ~~Widz~~ Różnicę między
młodszy warstwy przeważają po różnicy zachowania
si materialu górnego, oraz jego ^{po jego} ~~po jego~~ ^{przebiegu}.
12. Na pfn. od L. Tinayre leży dwa lodowce
nie dotychczasowe, które są niełatwe więc
w dalszym uroczysku. Potwierdza leży w młodszy
Kase, którego dwa jest więcej ponad pierwszym

34. Moreny i lodowca były dolina gęsto w
okresie 20 m. przez którą przepływa strumień. Sta-
tyczna Kranski lodowca jest bardzo brudna.
Przednie stronie śnieżne lodowca posiada
wierz, na poziomie more garduel, w której
poł lodowca z obu stron lodowca jest widoczne
morene denne (Gruetmoräne). Wiele miejsc

(35) Gardziel wpię się w grotę, między innymi w
faktory między, mniej więcej w środku lodowca z
cystą śnieżną woda (fig 15). Na przeciwstawni lodowca
wprost nad grotę były śnieżne morene, po
których przedknie mi między się zaduży pionowo
cięższym śnieg, jak to miało miejsce w
w innych lodowcach. Takie śniegi N były w lodow-
cu L. Meyer dalej nie poszedł, już blisko ~~przej-
ścia~~ śniegu. Warstwami białej śniegu i wódki,
od boków, ku środkowi ~~przez śnieg~~ ^{leżący opadł}.

Na lodowcu Louis Meyer był rozmieszczone
przez H. Hergesella i mnie robione pomiary,
a jak, pomiarowe są wach lodowca, w
punktach I i II na przeciwstawni górnej lodowca
w kierunku doliny o 38 m. od siebie oddało
mych i na 100 m. od prawej Kranski
lodowca leżącej, nie w jej bocznym spadku, ale

ne ~~wpisane~~ wyrobki bardzo ~~poprawne~~
gładkie. I-y leży (k. 250 m. i II k. 210 m. od-
dalony od przedniej stromej ściany. Punkty teley
wyc do jeziora boelowa. Murkawania i bary
były nurocowane na prawej stronie morenia
drzewami w piramidkach z kamieniami. Jest to
zastępek. ~~Wycie~~ ~~teley~~

Pomiar ^(wzrostu) ~~konieczny~~ punktów A i S. Bary
która leżała na najniższej części prawej more-
ny i była długa na 149,5 m. Długość jej wyspa-
nia z prawej bary SR odległości 9,96 m., która
od południ prawi prostopadle do górnej
bary SA stałaś bary był- nurocowa. Jej odległość
i pomiarami wszystkich trzech punktów A-S były
na wzmiar górnej bary.

Poręczy boelowej punktów I i II ^(22 i 25-10)
z odległości górnej bary i w której między nią i
Kiemubani do I-go i II-go punktu z A i S po-
prawacone. Różnice między pomiarami ^{poręczy} obu
dniach - oddały siętosi tuchem z tym exane.

Podług miar wzmiarów punkt I z waga trzech
dni pomiaru si na 0,46 m, a II-i na 0,62 m.
średni dolny. Pierwszy wyc pomiaru i a wyższość
15 cm na dzień, drugi 23 cm na dzień. Głębokość

naszymi satoczką Koller na wschód od statku
Księcia Olafa, które dzieły były satelitą Möller.
Łodowce krócy się także stroną śnieżną, która
jest przecięta cieższym smugiem śnieżnym od
promieniami górnej, a do podstopy ^{biegny} góry. Obie strony
(34) promieniami górnej lodowca, a silnie przez góry pokryte
warstwą z obu stron stoją strumie i opadają stromo
ku śnieżnikom lodowca. Między cięższym ~~stoją~~ smugiem i prądem
ścian lodowca jest strona śnieżna lodowca
nie wyróżniającą się od wielkiej góry.

W warstwie obu adgajacach górnym satelita Kreuz
a ryc w satelic Möller i Lilliehöök, które są od-
dzielone potężnym krótkim kawałkiem krócy się
systemu potężnych lodowców Lilliehöök, a także
Lilliehöök na sam, a w satelic Möller lodowca
Supan, który jest naszym innym ~~nie jest~~, jak ostatni
na naszym lodowcu Lilliehöök od wschodu.
Łączy się on z Lilliehöökem i krócy się ku linii
ogólnie w kierunku lodowca Supan na północ.
Występuje śnieżnym kawałkiem. Potężnym mały
lodowca są częściowo ^{odgraniczone} ~~satelitami~~ przez potężny
kawałek potężnego kawałka od satelity Lilliehöök
i skierowane do satelity Möller, Falke ^{całkowicie} ~~zakończony~~
od lodowca Supan potężnym lodowcem jest
okolona potężnym kawałkiem - krócy się w satelic

37. Mjöller, ^{podobnie jak} ~~podobnie jak~~ cygi lodowce Lilliehöök. Wie-
mie moren (Endmoräne) przechodzi w niej w pom-
naine moreny boone. Lodowiec Supan jest zależny
od Lilliehöök i dopiero w końcu wyskakuje ^{wielką}
samochodnicą od innych zależnych (lodowców) w
półwysp Haakoue oddzielonego od maszyn Lillie-
höök i skrajnych lodowców Supan do zatoki
Mjöller. Lodowiec Supan nie kończy się w
Moren ale jest od niego oddzielony obniżeniem
^{z głębokimi wąziami}
brudnego, obfitego w gruz ~~wąziami~~ w których
bagna i języczne krawędzie krawędzi lodowca
które w innych odgałęzieniach biegnie do zatoki
Mjöllera.

Lodowiec Lilliehöök kończy całkowicie trój-
niej wspomniane cygi w zatoce Lilliehöök-
strömung s'ciaug, w której w poziomie moren maj-
dują się wyte gardziel. W tym miejscu w
środku lodowca jest one przerwane, gdyż są one
otwarte, tak że leży tutaj w pod wodę. Jednak
o tym więcej w następnych odczynkach otwarte są
fenere, pochodzący z wód wielkich, między nie białki
i miedziowe wiele warstw-gum, który są rozsypane
na powierzchni fjordu - Archym p'ftein. ^{był to Kalbung}

które nastąpiło przez
wzrost ~~wody~~ ^{przetamowanie} podmulowej cyfry
Krauschi ~~Leichtschiffbau~~ ^{dre Kalbung} pomysł-
owa wady gruntu (Badenwasser), gębi fiord jest

19.10
39
20.50
wypelnia się.
Na śródniej stronie lodowca, która ~~układa się~~ ^{postała po} osunięciu się
(cyfry) poziome warstwy układy. Dalej ku prawej (za-
chodniej) stronie lodowca widziałem u górnej stronie
poziome warstwy, ale nigdzie się nie dwa systemy
warstw nie przecinają. Na górnej powierzchni lodowca
widziałem strony stojące, od strony ^{doliny} ~~lodowca~~ gwał-
townie się warstwy, mniej więcej u środku lodowca
w wąziutkim u którym woda stała na lodzie i spęza
wypelniała. Były one rękawki od dołu, co widocznie
śmiały, że lodowca porzucił musiał być ścisły.
Na jednym wąziutkim górnej powierzchni lodowca
nie daleko wąziutkim, ciągnę się pszczyca (kory) ^{typer}
do 10 m. długości i nie są wypelnione wodą.

W górnej stronie jest też dole duża grotka, w
której dał się zauważyć strumień, gębi kawałki
lodu było się pomnażało... Woda w grotce była rana-
mowa, ^{podobnie} jak w ciennej grotce lodowca
królewskiego

Na prawej stronie dółkihooku leży kilka moraw,
cyfryono już przez lodowca porochna, cyfryono
nie jest krauschi. Tutaj widziałem także podobne

39. z ratoki Lilliehöök do rybnicy, nie przekracza
15 c lodowca, które po obu stronach płynie, ale
ranżkaj się u dolinie. U dolinie leży kilka josiw
Bliżnie otoczenie ratoki Sigae jest niskie
Widzi się są tutaj okrągłe garby skał Flecke Hook
z gólkami wysami. ~~Stoły~~ ^{Przeł} ryc danyj ~~z~~
~~lodowca~~ przepływały strumienie lodowcowej, jednej
wypadlinie górkami małym płytą tużtu i
pionowej poręczy, które tutaj są ciśnień i nie na
swoim miejscu przetrzym uległy wypadowi.

Okrągłe garby są przycięte ^{strefami} ~~wypadkami~~ bieżącymi
poprzecznie do nich. Są siednie widać skał są ruiny na po
epoce lodowej, tak że strony i każdej strony ~~wypadkiem~~
wypadkiem ~~trajdaj~~ są gólkami. Wypadek leży obok

Skał Flecke Hook, ^{Praskala} ~~krystalne~~, praskale, które
relacje przez lodowce zostały przemieszczone i
~~przełamane~~ ~~z~~.

14. Dno ratoki Ebeltoft posiada trzy lodowce
karowe i jeden lodowiec niwowy. Najbardziej na
północnym Mydy obok podbudowania lodowcami
karowymi leży dolina wolna od lodu. Śnieg leży
aż do morza, nawet na strażkach dniejzym.
Dwa karowce są nieznacznie wyznaczone 20.5.

Bliższe otoczenie rątki Ebeltoft jest niskie i kanciastym
 górnym pokryte, porośniętym z wiekoma, ich skał Helela Hook
 między nimi spotyka się także oddany piaskowiec, które są
 tyle rątki na wyspach pochylają stromi wzniosła sąsiedzi.
 Także i pojedyncze otoczenie z ^{Praskat} wprost tam leży. W kąt
 między są gromie są zabiegione. Okryty garb z Helela
 Hook jest silnie rozciągnięty i kanciasty, wzniesienie jednolite
 z jego konturami ^{ponow} nie było on brzois lodem pokryty.

18. Wschodniej stronie półwyspu Helela Hook posiada wiele
 potoki śnieżny w wąskich wysekwieniach. Nigdy one
 albo z góry ku środkowi, albo od środka ku dołom. #
 Ma one także dwa lodowce karowe pokryte śniegiem
 wyglądają jak pyłaczynie. ^{Nidoceni} ~~Offenbar~~ Karę są niskie.

Jednolite są wzniesienie przez potoki śniegu, a jeszcze
 bardziej przez śnieg leżący na ich powierzchni. Konię
 rątki są siłowne. Łatwo są otoczone wstrząśnieniami
 bieżącym prądem do podstopy. Półwysp wzdłuż
 Karę był niedługo później, widzi się niezmiernie
 kontury druzki pokarbowania skał; w uglehenace
 tych leży śnieg. (Fig 4. str. 21.)

Półwysp koniec Półwyspu Helela Hook posiada także
 dwa lodowce ^(Schertungledes) skierowane ku dołom Mollera
 i Lillickook. Oba są z dolnej partii wzniesienia od ^{suwaju} ~~z~~
 i bogate w gniazda. Przed nimi leży silne wzniesienie. Konię

stosunek rozmieszczenia do podstwy warstwy. Zatem
je przejsi, wzdłuż odc strocy zataki Lilliehook i Möt-
lera (Hidai w nich ślady niedźwiedzi lądowych i ptaków)
E. Lodowce na półwie od zataki Kreuz aż
do zataki Magdaleny.

19. Na rozmytnym wybrzeżu na płu. od zataki Kreuz
Krieger się t. w. o. y. lodowca. Pierwszy od południa
leży na półwie ^{mgłodem} ~~z~~ zataki od brzo doliny brzocej
dalejnym wyjściem zataki Sigge. Poziade on po obu
stronach patzine moreni ~~jest~~ i widocznie cofa się. Krieger
nie dowijając mone strony scianu. Warty przebiegają
w nim nieco strono z obu stron ku środkowi.

Drugi poziade na swej lewej stronie warstwy które
wraz ku środkowi opadają, ale warty przez niego pra-
wie horyzontalne (1/2). A samym środku aż do górnej
poziadki wazj puchej poziady. Krieger się on na brzo
stronny wysklepieniu rdale od mone. Poł w nim
widzi się moreni demu składając się z bloki ^{Argentini} pra skały.

Tzeci lodowiec Krieger i silny moreni przed mone,
czwarty uad mone. Dalej idnie mały lodowiec sierała
ty Krieger i rdale od mone. Pięty - jest 455kiem
lodowcem dolinowym dochodzącym aż do mone. Siesty

(11)

jest bardzo szeroki, zbiera się z dwóch odległości; i
spływa aż ku morzu. Południowy lodowiec jest wąziutki i
koniec nad morzem. Dalej ten, gdzie wyższe skały
na półn. zach., ciągnie się dwa mniejsze lodowce, które
są ze sobą i koniec się w ~~silnej~~ wielkiej morwie, zanim
morze dosięgną. Złotki Klaustrski jest b. głęboko ~~zaga-~~
~~żony~~ wewnątrz w ląd. W jej głębi widzi lód.

W zatoce Magdaleny koniec się północny lodowiec Wagon
way strong Sciang. Północny on jeszcze z prawej i lewej
strony boćne lodowce. Na południowej stronie zatoki
koniec się także mniejsze lodowce Gully i Adamsa
które przed wyższym przechodzą w morze. Dolne
(Adamsa) jest przepiękne ku ^{z tej przepięknej} morzu i widzi się
jego strony i całe ugranicz warstwy popadające.
Koniec jego jest także i ciemny.

Potworne ^{strona} (także) prowadzi lodowiec dochodzący aż do
morze i drugi, który się przed nim koniec północny
morze.

G. Lodowiec ~~nad~~ Sundem Smerenburg.

20. Ziemnyte wyższe wyspy duńskiej nie jest za-
lodzone, ale silnie popieczowane raskami. Ten
południowa strona jest zupełnie orlifarane, po-
dobnie małe wyspy. Lodowiec nie daniem się

42. Wschodnia strona wyspy duńskiej posiada wiele lodowców zimowych, podobnie do tych z półwyspu Maackona.

Wielki lodowiec Smerenburg krąży się w morzu. Na jego lewej stronie widzi się wiele morze. W stronie jego śródziemnej widzi się wielki grzebień, nad którym lód jest silnie spękany. W ostatniej części szerokości lodowca na prawej stronie leży duży morze. Wyzajają się do tyłu zatoki:

Wypa Amsterdam ^{nie} posiada na wschodniej stronie lodowców: Poacie napędza bar lodu jest Vogel-sang - Eiland, Cloven Cliff i wyspy norweskie, ale wydaje się że myślnie te wyspy są do góry są onifowane.

H. Lodowca czerwonej zatoki i na wschód od niej.

21. Czerwona zatoka jest a głębi (tytu) rozdzielone na dwie części przez bardzo wysoki półwysp.

W obu częściach krąży się tutaj lodowce, które nie pędzą od półwyspu są północne, a ten je do pierwszego rozdziela. W wschodniej stronie zatoki halinyjem 10 lodowców, z których ~~nie~~ myślnie

more nie osiągnę, ale daleko przed nim kończy się
w silnych morenach.

Na zachodniej czerwonej szalei kalinyjskiej
9 lodowców.

Pierwszy od południa swą prawą stronę sięga aż do
Morza, podczas gdy lewa kończy się w wielkiej morenie.
Drugi koniec się nie pochylił przed morenem w
morenie. Trzeci posiada stronę ścian nad morenem
i wielką grotę. Czwarty koniec się nie pochylił
k morenie. Piąty koniec się stronę ścian nad mo-
rem (fig. 21). posiada on poziome warstwowanie
aż do góry, a w środku i w swej lewej połowie
znajduje (now) prawie pionową, z której wyróżni się war-
stwy. Na jego górnej powierzchni leży jęzerek śnieg.
Szósty lodowiec koniec się nie pochylił w morenach
środku nad morenem stronę ścian z czterema
grotami. Nad jedną grotą widać na górnej po-
wierzchni otwór wirny (Stueletloch). Ósmy koniec się
w tyle nie pochylił. Długość, najbardziej potężny
lodowiec jest podrobiej (puckiej - fig. 22). Lewa strona
prawego ramienia leży uszczelniona jęzerek na prawej
części lewego. Obe ramiona kończy się stronę ścian
w morze, w której aż do górnej powierzchni znajdują

plytkie warstwowane występuje one w górnej
poziomości w Sklepiącej Tuli.

Widzi się także miejsce z Tulkowato iggity, w
warstwowaniu, delfanie w innych ~~niektórych~~ partjach
strony ściany, podnoszący w dolnej - są one
bardziej płaskie. W innych miejscach ~~przechodzą~~ ^{przechodzą}
płaskie warstwy nagłe w Tuli. Widzi się także
przełamywane warstwy, dalej strone uwarstwienie
między płaskimi. Podobne - widzi się już na lodow-
cach rątki Magdaleny. Te drugie lodowce posiada
dotem ściany, górę czerwoną grzes.

22. Na wschód od ^{stacji} czerwonego piaskowca, które
korytarz wschodniemu bregowi Czerwonej rątki,
leży rątki Tupań - niskiego (Glimmer-schieferzug)
z wieloma dolinami i nierzadymi. Tereny one tworzą
Śniegu i utworów lodowca, rozciągających się w
dole, które tworzą się w silnych morenach na wschód
miej ścianie Czerwonej rątki między wzniesieniami
od lodu skałami czerwonego piaskowca.

Na wschód od tych rątek ciągnie się plateau
piaskowce, posiadające mało rątek i nierzad.
Na górnej poziomości posiada one pojedyncze
Taty śniegowe, na krawędzi niskiego utworu.
W dalsz. widzi Neu Friesland z jego pokrętlą lodowca

z której występują tylko pojedyncze kawy i ~~neroz~~ ^{neroz} skalne. ~~Spokojny~~ lodowa wara przysiętem blednieca silus mgły (Nebelhaute). Z niego (New-Friesland) spływa stronie lodowce ku morzu.

9.35. VI. Kilka ogólnych ~~wymiarów~~ postreżeń nad
Lodowcem Spitzbergem.

18.45. wyniki moich obserwacji i studiów nad lodowcami Spitzbergem zebranych jmi egzemplar IV medialne, w którym skłony fikowatemu utwór lodowcowe i ustalitem ich występowanie ialeinoci ad podłoża.

Tu dodam jeszcze kilka ^{uwag o} ogólnych ~~postreżeń~~ ^{zabro-} ~~trawach~~ na Spitzbergem, opartych na autopsji (por. medy)

(44) 1. Lodowce Spitzbergem są dziś przeważnie w stanie złamie. Poza typowymi spaniskami recesywni - smacley o tym potyżnie urowny, które tworzą stronam lodowca - egzempla ad lodowca rupetnie oddzie lone, egzempla ferite ne lodowca, lub jego prorach. Wra- stanie grun lodowcowego, o którym pisalem w V medialne, jest tylko ktedy rozumiate, gdy mały lodce z jmi nie mystkujac, aby utrzymac lodowce z melu, talr re grun si prerun, gdy lodowce si cofa.

W nieco lucis reobserwacem to spanisk ne lewy stronie obrupe lodowca Louis Tinayre (1853, i ne Lillie hooku (str. 38); smacley o nim drza kurjunc

44. Systemy warstw. H obu ~~by~~ gma no skutek rani
kawa lodowca, miejscami tak bogato występuje, że
niekiedy w tych miejscach zupełnie ustawa i narusza
się się lód przemienia się na d tym warstwy obramowania.

Naruszenie się lodowca w morzu obserwacji mogłyby
odbywać się tytu w jednym miejscu, niawnie we dwoj
Tinayre, jeżeli ten ostatni razem ce rym lewym
bozym lodowcem pływają (nr 33), podczas gdy w
krajach królestwa Monaco podług Edji' Grachsen
(1806 i 7) obie królestwa się oddzielają. Czy to uwaru-
wanie się ma rzeczywiste miejsce, czy też może jest
nie do skutku, nie umiemy rozstrzygnąć. Lwa strona
lodowca przykryje i jawnie cofanie się, jak już
wspomnieliśmy i we Louis Tinayre nie dostrzegamy
iadych śladów naruszenia się. Jest to prawdopodobnie
nie do skutku i w karcie. Z drugiej strony jest pedant
milionem, że cofanie się lewej strony bozym lodowca
i tu rozstrzygnięcie ratujemy się co do na prawo
odprowadzić do potężniejszej z lodowcem Louis
Tinayre. Wówczas karta byłaby bez użycia i użycie
z innymi innymi z stosunkami, jeżeli lodowca bozym uwaru-
waniem kiemuel ruder, który kierował jego mraz lodowca

na prawo, podczas gdy na lewo cofał się. Takie roz-
mieszanie jest możliwe.

Podczas gdy A. Hoel konstatuje fałdowanie zrytki albo
komplicach lodowców albo czołach Angielskiej (na pd. Norland
Sundnie na pd. ad czołach lodowca) aż do Smerenburga
czyli cofanie się, albo stanu spokoju (Stillstand), de
Geer podaje nieco odmiennie dane dotyczące
mel. ocylacji, sąsiadujących ze sobą lodowców w różnych
kierunkach. Podług niego lodowiec von Post'a i lodowiec
Nordenskjöld cofają się, co ja także i myślałem ich

(45) moren przycię moztem, podczas gdy u obu brzozy
lodowice brzozy posuwa się naprzód. Dalej (lodowice)
Sefström od 1882 do 1896 r. posuwał się naprzód;
od 1896 - 1908 r. cofał się ~~na powrót~~, podczas gdy sąsiedzi
(lodowice) Hahlenberg wchodził się wzajemnie. Położenie
sąsiadujące z sobą: Soca (lodowice) posuwa się, gdy
brzozy lodowice Sefströmu cofał się.

Podczas Przemysłu tych ciękanek zjawisk de Geer
nie ośmielił bliżej. Trzema na fjordzie Umanak na
Goclandzi podobne punkty, to tu np. ~~Sermiasat~~
cofa się, podczas gdy pobliski Asakak posuwa się.
Przemysłu ten i ten, i do ostatniego w tyle polskie
lawowy lodu spadają, i do w połowie unieję
lodowce wysoce górskie, tak zostały ostateczne, i

(46) ląd, a jeżeli drusąg i następnie przez krótki
krótki okres narastanie lodowca uwarunkowane
cofnięcie. Nie mały to jednak więcej regularne
oscylacje. Od epoki lodowej istnieje ustanowione
mianem się krąg drusagowej do dzisiaj jego
stanu rzeczy, skłaniające się raczej ku stanowi
cofanie się, podczas gdy w czasie epoki lodowej
lodowca przesuwał się daleko poza dzisiajne granice.

3. Dziś nieumiejętnie cofanie się lodowca
odpowiada to, że ugięci lodowca który się wres-
towi potrzebny morze. Ma to miejsce u tych flo-
dowca) które przynajmniej na lodzie, nie są u tych
które który się w morze. Poza tym pierwsze z
Reguły posiadają wysklepione przony, długie ras'
stronne ściany

Ta różnica jest łatwa do zrozumienia. Pierwsze
niezależnie swój gwałt aż do swoich obecnych końców, to
topić się razem i gromadzić namieszony gwałt, któ-
ry zależeć od swoich części składowych bardziej, lub
mniej strona się karpuje i które lodowca rozpruje
gdzie ras' lodowca który się w morze i są podmuchowe

górné usici (lodovce) rafaunij i raseu z nau-
snoym gurem i opadajz, nie trone radejch
skupien. Na koncu lodowca i stedy sone,
prani rone strome siany (prostata z ^{obornajszymi} ~~restami~~)
ktore i podumane.

4. Głębokie raurzenie jz roni lodowcowych w Monu

Jak to bywa z strumieniami lodowcowymi na Grenlan-
dji, na Spitzbergu jest b. mallic. Cyto wrotem
umazyc, ze mone podmyta podstawa lodowca
i ngyna i gardzielami miedzy podstae i lodo-
wie, ale nie mone sian sonego lodowca. Strome
siany stannij caly spgg (Dicke) lodowca i nie
lej doci dui, a nawet wylone usicij wrej gubric
poniej poziomu mone jak to me mrejce na
Grenlandii.

5. H nastepitne tyde stonukowi nie me w Spitzber-
genie milled utwori lodowcowych. Z rezulty spadajz
tylko podmyte usici (lodowca) z gory, jak to bylo
prehemnie zaobserwane, podczas gdy ~~milled stromy~~ na
~~lodowcu~~ Grenlandii proces ten puelic - w milled
lodowcu i ten sporob i jz rony lodowce raurzone
i podumane ^{dzialaniem} ~~ktore~~ wredy i w wrej caly gubricij

są ratowniczym. Nisko opadła cała rozpadła się
w bloki, waliska i pył.

Wielkie góry lodowcowe widzi się w Spitzbergenie
nadko. De Geer mówi, iż lodowiec Nordenskjöld z
zatoki Klaas Billeu'a tworzy wysokie góry, a ja tu
samozwrotnie przednie o lodowcu Krölenkim. Z
piętnastu widzących górze wyłuska 5 m.
ponad poziom morza, a z ostatnimi jeszcze wyższe.

O lodowcu Nordenskjöld wiadomo, że fjord na
kranydnie jest głęboki na 150 m. Lodowiec jest
niezbyt wysoki podług, ale ~~stwierdza~~ jest zaokrąglony
i to samo jest uwzględniając jest w lodowcu Krölenkim.

Trochę lodowca tego ostatniego osiągnęła i publicznie
nie mówią ^{z roku} (z roku) the Greenland i Antarktydę.

Lodowiec Spitzbergenski nie jest dostatecznie gęsty,
aby ~~przez niego~~ ^{przez niego} się gęstość w morze się ratować, i do
piętnastu tam rozpadła się w góry lodowe. Zaliczona się
i ^{regulę} nie wybrzeża i jest przez morze podmywana.

6. Problemy rozkładu lodowców Spitzbergenskich

Zajmowatemu się jemu w IV rozdz. Podkreśliłem
że ~~nie należy~~ chciejnie odnowienie należy do
niejako ochronnych (Schutzstelle) czyli rżniących
śnieg może długo leżeć, a nie pędzących stromie.

od kontaktu podłoża i ich ekspozycji względem
pewnych warunków. Wynika to z porównania stosunków
- rozprężenia i chłodzenia w różnych okolicach.
Śnieg musi długo leżeć i ~~się~~ ^{się} zbierać, aby móc
ustronić druziejny stan zależenia.

Stąd wynika, że jest ono ^{4. pewnym stopniem} ~~meralnym~~ od charakteru
opadów, jest ono rezultatem gromadzenia się śniegu
poza długi czas. Jeżeli druz' lodowe są najgłęb-
szymi cofaniem się, jest to wynikiem najmniej-
nego ~~stwierdzenia~~ gromadzenia się opadów od dłuższego
czasu. Czy razi obecne opady przyczyniają się do powstania
stanu zależenia, czy też do pomniejszenia
materii je wnieś. To ostatnie jest możliwe,
gdybyśmy mieli one opady są niewielkie (135 mm. w roku
w Szwedzkiej stacji ~~z~~ zimowej w 1882/83), ~~czyli~~
Gadby de jeon cyste mgły i opady śniegowe
2 uich (direkte Eismiederschläge) mogą przyczynić się
(4P) do zasilania się lodowców, to mury mgły ^{te} ~~z~~ ^{zwarowej} ~~z~~
i lodu, gębsi są najgłęb' szczyt opadów i mgły są
b. słabe, także i w innych polarnych obszarach.
To też z druziejnym ~~stwierdzeniem~~ stanem zależenia
mają one stosunkowo mało do czynienia, gębsi
jest ono wynikiem długotrwałego zbierania się śniegu.

rostły sprasowane (scismyke) up. Lillochod-
khorizontalne potziemie warstw, tam gdzie
lodowce się wznoszą, bardziej zaś strone gdzie
wskutek form paktia, albo potzerenia się dwa
lodowców lodowce są sciesnione z kolim. W lodowcu
L. Tinagre ptyty skłone stojs w kierunku wostu.
W najbardziej potnocnym lodowcu wotki Czerwonej
biduatem narstrowania ~~warstw~~ (str. 42, 43),
~~widnie~~ potate ²⁰ stopniowego ukladanie
są Smegm, w innych miejscach moine są wawarje
tylko 4 pennym stopniu. Wiele utworów narstrowa-
nych ~~potate~~ ^{potate} ~~warstw~~ ^{warstw} ~~warstw~~ ^{warstw} (Bauabildung)
jest albo poprostu puelentacium się wostu smegm,
albo też potate superwie ueraleim od uelb.

Łymbinie warstw w dolnych partjach lodowce
moie pueligac roznoslego do puelbom, a puelbom
pionowo - do grubości lodowce, a nie do kierunku
sciesniania, dają się one pueligac i mała słoń
(49) puelbom w lodzie w głębszych warstwach, oraz uklad
grube roznoslego do warstw, moine rdawie, nie moie
nic innego zueerje, jak to że narstrowanie, wotanne tam
gdzie się zachowało 4 oddzielnych utykach (Bänder) nie są superwie
narymi utworami, ale uległy puelbom, gdyż oryginalne

wartowanie lodu nie posiada przynajmniej cechy. Prezentacjami
polegają na naciśnięciu, którego wkładki (warstwy) pod nowo ~~złożone~~
warstwy ~~złożone~~ ~~złożone~~.

Prezentacjami siebie w parze z luskami lodowa
Ponieważ warstwy (Baudflächen) jako ^{to} wkładki ^{lodu} w lodowcu,
w których był jest przesmyk i ubożny w powietrze, auroto
był ongi i w których grom się układa, a więc w których
dlużej trwałoby zmienny i przemijający cycluso mają
miejsce, i to ponieważ wzdłuż tychże także, całe
lodowce wkładki (Eislage) najłatwiej mogą się nasunąć, gdyż
w nich zawsze ^{zawsze} dochodzi do odnowy części ~~na nowo~~.

Kryjąc się systemy warstw Schlichthofen i d. Tinayre
otr. 33 i 38) również wyrażnie, że w starych planycjach
przemijają się wkładki (warstwy) pełnych nad drugimi warstwy
to, a przez narastanie ilości gromu warstwy stały się
górnymi częściami wewnątrz lodowca. W tych lodowcach musiały
być miejsca przemijania górnych części nad dolnymi
gdzie dłużej z powodu bożactwa gromu by niemiełkono.
Stąd jednak nie wynika, że wycięte warstwy są ogólnie
nad dolnymi pomniejszane, gdyż w innych miejscach
drzeją się stasie odnowione.

50. 9. Grotty nie posiada warstw w lodowcach, są cyste
tam, gdzie te są rozmieszczone w murach i posiadają
stronie ściany. I, to częściowo małe lokalne rozpiętnie

niezgodnie otwierają polne - koniegię się dopiero w
Welcome-Point i krócej cygiu dalnym jest niski
Moffen-Eiland. Najwyższe polne i regaty wewnątrz
włochi, gdzie brzozi przebiegają bez widocznego wykopu
i rąk. W tym wypadku spadek jednostronnie ku
moru, w nawiązkach jednak obustronnie do obu brzozi
^{które je tworzą}
(i podobny w innych górotach, w których oba spadki
pod kątem równym są przeciwnymi)

Gdzie przechodzą przez polne, wewnątrz
się składają się one ze skał ^{rodziny} (austere feld) Tyllus
różni się w postaciach, niewiele napyłkow. Często bardzo
wystają twarde cygi polne, i są sygnalizacją
nadmorskimi, w których bez laguny sącej wody.
np. w wchodzie brzozi rąk brzozi i kosa
Smereburga. ~~Różni~~ Prędy i fale można tworzyć
te różni mogą być skafami. Na równym wybrzeżu
między przygodnym mitem i piętym z siedliskiem
lodowców jest obramowanie skał polne nad
morskim piętrem, tak że same laguny w zagłębieniach
są wypiękane. Na północnym wybrzeżu w rąkach

(52) Niezgodnie z ~~skafami~~ nie w wyłże plastik utwór
Różni między skafami, ale wchodzą ze skał utwó-
rami uskokowymi ^{haken förmig} w morze.

Głównie są to ~~te~~ dobre uskoki spotykaj się powstaje cypel
niekiedy napływowej, a tytu między uskokami powstaje laguna
~~uszczelniona~~ lodowca potoki mogą być bogate grom
i pływają się z drugiej strony tak daleko, że się on
Monter, nie ~~poet~~ ^{podczas} ~~napływu~~ ^{zwiększenia} ~~strumienia~~ ^{prądów} i fal morskich
składowy się na brzegu i Sukwato między skałami
układają, ale ~~nie~~ ^{wchodzi} ~~nie~~ ^{na} ~~nie~~ ^{może} uskokowymi
długości

gdzie Grundgenist pokrywa jest ze skały, to jest jego góra
pomiędzy pokryte bogatym gromem, który uskokowo przez
niektóre i odpad skał występują na brzegu procy
uskokowo nie jest pochodzenie etajowego, a nie rosta na
miejscu. Tu istnieją skały, gdzie je widujemy są
różnoglone, oraz pokryte lodem i wietrak, a nie
są to to skryte góry leżą wśród ~~szereg~~ ^{produktów}
ziemi. Głównie one składają się z Tufów Hekla Hoek,
płyty leży jedne na drugich. Praskate odpade się
z bloki, między piaskowic i Tufów Eistjorolen i
prask, ~~z~~ ^{pod} ~~z~~ ^z gliny. Nie spotkałem kamień
pokrywa, góry takie eluwialne, a nie na miejscu
przez ziemię praskat, powstałe utwory bogate
na stałej niemożonej skale nie były.

Z drugiej strony znajdują się na pokrywa między
obce Erraticum, np. na obrach ^{razem} Kreuz i Kriolenkiej

Wroclawskiej: granic graniczny i graniczny, a nie
skaly nie spotykane w najbliższym sąsiedztwie Łódź
który przepływa potociem obu rąk psychologii
epizodu i potoci i re Wroclaw. Oprócz tego obcas
granicy nie si, przez łódź obrotowe kawałki nie
długich skal nie obrotowe garb.

Wroclaw nie potociem spotyka się stary granic i
otoczek, oraz inne ślady namionne przez chłopców
niec mowa. Takie widziałem na potociem w pln.
Zatoki Signe Morsus ~~potociem~~ wroclaw i potociem
w Janice (Obacz), na potociem Smereburg indywidualnie
granicy strandy ponad linie dźwiękowej granicy do
których obrotowe mowa. Takie granicy potociem obrotowe
(Bismstein) mowa tutaj mowa, ~~który~~ który (to
tutaj przyniesiony przez mienkajętel tutaj ko-
landrol, ofile nie przyniesiony go Gofstom. Otoczek
był jencie tutaj siostrę, dopóki teraz, na uemj
szkła na górną potociem mowa byo proces
mowa. Na potociem od stoki Signe i Ebeltoft
widziałem na dźwiękowej bręgu równoległe
Janice uad mowa, które byo dźwiękowej rąk
dalej rozpadliny skalne wyprzedzone granicy strandy

i wzniesionej przez odłożenie się fal o brzozi.
 Rozpadliny był, między innymi, stało się więc nie
 ponad dziesięć prądów. Czysto tutaj góra lodowa
 w postaci formy, tak jak gdyby był drugi górnym
 straudnym.

Tu dodam, że góra straudnym tam się znajduje
 w rezerwach w miejscu, gdzie odłożenie fal o brzozi
 jest o silne, ~~jak~~ ^{jak} w rezerwach fiordów, gdzie jest słabiej
 up. w tymże Ciemnej Zatok i Lilliehöökina,
 ale te rezerwy ^(fiordów) waleczne nie są tak silnie zgnio-
 sany jak w rezerwach tymże. To porównanie
 oparte jest na waleczności prostych po dziesięć
 granicach przylądka i odprawy morze, oraz
 demiejęt.

Z powyższych faktów wynika, że polimerizacja i niska-
 ni stopnia i to występującej problemu skalnym,
 które było potężne drugi lodowca, a także zostało
 obrotione przez odłożenie się fal. Dla obrotu

Eisfiordu de Geer przynajmniej, że polimerizacja postać
 przez proces widzenia, że nie są to w pobliżu
 dziesięć prądów morza ratujecie ~~tytuł~~ ^{partie} ~~klasyfikacji~~
 lodu. Nie może zgodzić się z tym zdaniem, gdyż

na stronie ralski Kreuz; Krienskiy, a także we
płn. wie stwierdzeń ciętań niżej, raczej
miałem wrażenie, że są to stopnie w podłożu skal-
nym. Także wiem, że sil. more i lód jest doste-
tecznie wielki, aby wyjarcić istniejące tych stopnie,
ale ~~do tego nie miały~~ nad nimi najpóźniej pracowały.

Tak prosta jest pytań, które z ostrości ch-
sól, wypracował stopnie, które z nich tylko je
pożytkat?

Miałoby być, że stopnie są ~~glacialnymi~~ dwami
glacialnymi dolinami, a więc są wynikiem ciętań
łodzi, precyzyjnie przemian ich długości, inności
i szerokości. Nie uważaj dła dolinowej tej niższej
Miałoby być ciętań glacialne odwrócić
stopnie wewnątrz fjordów, gdzie są rzadziej ~~umiejsc~~
wysokie i idą w kierunku dolinowej i ~~stwierdzeń~~
strumieni, ale nie do stopnie bieżącej rzeki
gdzie z płycej lód nie porusza się wzdłuż nich
i nie może tworzyć odpowiednich dolin, ~~ale~~ lód
prostopadle do wybrzeży ^(stąd) spada do morza.

59) Z drugiej strony podobnie i form stopnie ~~nie~~
jest siadać ich porostami ich przez abrazję morską

fali; gdyż lei one wystąpię na jednym poziomie
mimo iż bardzo powoli powstał wody 4 strony boku,
porządaj, falię z syplech utworzi: moreny albo
Eluvium, jak to dziś jeszcze boku się nie wytworzył
4 stanic troneu; wrenie porządaj one gnu strau-
dny.

Na tych podkarach się opierają, ~~troneu~~ unarian
stopnie w syplech duciami morskich fal (adrijani)
podnas syplech stani wód morskich awreli dui-
traj. Widać to najlepiej przed epoką lodową,
gdzi (stopnie) wód ślacz duciami lodowca 4
Zatoce Lillichook ~~złazano~~ us, się, że widy
gnu straudny obrotaj przez lodowca, ale
wysiem się wycię. Stan ~~złazano~~ wód morskich
munię ~~złazano~~ ^{się obrotaj} 4 wano epoki lodowej, gdyż 4
Zatoce Lillichook lei morene ~~złazano~~ ^{wytworzone}; prajte
przez fale morskie. Widać więc widać o przeglacal-
nym i glacialnym stani wód, który strony te
stopnie, następne przelęte duciami fali i lodu.
Aby zmierić to o porostawian (stopnie) 4 skłoni intergla-
cialnym, jak puzjunge A. Hall, nie widy przelęte,
pralobni 4 ~~złazano~~ ^{wytworzone} morenie nie widać rotary

šlá dost killeu stodovacei. Wsponuiane mrorey
mne zo' raras po jej utworenim rozmyte.

Opraci tych wistich potrey, swaj dny w
ne spitzbergani takie i stopnie stundone w
wypymu potome, fall pd. A. Holle ne gubretach
wuschy lodoncom „14-go lipca“ i lodoncom d'ctrodes
pora wybardnij oblozumi jencie dwe ne
wzrostici 40 m. i 150 m. Na obu stoet malant
grus morski. Z obrytu tyllu w ducatem e oba
priadaj wczynisic ~~gubret~~ w gubretach stopnie

Podobnie przedstawiaj si stowunki ne przyobles
Mistry, ktory priade bardzo siewskie potmerie.
pienne w wiele kilometra w g'ob l'ech e g'uce
si ^{wstajce} skaty w jencie at'asne wzrostici i wzrostini
stopniami. Wzrostici nie uinieztem / oboto 40m.
gimny stopien). Odchody tu takie dwe w jencie Janice
krotkie i st'abo ^{zarysowane} ~~zarysowane~~ stak, w les d'abnych
ponukisam - uinief obrestic jalu stopnie.

Napemno uinief maleic' ne spitzbergenie
wiele tyo w d'ajni utwori, w ktore jest takie
i stonewgia brzate, uinief w poblizu muna
oran ponud nini. Byly ciekawne stadi w nowa

55. Je mystéri stopnie.

Odkrytím siť fat te stopnie strony, a co nie
naleziť w pte. Na zemnym wymeru vidu siť
gwaltowne dicitamé fat. tronyce gnu urowny up.
ne ptn. od przytolla pntny a drugim i Siedmim Siedmim
w ^{wyprze} (Bären-Eiland i x wielu innych miejscach. Dicitamé
one (fale) takie i wemytu fiordów, gdzie skal, ne
pnt. wyprze w atoli Louis Tinagre byt bardzo
pocyste i poriadok gnty. W gnti w atoli Lilliehooke
majdug siť gnu skalny, a w stopnie w polim w
40 m. w Lyngen fiordie (Norwegia) w wyprze
skalnym miedaleku w ptn. mch od wzejrosiodyn-
gen kwalentem sadue w rowe driny i zeblogle-
nie w skalach. Sť to przytolla, utore faktus moim
pomocny i dowiesť je dicitamé fat morskich
jest macie rarius wemytu, pale i wemytu stopnie
w podtriu skalnym. Jako jest wiele stopnie,
nie jest wiadomym. Dle najwzroszego stopnie po-
formie Spitzbergem skalam siť podaci daty-

20. 95.
230
III. Tundra Spitzbergem i soli flukcje

Siat wotiny w tundrze Spitzbergem jest b. u bogi w
gatunki i wielki, ale w stonczym i w stonczym od

tyje w czasie lata, a wtedy jest przemiana i może
się ~~przemiana~~ przemiana na odłożeni.

To przemiana się gleby może mieć różne przyczyny,
raz pochłonię podłoża, różniczej strony wilgoci w
warstwach gruntu. Jedno jest rozumiałe,
drugie należy spróbować w ten sposób, że wemyt
gleby przez długi wropad śnieg, rozproskowanie się
pojedynczych cząstek, przez zanieżenie się wody
gruntowej, co prowadzi ^{rozsadanie} ~~przemianę~~ ostatecznie, powstaje
wewnętrzne przemiany poszczególnej struktury
gleby.

(54) Naturalnie przemiana się gleby nie jest równomiernie
głęboko jej cząstki są przeważnie większe i większe, nie
jedne są suche, inne są porożniane. Ładnie się, że w najgłębszych
cząsteczkach inne towarzy, ścięte się z podobnymi szkieł
albo też powstają w tyle. Jeśli grupa cząstek
cząstek natrafia na opór, innej się zacięnie, a
wielki lekki. Znacząco tylko, że przy przemianach się
gleby zachodzi też wiele kombinacji, które tworzą
różne warstwy gruntu.

Wąski tergenie znajdują się gleby naturalnie
wysokie w głąbi podłoża partiały lodu, a przed-
mystkiem nie nierównych powierzchni. Wymie partiały
lodu w potężne lodem, które porwał, jego ~~skład~~

właśnie bieżącej ukończono do wremy trzeje ~~Krasopoli~~ (p. 28)
Porstają one w ten sposób, że wiat miewa prościej
się porusza, jak wewnątrz progi- gley, ^{jak} co sądy
we poels tamże potał do wremy w (Aussubstung) gley.

2 drugiej strony widzi się poelszino zry, bieżące
z wremy tam kamieniste wiat, wiat wyprzedzające wody
z wremy się ich porstają, gley się przysię, że wremy
część partje gley porstają, się z wremy wyblewają.

175. 28 W.R.)
Soliflukacja wniej opisane daje się zaobserwować
wysokie na Spitzbergenie, gdzie wremy ~~z~~ fundry.

Całkiem ^{Tagadus} pochystić przystawać by się one
(soliflukacja) proparista. Ponieważ to pełni się niemielle
wniej opisywany miał ten krosi serkoci i pięci obfoci
miele młynach nie widuatem, za to dno najmniejszej.

Wady i progi są wysokie na kilka centymetrów. Po ca-
łym jest ten rodzaj gruntu (Boden) w krajostrasi
bardzo udelejajcy, gdzie wiatu jest uboga i nie
brzyje go całkiem. Nie ulega wplywici że porstają one
pues spływanie wiatu stolni. Układ płyt, progi

zry są typowe zni objaśnami tego iwaniska, co
jest podkreślone ~~po~~ ~~dotyczy~~ ~~się~~ ~~stąd~~ pues to, że wremy
zry wiatu mającej się do wremy i wremy gley w układzie

pokrmu (schorbe stelling), uskoliv i scickoi.

59. Mies inancj me si sprave z skrytymi utrovinami
ktore spotyka sa na nejracach, gelnie much gley usky
Rovnen najduj sa tu prvzi prasto vechem ota-
vajte kamernu vaty, uktaed ptyt prionoy u krenulu
kraloi, jeduelkie pmerovajj me poeltyprate ple
obryte formy, i ote pamistam, kadua ryse nie pre-
bieja u obrislouym kicimulu. Inajduj sa ajsto
obe rocheje razem i vidi sa jedne formy vovijajie
si z drugich (dluzje z okryzjech, vofance u ~~skrytich~~
pochylosiach ~~skrytich~~ a vovidochje
z dluzich, jake sa to vidi na vovimach u stop po-
dlyfoci.

J. G. Anderson (Solifluction a Component of
Subaerial Denudation, Journ. of Geology Vol. XIV
1906) prestudiovat je vjariska na vyspie Niceti-
kiednej (Bären-Eiland). Doncelo do vovistka je
obryte utrony tam ponstaj, gelnie soliflutej
meine obrislouep vofanej kienulu, a vije u
vovime. Autor ten myslal takre o obrytym
gmporamin si gnuze dnyti ~~podani~~ vovim,
vovim. Je vohy raej, je obryte utrony u
vovime, moine vovimic je pmerovajj si vovim

we różniach i drugie we wszystkich kierunkach, bez przeważ-
jącej się jednej, uważają jedne ^{cyfry} ~~ty~~ no drugie
i trzecie odkryte waty i prosy, a myc podobnie jak
przy powstawaniu Pancake, ~~przez~~ przez taracę,
nacieranie, weisk jednych cyfry we drugie trzecie
okrywane, i wypukłe lodowe bryły, jak się to
widzi na narysach niekiedy w porze pucharowej
Oraz w rezyntnej stręce polany lodow. Nieroz-
wym jest pewne podobieństwo między odkrytymi utro-
wałmi soli flukcyj i lodowcem typu Pancake.

Przy powstawaniu, ie zjawiska u lodowca Pancake;
~~okrytych~~ ^{powstanie} utworach soli flukcyj, ~~z~~ widzi wystawająco
okrytych, gdzie przynajmniej się u nich pewnych stopni
ruchem cyfry składowych, który w rzeczywistości nie
istnieje. W każdym razie lod Pancake jest daleko
bardziej ruchomy, jak przeważają się góry. Mamy
tu dźwięk u tych ostatnich góris i inne przynaj-
mniej upatruje się ich u rysach i uskokiach, powsta-
jących przez wysychanie ruchomej góry, przez co
powstaje grunt polypoidalny (Polygonal Boden), który
niekiedy spłyka się w kierunku na obrzeżach lodow-
ca, gdzie rzeki sadząj śniegu i wyciekają,
i rozpryskują się we różne strony. Thorild Nutff

najbardziej
Na tablicach gruntu lodowcowego poprzecznie
potokami widać się ^{komparacje} ~~stwierdzenie~~ ewaluacji, podlega, gdyż we
starych stacjach leży głęboko pod wodą, obecnie już trudno
dotrzeć się nad strumieniem widać się już prawie wcale
stęgłe. Te ostatnie mogły powstać tak samo dzięki
przedni walcem, jak i wale.

61. Widać się c. tutaj również pęczyny. Rozmiar i ~~prędkość~~
prędkość uklad płyt mechanicznie musi być wynikiem
soliflukcji, gdzie widać się ścieleni się we miejscu
rodziny, skat. Jedną się warty podnosi, powstają
pionowe słupki płyty dzięki różnicom prędkości
wzrostem. Jednostkami soliflukcji gra we spręż-
czeniu potężny rolę. Jej zjawiska skupiają się we
obrotach ruchowej gleby (Lockerboden), a więc
przedemysłom we potężnym. Wyżej opisane ~~zjawiska~~
podługowate utwory H. widać się jej utworom, we
koniark skrzyto powstały tyłko przy czynnym jej
wzroście.

10.15

Gripp. R. Untersuchungen an Gletschern
und Moränen Spitzbergen,
„Zeitschrift der Deutschen Geologischen
Gesellschaft“ 79 Bd. Berlin 1928.

---

sh. 340. - Celem tej wyiecerki bylo miżdry inny.
mi uawigzanie do starej kwestii, dla-
czego moräne koicow. potroszono. nie-
mielek byla czysto piaseczko-
ziwasta, czysto gliniasta.
Okazało się, że na 20 wielkich lodow-
ców, które były badane, czcic' nie
miała na koicem żadnego podparcia i
leżała zupełnie horyzontalnie.

Każde chęby, najmniejszy wzgórze
przed erodem lodowca, staje się pod-
parc ię ktoreś wchodzi lód.

To prawdopodobnie nie pierwotne
zwiększenie dla moreny deucej.

Wywołuje bowiem ten sam efekt
jak przy podnoszeniu się lodu, podst.
na lodu pęka i od spodu wpycha
się moräne deucea. Pękanie
tego rodzaju wpycha gure u torow-
pianu gure ^{niektóre} do ~~na~~ całkowitego
jej wystąpienia ucterisem morenowym.

Jeśli gura jest pianowata. i wraży, wówczas on się przedewszystkiem wyłama i wypłynie powierzchnię ^{na} pod pokrywę lodu. W ten sposób może powstać piana z ~~dużo~~ gurem dochodzący do 2 m. grubości. Powierzchnię letnie Ławice nie łączy dalej jak do 2 m, więc pokrywa lodu chroni wewnętrzny gura od dalszego taje-
nia aż do zmiany warunków klimatu terytoryjnego, albo do trawienia przez piasek przez przycięż wodę.

W ten sposób powstaje do 1 km szerokość od spodu zaberpierskiej, przechodzi z pokrywę z gurem, pochodzące z prowadzącej morze, ale ją przerywają. Formy wewnętrzne, które mogły być szkarłatnie rozpuszczone krótkich materiałów ~~względnie~~ wypełnistej przez spaw w lodowcu, mogą być ciekawie rozpuszczone, nie zinalisano. Jego rodzaju mogą być morze Lefströmu - Nathorst - i Paula - Lodowca, które liczą kopulację morze deńnej, gdyż tam wshutek dużej ilości spaw morze deńna jest gliniasta. W tym wypadku wydobył się z pod lodu i wnętrza morze. Powstała w ten sposób mury gliniaste,

St. 341.

nie do
mora

wydobyszą się się na zewnętrz, dochodzą
do 50 m długości, ~~parę~~^{kilka} metrów swo-
kości i 10 m wysokości. Masy gliniaste
przybierają czasem wygląd wień lub okrę-
tych węgier. Ciem węgier tego rodzaju
są starsze, tym są bardziej okrągłe, mogą
one tworzyć całe krajobrazy pagórkowate
w starym krajoznawie Paula Gletschers
krajoznawie tego rodzaju nosi ślady
możliwego przemysłu żelaza. Ten ostat-
ni bardzo przypomina nam krajoznawie
mołdawski.

Na przykładzie zaobserwujemy z wieloletnią
mołdawską, mołdawską wzmianką jak powie-
wał krajoznawie kapuletto mołdawski.
Dalej stąd występują płaszczyzny mo-
łdawskie, na których w szeregach
lodowca, powstawały w górach drzewiasty.
Niespodziewanie jest, że w naszym z
badaniami lodowca nie zaliczono
„Aufschüttungsmeräne“, które by
odpowiadała ziemniakom. Od czasu
kiedy widać jaką drogą mołdawską
wychodzi z pod lodu, bardzo nadto
obserwujemy żeby mołdawską
powstawała przez naszą mołdawską
i wzmianką wynurzenie brzońskiego tute-

riasa, cęstej moreni detunia powstają
poza oddzielenie tego wężelkiego co zabry-
many wod z solic zawies. Jeśli w ~~lo-~~ lo-
dnie są wielkie gary, to wówczas wody się grom-
2 tego materiału; jeśli jest materiał ~~leży~~
to wówczas ziędyżey się w nim piciełk i
żwis buduje wś. Jeśli lodowiec ślizga się
po obszarze gliniasty moreny, to wówczas z
tego materiału many zbudowany wś
morenowy. Tylko w tym wypadku, kiedy

Abb. 342] kilka strumieni zbiega do jednej
moreny cęstowej zawies się różny ma-
teriał w swoim wale.

W Pente-Gletscher niedaleko Kenuis-Bay
Kanada, z lodowiec przesunął dalej
całą morenę koicossę. ~~z~~ Abb. 1.

(2)

Najtrudniejszą jednak dostępną są północno-wschodnie kraje archipelagu, a w szczególności okolice Siedmiu Wysp, przylądka Plateau oraz wysp Foyū, Brook i Karob XIV, zwaną z niedawnej tragedji zatogi stworzona „Italia”, do których niełatwo się dostać nawet w najpomyślniejsze pod względem stanu łodzi's lata.

Z powyższego przeglądu widzimy, że najlepszą dla żeglugi stacją łodzi's jest przy zachodnich wybrzeżach Spitsbergen, choć i tu trzeba się poświęcić liczy z niespodziankami i trudnymi warunkami w zakresie łodzi's w poszukiwaniach łodzi's. Wybrać tu mają jeszcze inne zatoki dla żeglarzy. Są one pojęte licznymi zatokami - fiordami, zapewniającymi dobre schronienie dla statków, stacjonującymi jakby naturalnie porty. Wschodnie wybrzeże natomiast majs linij brzegowej mało rozciągnięte; dlatego z pewnością trudniej znaleźć tu zatokę, w której statek mógłby się bezpiecznie schronić przed wiatrami, falowaniem i naporem łodzi's.

To też rozumiał się staje się teraz, że przedsięwzięciem na skrajnym północno-zachodnie polubia się Rosyjsk i tu już niedługo po odkryciu Spitsbergen przez Barętsa i wari Rijpa (1596+) budowali swe letnie osady wielorybicy, holenderscy, hantzeatycy, duńscy i angielscy. W pierwszej połowie XVII wieku wyprawa tu na 79°40' równoleżnika holenderski Smeetsburg - „Miasto Turnera” i gęsto zaludniona się w okolicy polubia na wieloryby sąsiadnie wyspy: wyspa Druks, wyspa Amsterdamm i ich okolice.

Najdogodniejszą jednak portą Spitzbergenius leżą bar-
czniej na południe na południowym brzegu zatoki
Kings Bay i udd najwęższym i najdalej (120 km.) u
głębokości weinajczym się, See Fiorden (Fiord Lo-
dowy), gdzie jak wiadomo stała kraina, jeszcze w XV w.
(przed 1435 r.) bywali żeglarze norwiescy. W tych
fiordach powstaje stacja wielorybniere. Nad zatoką Green
Harbour (Zielona Pryczta) w See Fiordie tworzy
się drugi i szodok przemyślny wielorybnierego. Nicco
później zagażdażę wielorybniere do południowej części
Spitzbergenius, i tu również w końcu XVII wieku w
rejonie Bell Sunde, w wygodniej dla postoju
stathów zatocze, zwanej Schibte Haven (dziś Re-
cherche Fiord) istniała spora stacja wielorybniere.

Wynikiem parowiekowej penetracji arcyfalsadu
Spitzbergeniuskiego przez wielorybniere, oprócz wy-
ższymi ssaków morskich, była również eksplo-
racja rybniere i sporządzenia pierwszych map,
które, mimo wielu niedokładności i błędów w
szeregach, dawały już dość poprawny obraz,
porównajęcy zorientować się w wyniesach i
rozmiarach poszególnych wysp. Do naj-
lepszych map należy mapa ucześnika wysp
Gilesa - Holsandra van Keulen'a, wydanej w 1710 r.,
która była w porównaniu nycia jeszcze do
potowy ubiegłego stulecia.

Mimo, że wielorybniere zwiędzili dosyć duży
obraz, znaczącość terenu była jednak bardzo
powiechność. Poza stacjami kilku stacji
wielorybniere na zachodnich wybrzeżach, w
bzd. wyniesach tylko w wyjątkowych wypadkach,
najczęściej już w obliczu katastrofy. To też preka-

Żane przez wielorybników wiadomości o samym kraju, straszny się w gminie nary powie do Archipelagu, leci, wstępnym w norweskiej i holenderskiej nary wielo- pelagu: Swabard ("zimny breg") i Spitzbergen ("na- gory"). Tęcej mówię: zimny, niegosienny, pokry- ty lodami górski kraj, na którym przez długie lata nie odważył się iść żaden żaden żaden z Europy Zachodniej, a skrajcy angielscy woleli wrócić do kraju po pewnym czasie, nie przedzi- eż w tym miejscu dla nich gory i nieprodukcyj- kraju.

Dopiero rozwój nauki przyrodniczych w po- rządkach XIX wieku również zaistniała krajami pobawieni. Odwiedza go pierwszy na- ni przyrodniczy: prof. B. M. Reichenow z Oslo w 1827 i prof. S. L. Lovén z Sztokholmu w 1837. Orga- nizowane są również pierwsze wyprawy naukowe. Najdłuższą z nich jest wyprawa "Francuskiej Komisji do Badań Północnej" na koresie "De Recherche" w latach 1838-39, prowadzona przez Beudant, która w. in. zawija do Bell Sound i w okolice fiordu narwanego zatoka Recherche.

Systematycznie badania archipelagu rozpoczę- naję jednak dopiero wyprawy szwedzkie, zaiego- wanie przez Ottona Torella i prowadzone potem

przez A. E. Nordenskiöld, G. G. Nathorst, barona Garscha de Geera, Ottona Nordenskiölda i innych.

Dorobek chłodniczej wypraw szwedzkiej między 1858 i 1908 r., w których brało udział wielu po- sanych naukowców, jest bardzo duży. A. E. Nordenskiöld już po pierwszych trzech wypra- wach (1858, 1861, 1864) daje w 1867 roku pier- wszy planie zupełnie poprawny mapę wy-

sów wybrzeży Spitsbergeniu w skali 1:1.000.000 i
pierwszą orientacyjną siatkę budowy geologicznej
całego archipelagu. Dalsze wyprawy Sądę Główny
nacisk na zbiory paleontologiczne i paleofitologiczne
na oraz sporządzenie szeregu dobrych map topo-
graficznych ołobie posregeoliznych zatok. Prof. Je-
raed de Geer, biogeograf, udzielił w kilkunastu wypra-
wach, opracowując fizjografię Spitsbergeniu i oluje
szeregi dołszadziwych map w skali 1:100.000 (za-
chodni odcinek północnych wybrzeży, ołobie
fiordu Wood); 1:200.000 (Zachód; ołobie
bieszczyny Hiilofet i przyłbzdka Północnego).
Hamberger i Kjellström kwesiz mapy ołobie
Bell Soundu.

Nathorst i Meier opracowujz niezmiernie cieka-
we problematy flory kopalnych Spitsbergeniu.
Bogate zgromadzenie materiały geologiczne por-
walajz Nathorstowi w 1910 roku dał próbz wyłizy
budowy geologicznej całego archipelagu. Znacenie,
czuic zblonow opracowujz najlepsi specjaliści euro-
pejczy. Wyniki tych wladnie powe dajz posreiny
impuls nauce swiatowej do zainteresowania szz
krajami polarnymi.

W latach 1898-1901 wielka ekspedycja nie-
siana rozyjsko-swedzka preporwadza bszcho
dowozit olie szeregi zagadnic i dziedzin geofi-
zyki i geologii powicis podduizka spitsbergen-
skiego. Wykoniczenie zostaje w tym celu dołszadza
triangulacyjz wzdłuz wschodnich wybrzeży Spitsber-
geniu od góry Reikhan w podduizowym cyplu
Spitsbergeniu - do Table Island (z grupy "Sied-
miu Wysp") na skrajnej północy na puzitnieniu
460 km. i stowiodniowe ostalenie i faszereenie
ziemi w pobliżu biegunów.

Posainy dosobek kartografieruy wriody r6wnieŝ eksploratorskie prace wypraw angielskich z pierwszaj p6t6wy (Brooke, Franklin, Beechey, Parry) i k6nica wbieŝego wieku (Leigh Smith, Arnold Pike, Sir Martin Conway, E. J. Garwood i W. S. Bruce), wyrykaciu dla map Spitsbergeniu, wydawanych przez admiraliejz angielsk6. W ostatnich latach (1921, 23, 26, 27, 33 i 36) pracow6 r6wnieŝ na Spitsbergenie kilka ekspedycyj, zorganizowanych przez zar6w wŝp6trawodnicze i sob6 uniwersytety w Oxford i Cambridge.

Jednoczesnie z uniezaleŝnieniem si6 Norwegiji od Szwecji Norwegowie na Fasz6 r6ŝk6 zaci6gn6j6 si6 interesowac krajem i polaczeniem. Nauka norweska idzie wŝlad z6 Towarzystwem, kt6rzy juŝ od pocz6tk6w XIX stulecia zajmuj6 miejsce uŝytkuj6cye z Spitsbergeniu H6leŝdroŝ. Pierwsza z tego cyklu wyprawa norweska Isachsen6 1906-7 roku prowadzona byŝa pod protektoratem i przy finansowaniu poparcim Alberta I, kr6leja Mon6rca. Prace dalszych kilkunastu ekspedycyj, kt6rych koszty pokryto juŝ z funduszy norweskich, pod kierunkiem Isachsen6 (1909-10) i Koela (17 ekspedycyj w latach 1908 i 1911-26), poŝwi6cone s6 przedewszystkiem pozucaniu wŝt6ra l6du i wykonaniu jednolitego zdjecia kartografiernego zechodnich wybrzeŝy Spitsbergeniu w duŝej skali (1:50.000), kt6re poŝuŝyŝo jako podstawa do opracowania specjalnych map morskich i sieŝ6t6wowych map topografiernych obszar6 wŝzniejszych z punktu widzenia gospodarczego.

Wyniki oryginalne przez te wyprawy byŝy jedynymi

z głównych argumentów, który zdecydował o przy-
chodzeniu do Norwegii rotnyżniczym szpaku w spie-
nie przyjaźliwości Spitsbergenem, z przyłączeniem
Spitsbergenem Norwegii działawieć ekspedycji
norweskich Słabie. Główny wysiłek czyni-
kows uiniodajnyeh skierowuje się na gospodar-
ce zorganizowanie archipelagu i opracowanie
najważniejszych zagadnień dla rozwoju żeglugi,
górnictwa i rolnictwa. Wszelkie te badania
skoncentrowane zostały w Norweskim Insty-
tucie Badani Svalbardu i Morskich Podwodnych
(Norges Svalbard og Ishavs Undersökelse) w
Oslo, na czele którego stoi szanowny badacz
Spitsbergenem prof. dr. Adolf Hoel.

W ostatnich latach pracowano na Spitsber-
genie kilka wypraw naukowych norwesko-
szwedzkich pod kierunkiem prof. Henrika W.
Ahlbomina (1931 i 1934), badające przedewszyst-
kiem masy lądowe Ziemię Północno-Zachod-
nią.

Drugi równie ważny niemiecki zakatek-
wiostra Ziemi Fjella z południowej części
Spitsbergenem Zachodniego - był celem wy-
prawy polskiej 1934 roku. Uczestnikami wy-
prawy: major B. S. Zagrajski i kpt. A. R. Za-
radki opracowali szczegółową mapę (1:50.000)
badanego terenu, dr. St. Żb. Różyczki prowa-
dził badania geologii i glaciologii,
inż. W. Bismarcki nakręcił film (ok. 3.000m.).

H. Mogilnicki zrobił około 2.500 zdjęć, S. Siedlecki prowadził obserwacje meteorologiczne. Prośbę tego entuzjastycznie wyprawy - alpinisci dokonałi swemu szefie na najwyższe szczyty (im. Bernardiniusza na Górze Berzeliusa 1.204 m. n., H. Mogilnicki na Raudfjellet 1.014 m., wspólnie H. Mogilnicki i S. Siedlecki na górę Supanberget 1.098 m.).

W roku 1936 druga polska wyprawa na Spitsbergen (im. S. Bernardiniusza, H. Jodko-Narkiewicza i S. Siedlecki) dokonała wspaniałego wyczynu, nieotwartego w historii Spitsbergen - przeładowała całe zachodnie wybrzeże od południowego krańca aż po najbardziej północny jej punkt (Verlogen Hook).

Wierzę wyczerpującej ekspedycje naukowej, które miałam co roku pracując na Spitsbergenie, zgromadziły już bardzo wielki dorobek naukowy. Spitsbergen stał się dzięki niemu jedynym i najlepszym polarnym lądem polarnym oraz terenem doświadczeń i ostatecznej próby przed wyłączeniem w bardziej odległe od krajów cywilizowanych zakątki świata. Mimo tych wszechstronnych jedynak badań, na które Słowiańszczyzna się wyczerpała - Spitsbergen jest jeszcze daleki od zupełnego i dokładnego poznania. Niskierosc prac wykowanych ogranicza się do wąskiej kilkokilometrowej strefy przybrzeżnej. Większe lądy na bardzo dużych przedziałach jest jeszcze zupełnie lub bardzo niedokładnie poznane i do dziś stanowi teren, który czeka eksploratora i sportowca. Jeszcze dużo jest zakątków, na których nigdy nie

postaća stopa ludzka. Jedną z takich białych
plam na wnętrzu ziemi Torella była celnie
prac polskiej wyprawy 1934 roku.

Materiały naukowe zebrane na Spitsber-
genie, są już tak powaźne, że w niektórych
dziedzinach pozwalają na dane dość dobre
preparowanej syntety. Najlepiej pod tym
względem stoi niesgłownie geologia, dzięki
licznemu udziałowi geologów z badaniami
Spitsbergen (A. E. Norder-Skiöld, G. G. Nathorst,
J. de Geer, L. Hol, Steinsio, Holtedal, Hestetödt,
Orwin i inni). Pod względem swej budowy
geologicznej Spitsbergen należy do tych
niecożytych na powierzchni naszego globu
obszarów, w których na niedużej strome-
kowo przestroni spotykamy prawie wszyst-
kie formacje geologiczne i ujęciowe
„style” budowy tektonicznej. Stwierdza
duży kontrast np. z sąsiednią, półtora raza
większą Islandią, zbudowaną tylko z skał
wulkanicznych i trzeciorzędowych, lub
Norwegią, w której na 5-krotnie większej
przestroni niemal prawie zupełnie osadów
czy mezozoicznej.

Najstarsza seria skał Spitsbergen, ukła-
dająca się na powierzchni północnej części
archipelagu - są to granity i gnejsy. Two-
rzą one trzy duże masywy w północnej
części Spitsbergen (na ziemi Północno-
Wschodniej, Nowej Fryzlandji i Ziemi Gas-
wooda oraz na ziemi Małkonia VII). Na
serji krystalicznej leżą gnejsy i ilnie.

sfałdowany kompleks skał metamorficznych,
 warty formacji Hecla Hoek (formacji góry
 Hecla). W skład tej formacji wchodzi różno-
 rodnie Tufki mikowe i sercytowe, dobre pre-
 krystalizowane dolomity i wapienie oraz
 kwarcyty i zlepiące. Ostatnio kwalifikuje się
 niej również tality (skały pochodzenia lo-
 dowego) na Ziemi Północno-Wschodniej.
 Serja ta, jak stwierdza się skamielinę zwa-
 sianą w potudniowej części Spitzbergenu,
 obejmuje dolny sylus, karunki i część al-
 gów kryn. Formacja Hecla Hoek występuje
 w północnych częściach Spitzbergenu za-
 chodniego i Ziemi Północno-Wschodniej,
 otaczając wyjątkowo mały skąd
 krystalicznych star tworze bardzo okazałe-
 nitygenie dla krajobrazu spitzbergejskiego
 państwo górskie na zachodnich wybrzeżach
 Półnej wyspy archipelagu.

Najstarszym nie metamorfizowanym
 kompleksem, liczącym niegodnie na sfałdo-
 wany w czasie fazy górotwórczej kaledo-
 noidzkiej starszym paleozoikum, jest do
 dziesięciu tysięcy metrów grubo kompleks
 czerwonych i białych piaskowców „old red”
 (najwyższy sylus i cały Devon) z prebogatymi
 żyznymi doskonałymi zachowanymi ryb pań-
 cesnymi. Jest to jedno z najbogatych
 i to z tych skamielin na świecie, z którym
 konkurować może jedynie Devon naszego

Podoba. Głównym obwarstwem wydzielenia utworów dewolucyjnych jest zapadliwa tektonicznie między innymi wazymami ziemi Haakoua VII i Nowej Fryzji.

Nierównomiernie na różnych starych sekcjach były dobre wypracowane karkoty. W skład jego wchodzi: u dołu sekcja Tufków z wyglądem karkotyńskim, wyżej zaś kilkumetrowa sekcja zlepieniowa i do tyższego metrowa grubo karkotyńska wapieni z korabami i skrzemionkowymi wapieniami, porafionowymi sekcjami ramionowymi z rodzaju Productus, myriadów i górek 1). Górną partję wapieni skrzemionkowych należy już do przejściowych ogniw między formacją karkotyńską i pensylwańską.

Merzowicami były prawie zupełnie zgodne na wódznych osadach paleozoicznych, tworzące dosyć jednolity pod względem składu petrograficznego karkotyński. Zarówno trias, juras, jak i kreda, składają się przeważnie z ciemnych Tufków. W triasie występują wstędy piaskowców, w jurasie i kredzie nieradziej są wstędy rud żelaznych (syderytów).

Cały prawie karkotyński merzowiczny, z wyjątkiem kilku wstędek białych, jest pochodzenia morskiego, jak świadczy o tym liczne skamienia i m. in. sergithi gadów morskich (ichtjokaurów), tak jakże w niektórych porównaniach triasu spitzbergeńskiego.

1) Górną być opracowaną przez Polaka, prof. 2). Duński, Karkotyński z Lwowa.

Tędyż w górnym trzecie i w środkowej części
kiedy wydzieliła się lodowa, lodowa i zlepieni-
cowa, piaskowcowa i tufkowa z sercankami roślin.
Ostatniej towarzyszą soczewki węgla. Pośród tym
kompleksu brzożnowa licząca tufki z
fauną morską; w ich zaś strofie na granicy
utworów kredowych i trzeciorzędu spoczywa
trzecia z kolei, najniżniejsza z punktu w-
skazania ekonomicznego, seria węgla Spitsber-
geńskiego, którą przykrywa ok. 200 m piaskow-
cowa i tufkowa dolnego trzeciorzędu.

Już przy uwzględnieniu nieco przyje-
mniejszemu mapie archipelagu zwłaza między
równoległością obojętym zabytów Ziemi Karla
Karola, zachodnich wybrzeży głównej wyspy,
fiordu Wood i prawie 100 km długiego,
prawie prostoliniowego fiordu Wilde. Dalej
zblizone kierunku odnajdziemy również w
okolicy Hjulopetu i na brzegach wysp Barnto
i Edge. Jest to kierunek wyznaczony przez serię
długich kolków (patrz mapa geologiczna), do-
minującej części w budowie całego Spitsbergeńskiego
zachodniego i znajdującej się już w najstarszym
paleozoicznym jego podłożu kierunkiem fałdo-
waną kaledonidyczną. Zgodnie z nim widoczne
są głównie pały wychodni skał różnego
wielkości, a co zatem ich i strefy krajobrazowe.

Górski krajobraz z pizkierami ostreimi
szczytami i strumieniami górkami górkami
(patrz fotografie na str. 71), który tak ukształt
w paśmie odległości Spitsbergeńskiego - Holendrow

iz utracalony wstał w namie całego archipelagu, zajmuje rzęski stromokowo, 20-30km pas wzdłuż zachodnich wybrzeży głównej wyspy. Wysokość szczytów jest tu stosunkowo niewielka i wynosi przeciętnie około 1.000m n.p.m. Najwyższy punkt pasma góra Hornsundtind (1.430m) w południowej części Spitsbergenu. Śnieże zaszyły tych wysokości wyrastają niemal wprost z morza, zbocza ich są porośnięte prawie zupełnie roślinnością. Nadaje to całemu pasmowi wybitnie wysokogórski charakter, który podkreślają przede wszystkim lodowce i śniegi, zapowiadające wzniesienia i doliny i obniżenia. Wspaniałe te góry są. Stagnują niewzpliwie na miejscu najpiękniejszych gór Arktyki.

Wytawny jednak wejść w głąb fiordów, wcinających się w Spitsbergenię z zachodu na wschód, aby przekonać się, że wzięte brzo wygłoda zupełnie inaczej. Zaczynają się po fałdowanych skał formacji Hecla Hoek (Tupków miodowych, wapiń krystalicznych, dolomitów itd.) leżą tu niemal poziomo wzdłuż lub bardzo mało pochylone wapienne i krystaliczne kompleksy piaskowców i Tupków triasu, juru, kredy i trzeciorzędu. To też miejsce śmiało zarysowanych szczytów i potężnych granitów zajmuje rozległe i wyjątkowo piaszczyste o przeciętnej wysokości około 600m nad poziomem morza.

Bardzo oryginalne i malownicze odznacza

tego krajobrazu znajdującej w głębi Sea Fiordy gdzie zamiast przesłania niskich skał morskimi i trzeciorzędu budującymi wybrzeża wapienie górnego karboń, daje wyłoki i stronie ścian, ograniczając płaskowzgórza. Wspaniałość i monumentalność architektury powstającego tu krajobrazu zwiększa swój wyraz w ułudach, nadających okoliczności sceny. Wytarasy na szczycach tych gór tak naprzykład masy: góra Kapitol, (Mt. Capitulum), góra Koloseum (Mt. Colosseum), góra Świątyni (Mt. Temple) i t. d. Piskany akcent stanowią również odległe widzenie białe wzniesienia alabastrowe, tworzące pierwszej części wapieni karboń.

Rozległe płaskowzgórza środkowej części Spitzbergetu poprzedzające są przez przedysponowane przesłanie krusznicami szklanymi skał szeralie doliny, ograniczone stronami ścianami zboary. Wzgory, rozcinające te stronie zboary, dzieje je jakby na posierganie barfary mniej więcej jednokształtne wyznaczeń. Powiewa posierganie płaskowzgórza przybierają dość często spójny kształt zbliżony do prostokąta i mają dobre zarysowane nawa, schematyczny ich zarys przypomina plan miasta, w którym płaskowzgórza są blokami zabudowanymi, dzieje zaś je doliny i fiordy-licami.

Analogie tu spotyknę J. de Geer i wyryśpał 1/3, narysując poszczególne płaskowzgórza kwaternu (Gips Quarter, Teufel Quarter, Colorado Quarter itd.) i uładając kolejnym barżonem, poprzedzonym przez masę boenit dolinami, numerację, analogicznie do stosowanej przy numeracji domów na ulicach. (Patrz mapkę na str. 32).

Dalej ku wschodowi i północy, na terenie Ziemi Garwooda, a pod napisem kwaternu wyśpaują się starye serie formacji Helba Hoek. Powierzenia skąd wystętu tu spowinaciu przez punktline trzeionogłose, które, niemiernie przez późniejsze wody, zachowała charakter płaskowzgórný, porożinanyeh serolienit dolinami lodowcowymi. Na jednemu z takich płaskowzgórný, zbudowanym z czerwonych granitów (intruzyjnyeh), leży najwyższy dotęd szczyt szczyt Spitsbergeinu - góra Neutona (1.730 m).

Cały krajobraz Spitsbergeinu, jak wszędzie koralisiny, już wielokrotnie wyżej, także wśród masy śniegów i lodów. O ile w obszecie pasma zachodnich wybrzeży lodowce mają najczęściej charakter lodowców górskich (typu alpejskiego), a dobre wyrażeniem cyrkami, i w wielu stromych miejscach wystają się w szczytach płaskowzgórný lodowców, jak np. plateau Antidietia (Wahyge przez

Polka Wyprawa 1934/1.) na Ziemi Towella lub
plateau Gschelua na Ziemi Haakona VII -
to w środkowej i wschodniej części Spitzbergiem
lodowce te wyglądają zupełnie inaczej.

Tuż w rejonie Gie Fiordu lodowce zaj-
mują tylko górne części płaskowzgórzy, nie
licząc języczkami spływające do dolin. W
Ziemi Garwooda rozwój tych form lodow-
ca jest daleko późniejszy. Zaczyna się w
cyrkach, których tu prawie nie ma, śniegi
zamarzają się na całej powierzchni wyści-
sionych płaskowzgórzy; stąd dopiero po-
piera szeregi lodowych doliniek spływają
do doliny głównej i tworzą się w jej potzi-
my lodowiec, do kilkuset metrów wysokości w
połowie stromego przepływu. Tuż w bezpośred-
nim sąsiedztwie Ziemi Garwooda, w
bardziej ku północy części Nowej Fryzlandji
lodowiec zajmuje całą prawie kraj. two-
rzę jedną wielką, lekko wypukłą tarczę
lodową, mniej więcej 80 km. długości i do 40
szerokości, która tylko na swych brzegach,
spływając z płaskowzgórza, strąca się na swo-
ją nierówną dność, tworząc jeziora.

Wielkie to lodowisko przeistoczyła Długa
Polka Wyprawa Polarowa na Spitzberge-
nie w 1936 r. (inż. M. Bentiadimier,
dr. K. Godko-Naskiewicz i J. Siedlecki.
Zupełnie nieznanymi były lodow-
ce w tawronych znajdujemy na Ziemi

Północno-Wschodniej, najszerszej lodowca -
ciaSym zakatku Spitzbergetu. Półd zajmuje
tu ok. 11.500 km², to znaczy przeszło 80%
powierzchni lodu.

Jak wiadomo z badań ekspedycji Ahlman
na 1931 roku, pokręta lodowca Ziemi Pół-
nocno-Wschodniej składa się z dwóch pas-
tów lodu; północno-zachodniego i południo-
wo-wschodniego, rozdzielonych głęboką
doliną, biegnącą na przedmieciu fiordu
Kakleberga i Rijpa. Znaczenie większe
wymiarów jest lodowce południowo-wschodni,
w obrębie którego wyróżnić udało się dwa
bliźniaczo położone ośrodki, zaliczone
nabrzeżniaczi powierzchni lodowca,
osiągające w kulminacyjnym punk-
tach nieco ponad 700 m ponad poziom
morza. Południowa i wschodnie części
większej tej tarczy spływa ku morzu,
tworząc na przedniej części 200 km
stronę z barierą lodową kilkudziesięciu
metrów wysokości, którą przecinają tylko
dwa niewielkie strąki lodu jako przy-
kładka Lis Point i jako przylądki Berg
Smitha na wschodzie.

Morze czarna lodowca się rozciąga w
różnych częściach Spitzbergetu, gdzie
większość lodowca dochodzi do wybrzeży;
spływa do morza, tworząc przylądki

wysokie śnieżne lodowe, od których odta-
 nuje się masa brył lodowych, dzieje się stale
 zapadająca fiordy "ice bergi", osiąga się czasem
 dość pokładowe wzniesienia. Nigdy nie tworzą one
 jednak karkłudości z lodowcami kolosami
 z fiordów Greibridgi i kutastrydy.

Specjalny typ lodowców tworzą lo-
 dowce Murtaga i Buelantana na Ziemi
 Królowej Karola, lodowce Torella na Ziemi
 Torella, lodowce Negri w Starfiordzie i
 inne im podobne. Powstają one z kilku
 jezior, spływających z różnych dolin, i
 wstają się w jedną, równoległą równinę
 lodowca zblizując się swoim charakterem
 do "piedmontowych" (podgórnich) lodow-
 ców alpejskich.

Linia wiecznych śniegów leży na Spitsber-
 gerze od 150-600 m nad poziomem morza.
 Najniższy schodzi ona w północno-wschod-
 nej części archipelagu (w. Bieła, Ziemia
 Północno-Wschodnia). Na Ziemi Północno-
 nego Przybłocka i na Ziemi Torella podno-
 si się ona do 300-400 m n.p.m. Najwyż-
 ziej zaś leży w środkowej części Spitsber-
 geru zachodniego - na Ziemi Nordens-
 kiölda, między Van Mijem i Tee fiordem
 wznosi się do 600 m nad poziomem morza,
 tutaj też znajdują się najrozleglejsze

wielodowacenie obrzeży Spitzbergen, wie-
żące do kilku tysięcy kilometrów kwadra-
towych powierzchni.

Na płaskowyżach Ziemi Nordeskiölda
skały, wystawione na iście cywilizację chładek
cywilizacji wietrznej mechanicznego, a
przedwzrostkiem mrozu, rozpadają się i two-
rzą prądnice mrozu Toumuk i Gano's.
Jest to obrzeże z wyjątkiem rozwinęciem
poligonizacji i zjawiskami soliflukcji,
na którym Högbom prowadził swe
karyerę studia nad geologicznym
zjawiskiem chładek mrozu.

Między kamienistymi płaskowyżami
Ziemi Nordeskiölda leżą szerokie, wolne
od lodów doliny, zapełnione masą rumo-
wisk i pokryte skauplikosami, śniegami i
niekiedy potłoczami i rek. Rozwinęły się tu
wyjątkowo rozległe pastwiska turochowe,
na których jeszcze niedawno pasły się
tysiące renów.

Teretem „Tak turochowych” są również
są również prawie wszędzie charakterystyczne
dla krajobrazu wybrzeży Spitzbergen płaskie,
z żwiru morskimi budowlami, równiną
madrorską, t. w. foreland - „przedłuzna”,
jakoby morze uakieło porzednie po polsku.
Towaryż, im więcej jeszcze uprzednie porzednie
tararów z سنگکاری mizeralio's morskich
i drewna dryftowego. Taryż te, wnoszące się

15-20 m. kandygująca, a jedni też drugimi
dają się przesłuchiwać na dźwięki instrumentów,
zarówno na wybrzeżach zwrotnicy, ku stras-
tentu morza, gdzie są najczystsze, jak i w głąbi-
ni lądowej w gęstym lasie.

Nad fiordem San Kuleta obserwujemy
kilka tararów tego rodzaju, które wznoszą
się tam do 300 m. nad obecną poziom
morza. Są one ze stromiejszymi tyłami tararów
do morza i fałszywymi, na wielką odległość, są
one już wynikiem postępowania, i wzrostu
tego podnoszenia się będą, spowodowanego
wzniesieniem południowej lodowej.

Widzieliśmy się z innymi lodowcami
daje się wyraźnie zauważyć przy bezpo-
średniej obserwacji cwał lodowców, z których
większość nie dochodzi do osiągnięcia w
poprzednich latach linii — i z każdym
rokiem coraz ich przesuwają się coraz bar-
dziej w głąb lądu. Cofanie się jednego z
lodowców (do lod. Nathorita, zamykającego
fiord San Kuleta) ilustruje mapa str. 81.

Zjawisko cofnięcia lodowców jest niesztpliwie
w ścisłym związku ze zmianami klima-
tycznymi, a przede wszystkim wzrostem
napięcia i zniżeniem poziomu poziomu
atlantyckiego, pod wpływem którego kenta-
tuje się w dalszym stopniu w północnym kli-
mat Spitzbergen. Od północy i północno-

wskładku porówny wpływ wywierają również
na klimat wieloletnią białą śnieżność
i pokrywę lodową masy Arktycznego.
Spitzbergeni uważa się oświetlenie porównanie
właśnie na granicy wpływów tych dwóch
potężnych i przeciwnych czynników
klimatycznych.

W ostatnich czasach wyraża przeważnie
zwiększenie wieloletniej śnieżności - i dlatego
lody cofają się zarówno na lądzie, jak
i na morzu, znacząco sąg głębokość powstania
wieloletniej śnieżności morza i coraz
bardziej znaczącym lodu's paku
pobawego.

Współczesny klimat Spitzbergeni
ma charakter polarno-morski.

